

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Variarvm Lectionvm Libri Dvo Theodori Canteri
Ultraiectini**

Canter, Dirk

Antverpiæ, M. D. LXXIII.

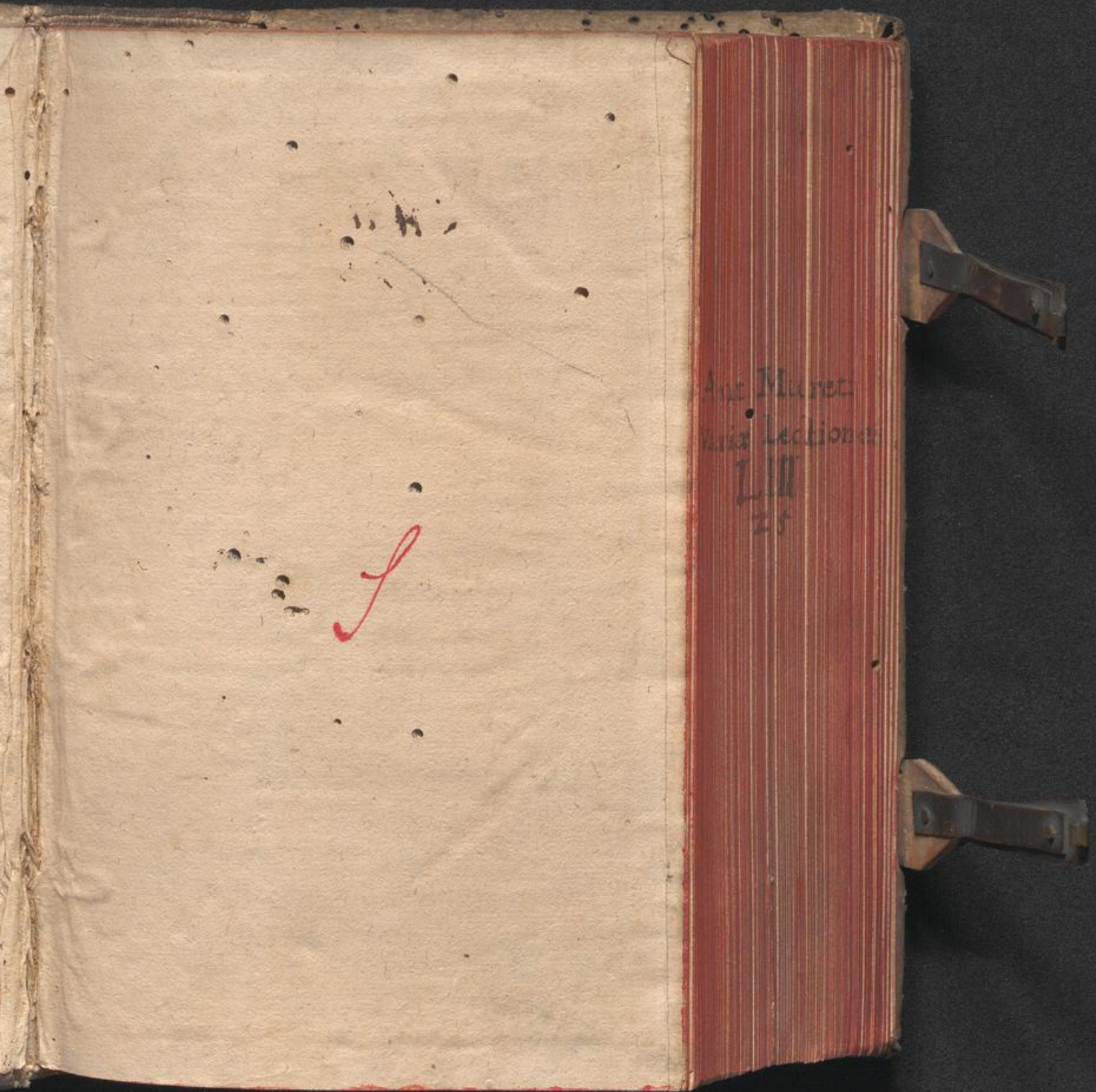
[urn:nbn:de:hbz:466:1-70886](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-70886)

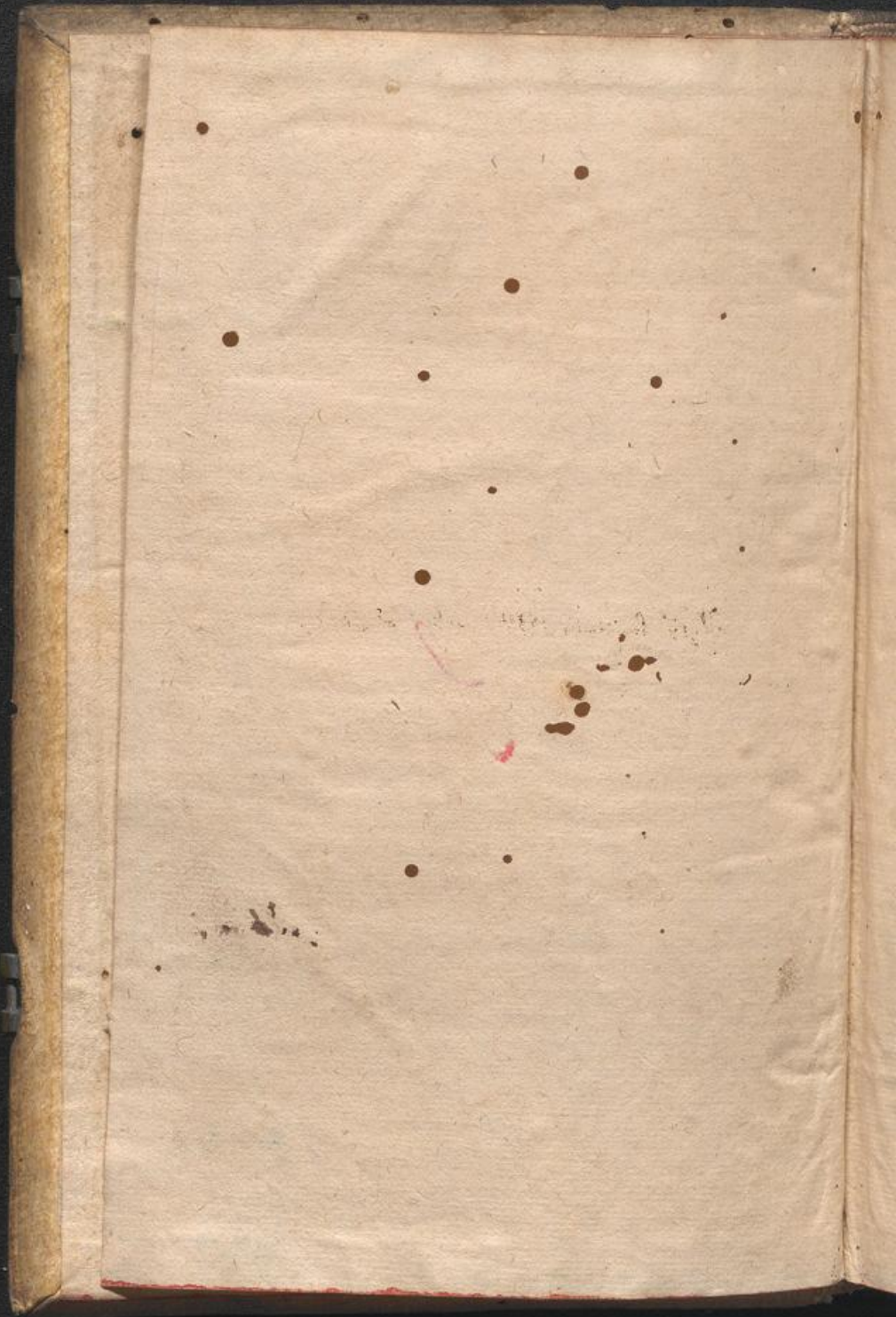
XVI

22

Jh. 6092.

Ant. Mariae
V. L. L. L.
LIII
25

VARIARVM
LECTIONVM

LIBRI DVO,

THEODORI CANTERI
VLTRAIECTINI.

AD

Clarissimum virum GEORGIVM RA-
TALLERVM Senatus Regij Vltraiectini
Præsidem dignissimum.

ANTVERPIÆ,

Ex officina Christophori Plantini,
Architypographi Regij.

M. D. LXXIIII.

Ant. Mu
Varia Lect
LIII
Z 8

SVMMA. PRIVILEGII.

REGIÆ Catholicae Ma^{est} privilegio cautum est, ne quis
cuiuscunque status aut conditionis, Variarum lectionum
libros Theodori Cānteri, circa Christophori Plantini
litteratam inter decennium imprimat, alibiue impressos in
ditionis fines importet, aut quouis modo distrahat. Qui
faxit, pena in regio diplomate expressa multabitur. Dat.
Bruxellis, vltima Nouembris. M. D. LXXIII.

Subsig.

I. de Perre.

CLARISSIMO VIRO³

D. GEORGIO RATALLERO,

*Senatus Regij Ultraiectini Præsidi
dignissimo,*

THEODORVS CANTERVS

VLTRAIECTINVS

S. D.

OGITANTI mihi
sæpenumero & cum
animo meo perpen-
denti, cuius potissi-
mum felicibus auspi-
cijs atque adeò patro-

cinio fretus, has laborum meorum pri-
mitias in lucem emittere, quo citra pe-
riculum possent multiplex & varium
doctorum virorum subire iudicium: tu
in primis, clariss. Præses, occurristi,
cui hæc nostra, qualiacunque tandem
illa sunt, dedicare, atque consecrare me-
rito deberem. Nam præterquàm quòd
semper te litterarum ac litteratorum

A 2 singu-

Ant. M. L.
Varia Lect.
LIII
25

4
singularem patronum cognosci passus
es, ipse non vulgari doctrina iam pre-
dem ab omnibus iudicaris excellere, &
de litteris & studiis rectissime iudicari
posse. Vt enim omittam Poeticæ lan-
dem in iuuentute summo omnium con-
sensu tibi attributam, quis est qui ig-
noret, Philosophiæ totius ac Iurisprou-
dentia scientiam te exactissimam con-
secutum rectè ab omnibus existimari.
Veruntamè hoc tibi omne sufficere te-
sum non est, nisi insuper Græcæ linguae
perfectam cognitionem, tanquam re-
liquarum artium singulare ornamen-
tum, velut pro Celephone comparatis.
Quibus de causis non iniuria potentis-
simus Rex noster fecit, vt de Mech-
nienfis curiæ Senatore Præsidentem te no-
stræ prouinciæ, tametsi reluctantem
ferè inuitum, creauerit. Quod omne
quamquã gratie tuis humeris incur-
bit, ita tamen in eo te diuina opitulante
gratia haectenus gessisti, vt ab omnibus
certatim virtutes tuæ artesque cele-
brentur.

brentur. Quarum cum ad me quoque
fructus aliquis praeter omne meritum
meum peruenerit, ingratus pro-
fecto iure fuisset habitus, nisi hos la-
bores tuo potissimum nomini conse-
crare voluissem. Id quod in optimam te
partem interpretaturum esse mihi polli-
ceor atque spondeo. Vale Praeses
clarissime. Ultraiecti: Idibus Ianuar,
M. D. LXXIIII.

A 3

pete
Lionas

INDEX CAPITVM
LIBRI PRIMI.

DE Musarum origine, deque ea Arnobij locus restitutus. Cap. 1.

Aristotelis locus contra quorundam neotericorum interpretum opinionem illustratus. Cap. 2.

Porro Quirites quid significet, deque eo Donatus Terentium emendatus. item Apulei locus quidam ex libro de Mundo nitore suo restitutus. Cap. 3.

Theophili ad Antolycum locus restitutus. Cap. 4.

Tertullianæ loca quædam illustrata. Cap. 5.

Diogenis Laerti loci examinati & illustrati. Cap. 6.

In Minutio Felice menda quædam sublata. Cap. 7.

In Athenæo lacuna suppleta. Cap. 8.

Plauti locus correctus in Milite glorioso, & alter Bacchidibus illustratus. Cap. 9.

In Dione Chrysostomo lacuna suppleta, & alter locus emendatus. Cap. 10.

Vnde Capitolium dicitur. Cap. 11.

Quod Pythagorei iis qui defecissent à philosophia cænotaphia extruebant, & ex eo Nazianzeni locus illustratus. Cap. 12.

Apulei locus in libro De dogmate Platonis, elegantè coniectura emendatus. Cap. 13.

Stobæus à macula vindicatus. Cap. 14.

Confirmatum auctoritate Græci & Latini scriptoris quod Cicero ex Chrysippo refert de Chiorum Lepidinis. Cap. 15.

Plutarchi dictionis origo duobus in locis indicata. Cap. 16.

Ocelli Lucani nomen apud Censorinum & alios emendatum. Cap. 17.

Ant. Mus
Varia Lect
LIII
28

Hesychij locus de litteris Ephesijs emēdatus.	Ca. 18.
Arnobij antiqua lectio defēsa.	Cap. 19.
Dionis Smyrnei carmen emendatum.	Cap. 20.
Macrobius tribus in locis ope manuscripti codicis, nitōri suo restitutus.	Cap. 21.
Stobæus & Diogenes Laertius emendati.	Cap. 22.
Arnobius duobus locis emendatus.	Cap. 23.
Plutarchi locus emendatus, & eiusdem auctoris duobus in locis lacunæ duæ suppletæ.	Cap. 24.
Euripidis versiculus apud Plutarchum in Erotico cor- ruptus, emendatus. & apud eundem alius Euripi- dis locus illustratus.	Cap. 25.
Epitheton Dionysij apud Orpheum in Hymnis emendatum.	Cap. 26.

INDEX CAPITVM

LIBRI SECVNDI.

Pythagoræ symbolum, à nemine hæctenus obseru- tum, è terebris erutum.	Cap. 1.
Arnobij locus emendatus, & antiqua lectio defē- sa.	Cap. 2.
De furtis Homeri.	Cap. 3.
D. Augustinus illustratus & emendatus.	Cap. 4.
Stobæi loca quædam emendata.	Cap. 5.
Ciceronis quædam loca illustrata.	Cap. 6.
Epigrammata duo auctori suo vitelicata.	Cap. 7.
Gellij locus, partim coniectura, partim ope manu- scripti codicis, nitōri suo restitutus.	Cap. 8.
Locus Plutarchi, & item Apulei, emendatus.	Cap. 9.
Arnobij antiqua lectio defēsa.	Cap. 10.
Clemens Alexandrinus emēdatus & illustratus, item versio eius correctæ.	Cap. 11.

A 4

Lactan-

Ant. Mus
Varia Lect
LIII
28

- 3
Lactantij Firmiani locus illustratus. Cap. 11
- Callimachi versus restituti. Cap. 12
- Phidiam quendam ab se amatum puerum habuisse
nomine Pantarcon, deque eo Arnobius, Nazari-
zenus & Suidas emendati. Cap. 13
- Plutarchus & Dionysius Halicarnasseus ab eodem
propemodum errore vindicati. Cap. 14
- D. Hieronymus in Epistolis emendatus & illustra-
tus. item Porphyrij locus restitutus: locaque qui
ex eo Hieronymus transtulerit, indicata. Cap. 15
- Arnobij antiqua selectio defensa necnon & Minutius
Felix & Gyprianus ab eodem errore vindicati.
Cap. 17.
- Notatum Henrici Stephani *μνημονὸν ἀμείβηται*. Cap. 16
- Lactantius tribus in locis ab eodem errore vindica-
tus, & alter eiusdem illustratus. Cap. 18
- Plutarchi locus in vita Alexandri Magni expen-
ditus. Cap. 19
- De Casto Cereris quid sit, deque eo Hieronymus &
Arnobij loci emendati. Cap. 20
- Plutarchus & Strabo ab eodem errore vindicati. 21
- Ianum primum omnium aereos nummos cudisse, au-
thoritate antiqui cuiusdam scriptoris confirmata
eiusque nummi figura è tenebris eruta. Cap. 22
- Porphyrij locus emendatus. Cap. 23
- Arnobius emendatus & illustratus. Cap. 24
- Orphei versus duobus locis in Gregorij Cedreni Ab-
nalibus nitori suo restituti. Cap. 25

T H E O

THEODORI CANTERI
VARIARVM LECTIIONVM
LIBER PRIMVS.

De Musarum origine, deque ea Arnobij
locus restitutus.

CAP. I.

*V*M praclare & sapienter à So-
phocle referente Plutarcho dictū est,
Ἔργου δὲ παντὸς ἡν τις ἀρχήται
καλῶς (ἔχει.
καὶ τὰς τελευτὰς εἰκὸς εἶδ' εἶτας

nil prius, aut antiquius habui, quam à præclara
ac illustri materia, ac digno vindice nodo, incipere,
atq. adeò scribendi initium facere. Quare circums-
picienti vnde potissimum, incipiendum exordien-
dum foret: commodè sese mihi obtulit historia qua-
dam, fabulosa illa quidem, sed nihilominus antiqua,
& à paucissimis litteris mandata, in qua de Musis
& Musarum origine agitur. quam si hoc loco in me-
dium adduxero, & mendis turpissimis, quibus
tandem rubigine ac fuligine quadam, obsita atque
obsessa est, ut vix inde commodè aliquis sensus elici
possit, liberando, splendidiorē ac illustriorem reddi-
dero, præclarū satis opinor initium habiturus sum.
Accingar itaque ego, & quoad fieri potest, difficul-
tatem omnem solvam ac diluam, quòd si in re ob-
scurissima,

A S scurissima,

scurissima, fallar opinione, conatus tamen in parte
 laudis ponetur. Itaque Arnobius diligentissimus an-
 tiquitatis rimator, libro contra gentes quarto, sic
 inquit: Nunquid cupidinis atq. auaritie causa
 (sicut ait Bæotius Pindarus) Aesculapium fulmine
 transfixum esse telo? Nunquid Apollinem dicitur
 factū, eos ipsos reges, quorum gazis fuerat locupletatus
 & donis, ambiguitate sefellisse responsi? Nun-
 quid furem Mercurium publicauimus? Num nos
 lauernam, atque cum hoc simul fraudibus proficere
 furtiuus? Nunquid ex nobis Myrtilus est auctor, qui
 Macari filias, Megalconis ancillulas proficetur
 se Musas? Ego hunc locum in omnibus libris de-
 prauatum, duarum litterarum duntaxat, in duobus
 vocibus, immutatione emendauit: ut, cum hæc
 legeretur qui Macari filias Megalconis, &c. ego qui
 Macari filia Megalconis, restitua: coniectura mea
 compluribus viris doctissimis approbantibus. Quo-
 rum verborum atque adeo cuius totius loci, hic oritur
 hæcq. sententia est, Myrtilum profiteri Musas
 ancillulas Megalconis, qua Megaclo fuit filia Ma-
 cari. Ne videar autem temerè aliquid mutare,
 Elionis meæ rationem subiiciam. Clemens itaque
 in Protreptico suo ad Gentes, hanc historiam plu-
 ribus verbis prosequens, sic inquit: Ταὺ δὲ Μουσῶν
 αἰς Ἀλεξανδρῶν, Διὸς καὶ Μνημοσύνης ἑρμηνεύει, καὶ
 οἱ λοιποὶ ποιηταὶ, καὶ συγγραφεῖς ἐπιθετοῦσι τῶν
 σέβασιν. ἤδη δὲ καὶ ὅλας τὰς μούσας μὲν καὶ
 αὐτῶν

Ant. Mu
 varia Lect
 LIII
 28

αὐταῖς μούσαις, ἕσας θεραπαινίδας ταύτας, ἐώνη-
 ται Μεγακλῶ ἢ θυγατὴρ Μάκαρος· ὁ δὲ Μάκαρ
 Λεσβίων μὲν ἑβασίλδων. διαφέρετο δὲ ἀφ' ὧν τῶν
 ἡμιῶν ἠγανάκτης δὲ ἡ Μεγακλῶ ἑστ' ἡ μηδός.
 εἰ δ' οὐκ ἔμελλε. καὶ μούσας θεραπαινίδας ταύ-
 τας, τοσαύτας τ' ἀριθμὸν ὠνεῖται, καὶ καλεῖ μούσας,
 καὶ τῶν δ' ἕλεκτον τῶν Λιγυρίων. ταύτας ἐδιδάξατο
 ἑὸν καὶ κινθαιζέειν τὰς ποσάξεις τὰς παλαιὰς ἐμ-
 μελῶς· αἱ δὲ, σιωπῆς κινθαιζέειν, καὶ καλῶς κα-
 παδάσσειν, τ' μάκαρα ἐδελχον, καὶ κατ' ἐταυρον ἡς
 ὄργης, οἳ δὴ χάριν ἡ Μεγακλῶ, χάρις ἡριον αὐταῖς
 ἑστ' ἡ μηδός, ἀνέθηκε σήλας χαλκᾶς, καὶ ἀνά
 πάντα ἐκέλευσε πηᾶσθαι τὰ ἱερά· καὶ μὲν μούσας,
 παῖδες ἡ δὲ ἰσορία ὧν μυσίλω τῶν Λεσβίων.

Aristotelis locus contra quorundam neoteri-
 corum interpretū opinionem illustratus.

CAP. II.

Dvobvs ab hinc annis, plus aut minus, cum
 Lutetia Parisiorū agens Dionysium Lambinū virū
 doctissimū, & linguae Graecae professorem regium,
 Ethicorū libros Aristotelis, magno cum plausu &
 frequenti auditorio interpretantē audirem, memini
 me illum cum ad hūc Aristotelis locū ventū esset, qui
 est lib. 6. cap. 6. Εἶδος μὲν οὐδ' ἂν εἴη γνώσεως ὡς
 τὸ αὐτὸν εἶδέναι, ἀλλ' ἔχει διαφορὰν πολλήν. καὶ δοκεῖ
 ὅτι τὰ ποσάξεις αὐτὸν εἶδως & διακρίβων, φρόνιμος εἶναι· οἱ
 δὲ πολυτικοὶ πολυποσάξοντες. διὸ καὶ Εὐεπίδης,
 Πῶς

Πῶς δ' ἂν φεγούλω ὡ παρὼ ἀπαργύνας
Ἐν τοῖσι πολλοῖς ἠελθμηνδύω σεγῆ,
Ἰφῶν μεταχέιν.

Τοὺς γὰρ φεγούους ἢ τί φεγούοντας πλέον
audire dicere, post hac verba, καὶ τί φεγούοντας
πλέον, aliquid desiderari, idcirco textui addendum
Ζῆς μουεῖ, quod ipsum ἔστ' translatio eius sicut
statutur, qua sic habet:

Præstantiores namque ἔσ' εἰς qui pluribus
se rebus applicant, malè odit Iupiter.

Sed ut dicam quod sentiam, illos longè magis
Iupiter, qui quiduis detrahere ἔσ' addere antiq̃
ἔσ' classicis scriptoribus audent, ἔσ' falsa pro
nobis obtrudere, quàm eos qui pluribus se rebus ap-
plicat. Ut enim omittā Aristotelis hoc pacto senten-
tiam inuerti, quid Euripides dicit, qui nunquā
quippiam se vel somniasse fatebitur, ἔσ' ut uno ve-
bo dicam, nihil tam contrarium, nihil tam pugnant
Euripidis sensui excogitari potest, quàm quod
ab homine aliqui extra controuersiam docēt
excogitatum est. Euripides enim diceret se hoc
ἔσ' scripsisse:

Τοὺς γὰρ φεγούους καὶ π φεγούοντας πλέον

Τιμῶνδρ, ἀνδρῶς τ' ἐν πόλῃ νομίζομεν. ut
apud Stobæum citatum inuenimus. Et si quis
Stobæo fidem nō habeat, ut pote in quo multa confusa
ἔσ' mixta sint, quiq̃ hos Menandro tribuit
saltem Dioni Chrysostomo fidem non derogabit.

Ant. Mus
Varia Lect
LIII
28

hunc locum sic per paraphrasim est amulatus, in Philo-
 loctete suo. Καί τοι ποία τίς ἢ τοιαύτη σοφία καὶ
 φρόνησις, δι' ἧς τὸ ἀναγκάζει πλείω τῶν ἐλλείμων
 ποιεῖν, ὡς τῆ κοινῆς σωτηρίας καὶ νίκης. ἔξον ἕνα
 δουλοῦντα τῶν πλείστοις, μηδενὸς ἑλαττοῦ ἐν τοῖσις
 ἔχον τ' ἀείρων. ἀλλὰ γὰρ ἴσως χαλεπὸν δορεῖν ἔπειτα
 μεγαλόφρονα καὶ φιλότιμον· ὅπου οὐ, ὅς ἀνὴρ πέ-
 φουε. τοῖς γὰρ φανεροῖς, καὶ πλείονων ἀποτεροῦ τολ-
 μούτας, σχεδὸν τοῖσις ἀπαντας θυμιάζομεν, καὶ
 πᾶσι ἀνδρας ἡγούμεθα. *Sunt autem hi versus ab
 Nysse & non à Philoetete, ut existimat Donatus
 Acciaiolus, prolati, cuius hac sunt verba ad hunc
 Aristotelis locum. Et ad hanc vulgi opinionem
 probandam adfert auctoritatem Euripidis, qui in-
 ducit Philoetetem quendam respondentem cuidam
 qui cum interrogabat, quo nam pacto fuisset de-
 ceptus à Pyrrho cum esset prudens: & Philoetetes
 respondet, quonam modo ego sum prudens: cum
 mihi liceret. Esse autem hoc totum falsum & com-
 mentitium, vel unius Dionis Chrysostomi testimo-
 nio facile pervincam. Qui in oratione quadam qua
 inscribitur: Περὶ Λιχύλας καὶ Σοφουλέως καὶ Εὐ-
 ριπίδου, ἢ περὶ τῶν Φιλοκλήτου τόξων: sic inquit,
 ἔπειτα τῶν Εὐριπίδου σὺνέσις καὶ περὶ πάντα ὀπιμελεῖα
 ἄστε μήτε ἀποθανόν τι καὶ παρημελημένον εἶσαι·
 μήτε ἀπλῶς τοῖς πραγμάσι χεῖρα, ἀλλὰ μὲν πᾶ-
 σις ἐν πᾶσι εἰπεῖν δυναμῶς, ὡς ἀντίς εὐφός ἔστι
 τῶν Λιχύλας πολιτικωτάτη καὶ ῥητορικωτάτη ἔστι.
 καὶ τοῖς*

καὶ τοῖς ἐντυγχάνουσι πλείους ὠφέλῃαν ὡφελῆσαν
 δυναμῆν. ὁμοῦς γοῦν πεποῖν) ὡελογιζῶν
 Οδυσσεύς. καὶ ἄλλα τί ἐνδυμήματα πολιτικά
 φων ἐν ἑαυτῷ. καὶ ὡφῶτόν γε διαπορῶν ἑαυτῷ
 μὴ ἄρα δοκεῖ μὲν τοῖς πολλοῖς σοφός τις εἶναι καὶ
 φέρον τὴν σωῖσιν. ἢ δὲ τὸναντίον, ὅστις γὰρ
 ἀλύπως καὶ ἀπεργμόνως ζῶ. ὁ δὲ, ἐκείνῳ
 ὡεργμασι καὶ κινδύοις γίνεται. τούτου δὲ
 αἶπον εἶναι, ἢ τὸν ὄφουδν καὶ γυγαίων ἀνδρῶν
 μέν. ὅστις γὰρ ἀγαθῆς ἐφιέμενοι, καὶ τὸν ὄφουδν
 ὡεργμῶν ἀνδρῶν εἶναι, μεγίστου καὶ γοῦν
 ποτάτοις ἐκόντες ὄφουδν ὑφίσταν). οὐδὲν γὰρ
 γαῦρον ὡς ἀνὴρ ὄφουδν. *Idem etiam testatur
 phoclis Scholiastes in initio Philoctetes, cum inquit
 καὶ ὡεργμῶν τούτω ὡελογιζῶν ὁ Οδυσσεύς, καὶ
 καὶ παρ' Εὐριπίδην. ἐκείνο μὲν τὸν διαφῆρῶν παρ' ἑαυτῷ
 ὁ μὲν Εὐριπίδης πάντα τῷ Οδυσσεὶ περὶ τῶν
 εἶδ' δὲ τὸν Νεοπτόλεμον παρεισάγων, ὅστις τῶν
 πάντα οἰκονομεῖ. Sed iam ad Aristotelem reverti-
 mur. Ille itaque volens ostendere differentiam
 qui in se est prudens, & qui civilis, unicuique
 rum, inquit, & cognitionem esse & prudentiam
 sed habere non parvam inter se diuersitatem, in
 genere fortasse eadem sint, adeo ut qui sua ipsius
 na cognoscit, in ipsisq. versatur, prudens, civilis
 tem non prudens, sed negotiosus & curiosus esse
 deatur, quippe qui ea que aliena sunt, prae
 suam utilitatem, inquit. Et ad hoc magis con-
 mationem*

Ant. M.
 varia Lect.
 LIII
 28

mandū hos Euripidis versus adducit, ex Philoctete, in quibus Vlysses dicit se minimè esse sapientē, ut potest non sua tantum curantem, cum tamen hoc illi diceret, sed potius contrarium, id est, civilem & curiosum. Vltimus autem versus, qui est

Τὸς δὲ θεῶν οὐκ αἰεὶ πρὸς ἀστυχίας πλάσσει,
ad Aristotelis sententiam confirmandam nihil facit, idcircoq; etiam imperfectum idum reliquisse videri potest.

Porro Quirites quid significet. deque eo Donatus in Terentiū emendatus. item Apulei locus quidam ex libro de Mundo notori suo restitutus.

CAP. III.

ELEGANTI admodum & peruenusta loquendi formula usos fuisse veteres, cum in extrema calamitate constituti populi opem & auxilium implorare vellent: (quemadmodum illa mulier apud Comicū, Adeste populares, ferte auxilium, inopi subuenite) ut clamarent Porro Quirites; doctissimè ab Adriano Turnebo memoria proditum est, quod ipsum nos tribus insuper adductis locis, ex antiquis scriptoribus confirmare conabimur. Primum itaq; Apuleius nō cōtemnendus antiquitatis auctor, lib. 8. de Asino aureo: Nec diu tale facinus meis oculis tolerantibus, Porro Quirites, proclamare gestiui, sed

sed viduatum ceteris syllabis & litteris, ubi tunc
 interpretis ignorans quid esset, Porro Quirites,
 quit, lego Proh Quirites, ut sit vox exclamatio
 Quirites, sicut dicitur, Proh Iupiter, vel
 emenda O Quirites, subsequitur enim audire
 O tantum. Hac ille. Secundo in Mimis Laberius
 hoc modo:

Porro Quirites libertatem amisimus.

Ad extremum reperitur hac loquendi forma
 etiam apud Donatum interpretem Terentij (sicut
 nisi ex coniectura) in Andria Act. 3. Seneca
 Porro] in futurum, deinceps, temporis Adversum
 vel adhortantis, ut Porro Q. Q. que, ubi non
 bitem legendum pro primo Q. Quirites, in
 doctiores, & simul excogitent & exquirant
 sequens Q. sibi velit. Postquam paulo ante
 Apulei mentionem incidimus, eius etiam locum
 dam ex libro de Mundo emendare conabimur.
 lei verba hac sunt: In Occidentis plagas scaturien-
 nes quasdam & proluuiones easdem strages
 derunt: sic ex Aetnae verticibus quondam
 sis crateribus diuino modo per decliua curru-
 vice flammaram flumina cucurrerunt, in quo-
 riculi vertice egregium pietatis meritum fuisse
 gnouimus. Quo in loco libenter sic legerim, per
 cliuia, torrentis vice flammaram flumina,
 melius, & concinnius, atq. ita etiam scripsisse
 leium non est dubium, cum apud Aristotelem

Ant. M.
 Var. Lect.
 LIII
 23

hunc librum magna ex parte est mutuatus) in libro
de Mundo sic legatur. Eius verba haec sunt : αἱ δὲ
θεοὶ ἐπέεσσι ἐν γῆς ἀναβλύσασσι, καὶ ἐν θυσι-
σάται, καθάπερ ἦσθ' ἐν αἰτνῇ κρατήεσσιν ἀναρράχου-
των, καὶ ἀνά τιν' ἑσθ' ἀνδρῶν χεῖμα ῥέει δίκλιν.

Theophili ad Autolyicum locus restitutus.

CAP. IIII.

THEOPHILVS Antiochenſis tres ſcripſit
libros ad Autolyicum, multa & varia eruditione
reſertos, quibus illum ab idololatrica & Ethnica
ſuperſtitione ad veram & ſinceram Dei religio-
nem .i. Chriſtianiſmum deducere & conuertere
conatur. in quorum ſecundo macula non leuis ha-
ctenus inſedit, quam iam nos partim cōiectura, par-
tim ope manuſcripti & antiqui codicis, eluere co-
nabimur. Itaque Theophilus volens oſtendere eos
qui mala ac ſcelerata facerent ac perpetrarent, malè
etiam tandem puniri; cumq; ea de re multos poeta-
rum verſus adduxiſſet, tandem & ſic inquit: καὶ
ἐπὶ ὁ θεὸς τὰ πάντα ἐφορεῖ, καὶ ἐδ' ἐν αὐτὸν λαμβάνει,
καὶ ἐξ ἑσθ' αὐμοσ δ' ἐὼν ἀνέχεσθ' ἕως ἕ μέλλει κείναι, καὶ
ἐπὶ τούτῃ Διόνυσος εἶρηκεν.

Ὁ δ' εἰς οὐφθαλμὸς ὡς δι' ἡδύχου

Ἀδύσων ὀρθώπω πάντος ὁμόσται εἰ βλέπει.

Quos verſus ſic tranſtulit interpres: Iuſtitia ocu-
lus placida forma veniens, ut fax ſplendens, quàm
B proximi-

Ant. Mio
Varia Lect
LIII
28

18 VARIARVM LECT.
proximè accedet, ut videat. Quis nō videt morā
& hoc quidem grauisimū his versibus subesse
seruata antiqua lectione, nullum commodū
indē elicere poterimus. Nos itaq. hunc locum sic
tori suo restituendū putamus, ut pro πάντες
εὐλέπης legamus, -- πάνθ' ὁμοῦς αἰεὶ βλέπης.
iam non videt hanc lectionem longè esse meliō
concinniorem, imò etiā necessariam. &
credo sana mentis huic nostra emendationi
gabitur.

Tertulliani loca duo illustrata.
CAP. V.

TERTULLIANVS antiquus & eruditus
cum primis Theologus, in lib. De cultu feminarum
inquit: Quāquam & aurū ipsum, cuius vos gloriari
occupat, quidā genti ad vincula seruire referunt
lib. litera. & in lib. De habitu muliebri: Apud
barbaros quosdā, quibus vermiculū est aurum &
sum, auro vinclos in ergastulis habent, & diuites
malos onerāt, tanto locupletiores, quāto nocētiores.
Ad quem locū sic interpretis: Apud barbaros illi
uita prēmīū sunt improbitatis, ut quāto quisq.
sceleratissimus, tāto sit omniū ditissimus. Apud
autē populos hęc sit cōsuetudo, nō dicit Tertullianus
nec eius interpretis. Sciendū itaq. apud Aethiopes
morē esse, idq. cū multis testibus probare posse
atq. item altero contentus ero. Quorum primus
Plutarchus, qui sic inquit in Erotico: Κάτι ποσειδωνίου
2807

χρυταῖς ὡσπερ ἐν αἰθιοπία πέδαις δ' ἐδέθη βέλπιον,
 ἢ πλάτω γυναικός. *Et Dion Chrysostomus in ora-
 tione περὶ πλάτης, cum inquit: εἰ δ' ὠφέλη τὸ κεκτῆδες
 χρυσίον, εἰδέν ἐκώλυεν Αἰθιοπας τοῖς ἀνω μακαριω-
 ταταῖς εἶναι δοκεῖν. ὅπερ τὸ χρυσίον ἀπρότερον, ἢ παρ
 ἡμῖν ὁ μόλυβδος, καὶ φασὶν ἀντίθι τοῖς κακέρους ἐν
 παλαιαῖς δεδέθη πέδαις, ἀλλ' εἰδέν ἦτον εἰσι δεσμῶν
 καὶ πονηροῖ, καὶ ἀδικοῖ τὸ δὲ μακαρίζον τοῖς πλεονεξίαις,
 καὶ πολλὰ χρήματα ἔχοντας, τὰ δὲ ἄλλα μηδὲν δε-
 φέροντας τὸ πᾶν φαύλων, ὁμοιον εἶπε τοῖς ἐκεί δεσ-
 μῶτας φοροῖόντας ἰδὼν ἐκ τ' εἰρηκτῆς ἐξήλε, καὶ πάντων
 δόδαυμονέστατον ἔκρινε τ' ἔχοντα τὰς μέλεις ἀέδα.
*Et quia iam in Tertulliani mentione incidi, non possum
 quin et alium eiusdem auctoris locum illustrare, praesertim
 cum et hic ex Graecorum fontibus manarit. In libro
 itaq. De anima, ubi de Hegemonico, an sit et ubi sit,
 disputat, sic inquit: Nec in superciliorum meditullio, ut
 Strato Physicus, nec in tota lorica pectoris, ut Epicu-
 rus, sed quod et Aegyptij renunciauerunt ei, qui diui-
 narum commentatores videbantur, et ille versus Orphici
 vel Empedoclis: Namq. hominis sanguis circūcor-
 dialis est sensus. Etiam Protagoras, etiam Apollodorus
 et Chrysippus haec sapient. haec ille. Cum autem Em-
 pedoclis scripta iam vetustate et hominum negligentia
 perierint, non iniucundum fore ardeor, si Graecum eius
 versum, quo hanc sententiam expressit, apposuerim,
 inuentum a me apud Etymologici auctorem. Ver-
 sus Empedoclis ibi sic legitur:**

Αἷμα γὰρ ἀνθρώποισι περικάρδιον ἔστι νόημα.
 Postea autem quam in hunc Etymologici loci citatam
 deram, inueni integrum Empedoclis locum citatum
 à Porphyrio in libro De Styge, qui adducitur à Sto-
 bæo in Physicis.

Αἷματος ἐν πελάγεσσι τετραμύδου ἀνθρώπων

Τῆτε νόημα μάλιστα κηλήσκει ἀνθρώπων.

Αἷμα γὰρ ἀνθρώποισι περικάρδιον ἔστι νόημα.

Huius Empedoclis opinionis meminit & Cicero
 Tusculanis, cum inquit: Empedocles animam
 censet cordi circumfusum sanguinem. Et eodem
 libro: Horum igitur aliquid animus, ne tam
 mens, aut in corde cerebròve, aut in Empedocle
 sanguine demersa iaceat.

Diogenis Laertij locus vnus, & item alius
 examinatus & emendatus.

CAP. VI.

NON possum quin & Laertij locum aliquem
 in medium proferam, in quo emendando multi
 gni nominis viri, frustra (quod tamen pace illorum
 dixerim) desudarunt. Verba Laertij in vita Hippiæ
 parchia hæc sunt: ἀλλ' ἔτε κητεπλάγη ἰπαρχίας
 ἔτε διετέλαχθη ὡς γυνή, ἀλλὰ καὶ εἰπὼς τοῦ
 αὐτῆ τὶς τὰς παρ' ἰσοῖς ἐκλιπείσα κερκίδα.
 Hoc in loco magnopere, ut dixi, desudarunt docti
 nec veram illius loci lectionem inuenire potuerunt.

Ant. M. u.
 varia Lect.
 LIII
 25

quidam enim volunt legere τίνι, quidam τήνι, quidam τίνι, alij γωνή, nullus bene, nec quisquam eorū ad rectum scopum collimare potuit. Quia autem videor mihi veram huius loci lectiōnem inuenisse ex vestigijs antiqui codicis, quæ protulit vir doctissimus bened. de litteris meritis Ioannes Sambucus, margini addens αὐτησιν τας sine accentibus, nolo tam celare, sed omnibus patefacere. Quare sic legendum puto, ἀλλὰ καὶ εἰπόντος αὐτοῦ, αὐτῆσιν

ἢ τας παρ' ἰσοῖς ἐκλιπῶσα κερκίδας.
Et est versus Euripidis in Bacchis, ubi sic loquitur nuncius,

Πάτερ, μέγιστον κομπάσαι πάρεςί σοι,
Πάντων ἀείσας θυγατέρας ἀείρω μακρῶ,
Θήτων, ἀπάσας εἶπον. Ἰζόχως δ' ἐμέ,
ἢ τας παρ' ἰσοῖς ἐκλιπῶσα κερκίδας,
Εἰς μείζον ἢ κω θεῶν ἀγρόβω χροῖν.

Atque hanc nostram cōiecturam comprobat etiam Suidas in dictione Διόδωρος, cum inter cetera sic inquit: ὁμοῦ εἶπε θεὸς ἰπωρχίαν τὴν γυναικῶν κερκίδας αὐτῆσιν ἢ τας θεὸς ἰσοῦς ἐκλιπῶσα κερκίδας, καὶ Ἰβῶνα φροεῖσα. Apud eundem Laertium in vita Arcesilai citantur hi duo Timonis versus:

τῆ δ' ἔχον μὲν δῆμος ὑπὸ σέρροισι μόλυβδον
θεῶν, ἢ Πυρρῶνα τὸ πᾶν κρέας, ἢ Διόδωρον.
Quo in versu illud θεῶν ται mendosum esse opinor,
alibi autem apud Eusebium, ubi etiam hi versus

B 3 citantur,

citantur, pro Δήσῃ, legitur Δόσῃ, nec hoc bene
sed inde colligo rectissime hinc legi posse, Δόσῃ, ut
est, mentitur, & imitatur Pyrrhonem & Diocletem
Idem in vita Pyrrhonis hos versus nomine Euri-
pidis in medium adducit:

Τί δ' ἦτα τούτοις τοῖς ταλαιπώροισι Φεγεῖν
Βεγτοῖς λέγουσι; ἔ γδ' Ἰζηρτήμεθα,
Δρῶ μὲν τοιαῦτ' ἀν' εὐχῆ τυχαῖης Δέλων.
Quos hoc παρὰ τοῦ ἐπιτηνέδος cepit Henricus Ste-
phanus:

Τί δ' ἦτα τούτοις τοῖς ταλαιπώροισι Φεγεῖν
Βεγτοῖς λέγουσι; σοῦ γδ' Ἰζηρτήμεθα
Δρῶ μὲν τε τοιαῦτ' ἀ' σὺ γέ τυχαῖης Δέλων.
Ego autem (quod pace tanti viri dixerim) sic eos
apud Euripidem leguntur, (quod ipse ignorasse vi-
detur) legendum existimo. Apud illum itaque in
Supplicibus hoc modo leguntur.

ὦ Ζεῦ, τί δ' ἦτα τοῖς ταλαιπώροισι Βεγτοῖς
Φεγεῖν λέγουσι; σοῦ γδ' Ἰζηρτήμεθα
Δρῶ μὲν τε τοιαῦτ'. ἀν' σὺ τυχαῖης Δέλων.

In Minutio Felice menda quædam sublata

CAP. VII.

MINUTIVS Felix in Dialogo, qui Otho-
uius inscribitur, de Dei summa potentia agens, in-
ter cætera sic inquit: Hic nec videri potest, visu cla-
rior est, nec comprehendendi potest, nec aestimari sen-
sus

Ant. Minu
Varia Lect
LIII
25

sibus maior est. Hic aliquid, post illa verba, Nec
 comprehendere potest, desiderari, quilibet facile potest
 comprehendere. Nos itaque hunc locum sic legen-
 dum putamus, ut in antiquo manu exarato codice
 scriptum inuenimus. Nec comprehendere potest, tactu
 purior est, nec aestimari, sensibus maior est. Et alio
 loco de Daemonibus agens: Sic à calo deorsum gra-
 uant, & à Deo vero ad materias auocant, vitam
 turbant, omnes inquietant, irrepentes etiam corpo-
 ribus occultè ut spiritus &c. In manuscripto codice
 cuius modo memini, legitur pro, omnes inquietant,
 somnos inquietant, & rectius quidem, meo iudicio.
 Et alio loco infra De suppliciis Christianorum dis-
 crens, inquit: Et quor ex nostris non dexteram so-
 lum, sed totum corpus vri, cremari, sine ullis eu-
 latibus pertulerunt: cum dimitti præsertim haberet
 in sua potestate. Viros cum Mutio, vel cum Aquilio
 aut Regulo comparo &c. Hoc loco Franciscus Bal-
 duinus Iurecons. doctissimus pro, cum Aquilio aut
 Regulo, legit, inq. contextum admisit, cum Atilio Re-
 gulo. Sed hac in parte illi (quod tamè pace tanti viri
 dixerim) non assentior. Ego enim vulgatam & rece-
 ptam lectionem retinendam esse censeo. nec causam
 video, quare reijci debeat. Aquilij enim etiam me-
 minit Arnobius libro primo, hoc modo: Innumera-
 biles alij gloria & virtute, & existimatione pollen-
 tes, acerbissimarum mortium experti sunt formas,
 ut Aquilius, Trebonius, Regulus, &c.

CAP. VIII.

NON possum præterire, quin & Athenæo
nunc in medium vocem, inq; eo locum quendam
tulum, insigniterq; deturpatum, ope manuscripto
dicis, nitori ac integritati suæ restituam. Athenæo
autem verba libro 9. circa initium ferè, hæc sunt
Σιωπῶντος οὐκ ἐπὶ τῷ Οὐλπανῆ, ἀλλὰ ἐπὶ τῷ
Λεωνίδῃ, εἶπεν εἰμι δίκαιος πῶς ἢ δὴ πιστοῦται

Πολλοῖς δ' ἀνπλέγειν + + +
+ + + οὐκ ἐπὶ τῷ ἐδέλφ

Καὶ πρὸς μὲν τούτοις ἀρκεῖ λόγος εἰς ὃ παλαιῶν
Σοὶ μὲν τοιαῦτα δοκοῦντα πικρῶς, ἐμοὶ τὰ
πρὸς ξυμπετόντων δ' ἂν τις πείσῃ τεράστια λέγων ἔτι.

Οἷον καὶ ῥάσις εἰς ἰδιδασκαλίας.

In veteri manuscripto codice hic locus longè aliter
legitur, sed mendosè tamen, hoc pacto, πολλοῖς δ'
ἀνπλέγειν καὶ τὸ πᾶν, ἐν τῷ ἔδῳ, πᾶσι πάντων
μοίως, ὀρθῶς ἀνπλέγειν οὐκ ἐπὶ τῷ ἐδέλφ. Nos au-
tem ex vestigiis antiquæ scripturæ hunc locum
restituendum ac emendandum putamus:

Πολλοῖς δ' ἀνπλέγειν (καὶ τὸ πᾶν) ἐπὶ
πᾶσι πάντων ὁμοίως,
ὀρθῶς ἀνπλέγειν, ἐπὶ τῷ ἐδέλφ.

Esse autem hos versus Eueni Parij, vel ex ipso Athe-
næo satis constabit, si quis singula diligenter inter
se conferat. is enim libro decimo hunc quartum
versum

Ant. Mica
Varia Lect
LIII
25

versum ex Eueno citat, hoc modo, licet paulo aliter
ibi legatur, Ἀκούσε) γὰρ καὶ τὸ δέξιον

Σοὶ μὲν τὰδε δοκουῦν ἔστιν, ἀλλ' ἐμοὶ τὰδε.

Priores quatuor versus Eueni, quod prope modum
preterieram, citantur etiam à Stobæo, sed apud il-
lum paulo melius ac emendatius leguntur, hoc modo:

Πολλοῖς ἀντιλέγην μὲν ἔδος αἰεὶ παντὸς ὁμοίως
ὁρθῶς δ' ἀντιλέγην ἐπέπτετ' ἐνέθει.

καὶ αἰεὶ μὲν τοῖσι ἀρεῖ λόγος ὡς ὁ παλαιός,

Σοὶ μὲν ταῦτα δοκουῦν ἔστιν, ἐμοὶ δὲ τὰδε.

Plauti locus correctus in Milite glorioso, &
alter in Bacchidibus illustratus.

CAP. IX.

NON est quod quisquam nobis vitio vertat si
Plautino loco à multis præclaris viris in Dubiū no-
tato, nostram etiam de eo sententiam ac opinionem
adduxerimus, in mediumq; protulerimus. Plauti
locus est in Milite glorioso, ubi vulgò sic legitur.

Nam ego hanc macharam mihi consolari volo

Ne lamentetur, nève animum despondeat,

Quia se iam pridem feriatam gestitem.

Qua misera gestis fractum facere ex hostibus.

Cum hoc, fractum facere, corruptum esse videret
vir doctissimus Ioachimus Camerarius, cui certè
plurimum debent Plautina lingua studiosi, censuit
legendum, fratrem facere, huiusq; lectionis hanc
reddidit rationē, cum inquit; Gloriosè nugatur miles,

B s ensem

ensem suum gestire cruentari in hostibus, id est, sanguineum sine *ὄναι* non habere hostem. Dicunt autem fratres proprie consanguinei, etsi aliter quoque propinquorum est appellatio haec, ut populi in Pænulo. Haec ille. Quae certe lectio ab eo doctissimo non probatur, neq. etiam nobis. Muretus autem pro, fractum, putavit legendū, factum, atque ea voce (inquit) farcimen, ut Isicium, ut genus aliquid crediderim indicari, ut quomodo les, cibi & carnibus minutissime dissectis confici solent, diceretur machera gestire hostes ita minutim concidere, ut ex eis farcimen fieri posset, si quid mihi post tantos viros loci relictum, aliquid etiam quod non omnino abs re esset, afferrent. Non ita lego cum Camerario, fratrem, neque cum Mureto, factum equamvis prior propius ad veram lectionem, alter ad verum sensum accessit: sed lego, et stigiis antiquis inhaerens, fratrem facere, accipit in ea significatione, qua Muretus, factum facit. Huius vocabuli in eadem significatione meminit Arnobius libro septimo. In hoc enim diutius loci huic causae vel maxime necessario immoramur, consistimus, inhaeremus: cupientes addiscere, quid cum pultibus Deo sit, quid cum libis, quid diuiculis cum fratribus, confectionis iure multiplici, atque impensarum varietate conditis. Et quia iam Plauti mentionem incidi, non possum mihi temperare, quin versum quendam, quem ille integravit

Ant. Muretus
Varia Lect.
LIII
28

de Græcorum Comicorum principe Menandro ha-
sit, ex ipsius Bacchidibus proferam. Illic autem Ni-
colobus sic ad Chrysalum loquitur:

NIC. Responde quis te vendidit? CHR. Quem
di diligunt

Moritur iuuenis. &c.

Quo loco

Plantus hunc Menandri versum à multis antiquis
philosophis usurpatum, est emulatus.

ὅς οἱ θεοὶ φίλος, ἀποθνήσκει νέος.

In Dione Chrysofostomo lacuna suppleta, &
alter locus emendatus.

CAP. X.

DION Chrysofostomus Rhetor præstantissimus,
oratione tertia de Regno, volens ostendere, quàm
magnum & pestiferum sit malum adulationis, in-
quit: Πασάν γὰρ ὡς ἐπεὶ εἰπεῖν, ἢ κακίων, ἀχί-
σιω ἂν εὐρεῖ τις τὴν κολακείαν. περὶ τὸν μὲν γὰρ
τὴν κάλλιστον καὶ δικαιοτάτην διαφθείρει τὸν ἔπαυον,
ὅς μὴ κέει δοκεῖν πιστὸν μὴ δὲ ἀληθὲς γνώμε-
ναι, ἢ τὸ γὰρ πάντων δεινότερον τὰ τῆς ἀρετῆς
ἐπιβλά, τῇ κακίᾳ διδοῦσι. ὅς πολλὸν χεῖρον
δοῦσι ἢ διαφθείρουσιν τὸ νόμισμα, οἱ δὲ τὴν
ἀρετὴν ἀπιστοὶ ἐργαζόμενοι. Quo in loco ali-
quid subsultare ac deesse, quis est (si quis locum
penitus introspiciat) qui nesciat. Ego ita-
que hunc locum sic restituendum ac supple-
ndum puto, ut in antiquo codice scriptum repperi:

ὡς

ὥστε πολὺ χεῖρον δρῶσι τῶν δευτέρων τὸ νόμισμα. οἱ μὲν γὰρ ὑποπίτον αὐτὸ ποιεῖσιν, οἱ δὲ τὸ ἀπὸν ἐργάζονται. *ut horum posteriorum huius sensus: minus eos peccare, qui nummos adulterant, quam qui adulationibus utuntur, illi enim qui nummos adulterant, quid aliud faciunt, quam nummos suspectos reddunt: qui autem adulando alios carum laudant, faciunt virtutem fide carere. Idem in secunda oratione de Regno sic inquit: ἐπὶ δὲ οἰκιστῶν τῆς Ἰταλίας, οἷα τῶν λακωνικῶν ἐμβαπτῶν, μάλιστ' ἀρέπουσιν τῆς Λυκούργου πολιτείας ὡς τῆς ἐπιτηδὸς ἀμασίου ἐνεῖνε.*

Ἄγετ' ὦ παρτάς δ' ἀνδρῶν
 Κεῖροι περὶ πολίτην.

Λαῖα μὲν ἴτελιν περὶ βάλαντες,

Δόρο δ' ἀπόλμας βάλλοντες

Μὴ φειδόμενοι τῆς ζωῆς.

Οὐ γὰρ πάντες τὰς παρτάς. *quibus in vestibus omnino pro περὶ τὸν πατέρα legendum est, et etiam alibi scriptum inueni, et in fine legendum hoc modo:*

Οὐ γὰρ πάντες τὰς παρτάς.

Vnde Capitolium dictum sit.

CAP. XI.

HISTORICI, ut Plutarchus, Halicarnassensis, Livius, atque adeo alij qui de antiquitatibus Romanorum scripserunt, vnde Capitolium sit dictum videtur.

Ant. Mus
 Varia Lect
 LIII
 28

videntur ignorasse. Quia autem huius vocabuli
 nem solus Arnobius non videtur ignorasse,
 eius verba, ut rei tam obscura & ignota, lucem
 quandam afferre possim, in medium adducere non
 grauabor. Arnobij verba hæc sunt ex libro v. i.
 Sed quid ego hæc parua? Regnatoris in populi Capi-
 talio quis est hominum qui ignoret, Toli esse sepul-
 chorum Vulcentani? Quis est, inquam, qui non sciât,
 et fundamentum sedibus caput haminis euolutum
 non ante plurimum temporis, aut solum partibus
 ceteris (hoc enim quidam ferunt) aut cum mem-
 bris omnibus humationis officia sortitum? Quod si
 planum fieri testimoniiis postulatis auctorum, Sam-
 monicus, Granius, Valerianus vobis & Fabius in-
 dicabunt: cuius Tolu fuerit filius, gentis & natio-
 nis cuius, ut a germani seruuulo vita fuerit spoliatus
 & lumine, quid de suis commeruerit ciuibus, ut ei
 sit abnegata telluris patriæ sepultura. Condiscetis
 etiam (quamuis nolle istud publicare se fingat) quid
 in capite resecto factum, vel in parte qua curiosa
 fuerit obscuritate conclusum: ut immobilis videli-
 cet atque fixa obsignati ominis perpetuitas staret.
 Quod si opprimi pax esset, & vetustatis oblitera-
 tione celari, compositio nominis iecit in medium,
 & cum suis causis per data sibi tempora inextin-
 guibili fecit restificatione procedere: nec erubuit
 ciuitas maxima, & numinum cunctorum cultrix,
 eum vocabulum templo daret, ex Toli capite
 Capito-

Capitolium, quàm ex nomine Iouio nuncupatur.
Hec ille.

Quòd Pythagorei iis qui defecissent à philo-
sophia, cenotaphia extruebant. & ceterum
Nazianzeni locus illustratus. CAP. XII.

INTER alia præclara & singularia in
Pythagoricorū, illud notatu nō indignū mibi
est, quòd dicitur iis qui defecissent à philosophia
& qui temerè eam diuulgassent, cenotaphia
mortuorum extrusisse: quòd auctorū testimonio
confirmabo. Origenes itaq. in libro contra Celsum
sic inquit: Ceterum Pythagorei cenotaphia extru-
bant iis, qui defecissent à philosophia, reflexo
ad idioticam vitam, nec ideo deterior habitu
Pythagoras, in doctrina & demonstrationibus
eius discipuli. & Clemens libro quinto Stromateon
Φασὶ γὰρ οὐδὲν ἰσοπαροῦν τὸν Πυθαγόρειον αὐτίαν ἐπι-
τα γράψασθαι τὰ τῶν Πυθαγορέων σαφῶς, ἀλλὰ
τὸ δὲ ἀφελῆς, καὶ ἐπὶ αὐτῶν γράψασθαι
διὸ καὶ ἐν τῇ βαρβάρῳ φιλοσοφίᾳ νεκρῶν καὶ ἀδύνατον
ἐπιπροσώπων τῶν δομάτων, καὶ ἀδύνατον
ἐν τοῖς πάθεσι τοῖς ψυχροῖς. Atq. hæc ob causam
Hipparchus etiam grauissimè increpatur à
Pythagorico, in quadam ad eum epistola, qua
num extat, & quam hoc loco integram subi-
grauabor. Lysis Pythagoricus Hipparchus
Posteaquam ex hominum consortio Pythagoras
cessit, nunquam in animum induxi, ut discipulus

Ant. Mus
Varia Lect.
LIII
28

ram eius congregationem dispersum iri putarem. Quoniam verò præter spem, tanquam à magna nauis oneraria, in vasto pelago distracta, alius alio delati disgregatiq; sunt: pium est, me quoque diuinorum & grauissimorum eius præceptorum esse memorem, neque profanare aut communia facere sapientia dona ijs, qui ne per somnium quidem mundati sunt animis & purgati. Non enim fas est quibusue offerre quæ tantis laboribus comparata sunt. Non magis quàm auarum Eleusinarum Dearum mysteria profanis exponere. Aequè verò sunt iniusti & impij utrique, hæc qui faciunt. Par est autem reputare animo, quàm longum tempus eminentes contempserimus, depellendis maculis quæ pectoribus nostris insederat: donec quinq; superatis annis disputationum eius, sermonumq; capaces euaderemus. Quemadmodum enim tinctorum ea vestimenta, quæ tinctura accipere debet, stringendo prius expurgat, ut inelubilem tincturam imbibat, & quæ expurgari nunquam possit: ad eundem modum diuinus vir præparabat eos, qui amore philosophiæ tenerentur, ne fallerentur ab iis, quos bonos honestosq; futuros esse spem concepisset: non enim adulterinam eruditionem tractabat, nec laqueos quibus Sophistarum vulgus adolescentem implicat, nihil boni aut veri docentis: sed diuinarum humanarumq; rerum scientiam tenebat. Illi verò in prætextum adhibita eius doctrina, multa & mirabilia faciunt, irretitis non ritè ac temerè adolescentibus.

Quæ

Ant. Mue
Varia Lect
LIII
23

Quae causa est ut difficiles & impudentes
ciant suos auditores. Inculcant enim moribus
fufis & turbidis theoremata & orationes
Quemadmodum si quis in profundam puteum
ac luto plenum, infundat puram ac limp
aquam, & caenum perturbat, & aquam in
redigit: eadem etiam corum, qui sic docent
centur, est ratio. Densi enim & profundi
circa mentem & cor eorum, qui non pure
tur, impati sunt, quibus omnis mansuetudo
tio obscuratur, quantumvis in conspectu quidem
foris aucta: ac subeunt hunc cumulum omnis
ris malitiae excrescentes & impediendes, neque
nentes prospicere rationem. Nominabo autem
num matres earum recensens, intemperantiam
avaritiam. Ambae vero sunt fecundissima. Ex
temperantia igitur progerminant scelera, temer
tia, ac proditioes, & auaritates a natura
ptates, atque impetus quidam vehementiores,
mortem & precipitia impellentes. Iam enim
busdam vim etiam intulerunt libidines, ut
a matribus, neque a filiabus abstinere: &
tes legem, patrem, civitatem atque regem, &
centes cubitos quasi captivos ad extremum exitum
per vim & violentiam rapiunt. Ex avaritia
progignuntur rapina, parricidia, sacrilegia, vi
norum grassationes, & quaecumque horum sunt
finia. Oportet igitur primum sylvas, in quibus

affectus nutriuntur, igni, ferro, ac omnibus instru-
 mentis expurgare, & rationem ab his affectibus
 vindicare, ac tum demum boni aliquid inserere at-
 que tradere. Quae didicisti quidem summo studio,
 at non executus es, o praclare, postquam Siculas
 lautitias degustasti, à quibus te vinci ac superari
 non oportebat. Multi verò dicunt, publicè te etiam
 philosophari, id quod facere Pythagoras auersatus
 est, qui Damæ filiae suae propositi monumentis ac
 praeceptis, ea cuiquam extra familiam tradere ve-
 nuit. Illa verò cum multis pecuniis vendere huius-
 modi libros posset, noluit; sed egestatem ac paren-
 tis mandatum omni auro potius esse atque anti-
 pius iudicavit. Aiunt autem eandem moritu-
 ram, Bisstalia filiae suae hoc idem praeceptum dedisse.
 At nos cum simus viri, non rectè nos erga illum
 gerimus, sed conuentorum sumus transgressores.
 Si igitur mutatus fueris, gratulabor; sin minus, iam
 iam obysse mihi videberis. Hactenus ille. Quae
 curiè multum lucis allatura spero his Nazianzeni
 verbis in quadam epistola, ubi sic inquit: κοῦρον τὸ
 ταῦτα δὲ εἶπε. εἰ μὲν οὐδὲ μεταξὺ ἄλλοιο, ἀλλὰ νῦν
 χαίρομαι, τῷ Πυθαγορικῶν ἔφην τις φιλοσόφων
 ἐταίρων ἐμπειρώκοτα Ἰρλιῶν. εἰ δὲ μὴ, ἐπείνοσ
 μὲν ἔγραψε, τέθνηκας μοι. ἐγὼ δὲ τῆτο μὲν οὐκ ἐρῶ
 σὺν χαρὶν ἔπ. Alludit autem hoc loco ad finem
 Lysidis epistolae, quod miror à nemine interpretum
 obseruatum.

C

Apu-

Apulei locus in libro De dogmate Platoni
eleganti coniectura emendatus.

CAP. XIII.

LICET Apuleianam lectionē quidam magis
nominis viri tanto supercilio & fastu cōtemnunt
reiciāt, ut inutile ac infructiferam: illorū tamē
cloritas tanti apud me non est, ut hac in parte
assentiar, imò contrā omnino eius lectionē literarū
omnibus et antiquitatis studiosis utilem esse, ac
nino per necessariam, existimo. Sed quia eius libri
quā pluribus mendis (quibus obscurior multo
intricatio redditur, licet aliqui satis obscurum
intricatus per se) sunt referti, sit ut pauci eius
lectione delectentur, ex eaq; aliquē fructū haurire
sint. Monstro è autē hūc auctore depravatū esse
loco in medium pro lato, iam planū faciā, quem
ut spero, ex coniectura restituam, ut nullus dubit
turus sit, quin hunc locum genuino suo nitore
tuerim. Locus est in libro De dogmate Platoni
inter cetera sic inquit de Platone. Talis igitur
talibus Plato, non solum Heroum virtutibus pro
tit, verum etiam equiparavit diuum potestatem
Nam Spensippus domesticis instructus documentis
pueri eius in ere partiendo ingenium, & admiranda
verecundie indolem laudat, & pubescentis prom
tias labore atque amore studendi imbutas refert, &
in viro harum incrementa virtutum & cetera

Ant. Mus.
Varia Lect.
LIII
28

conuenisse testatur. Hac ille. Quo in loco quod dicit, pueri eius in arte partiendo ingenium, mendosum esse opinor. quid enim hoc sibi velit, difficile esset alicui diuinare, quandoquidem nusquam legitur de Platonis ingenio in arte partiendo. legimus quidem illum picture non aspernatum artem, ut idem paulo infra testatur, sed hoc nihil ad rem presentem. Quare ut paucis agam, sic hic locus minima mutatione est restituendus, nam Speusippus domesticis instructus documentis, pueri eius cre in partiendo ingenium, & admirande verecundia indolem laudat, &c. Quis iam non videt, hanc esse veram & apertam huius loci lectionem: qua qui dubitabit, eundem meridie dubitare aulux sit, iubebo.

Stobæus à macula vindicatus.

CAP. XIII.

STOBÆVS sermone CXIX. hos Aeschylæ versus elegantes, sed mirum in modum corruptos & deprauatos in medium adducit:

Ω θάνατε ποίαν μὲν ἀπιείας μολεῖν.

Μόρος εἰ σὺ τῆν ἀνηκέστον χακῶν ἰατρὸς,

Ἄλγος δὲ οὐδ' ἐν ἀπτε) νεκροῖς.

quos sic vertit Gesnerus:

O mors, ne queso patiar repulsam quo minus ad te veniam,

Tū sola malis incurabilibus mederis,
Et nullus dolor sequitur mortuos.

Ego primum versum ex coniectura sic restitu-
dam puto,

Ω θάνατε παιάν μὴ μ' ἀπυμάσῃς μόλειν.
Sequentes duos versus hoc pacto distinguentur.

Μόνος εἶ συ γῶ ἀνηκέστον κακῶν
Ἰαχῶς, ἄλγος δ' οὐδ' ἐν ἀπτεῖ νεκροῖς.
μόνος autē deest γῶ, vel tale quid, ut hic sit sensus.

Ο mors pean'ne ad me venire dedigneris,

Tu enim sola malis incurabilibus

Mederis: nam mortuos nulla attingit miseria.

Sic enim melius omnia coherent, & parva est mu-
tatio de ποίαν in παιάν. Simile quiddam legitur
apud Plutarchum in Consolatione ad Apollonium.

Ἰχθὺν γῶ ἀπεμμήσατο καὶ ὁ εἰπὼν.

Ω θάνατε παιάν ἰαχῶς μόλοις

Λιμῶ γῶ αἶδας ἀν' αἶαν. Videntur autem

verba esse Philoctetis mortem inuocantis, ut colli-
gere est ex Maximo Tyrio Orat. ultima. ubi sic in-
quit: ὦ πόις, ἀφίστω σε, ὁ Φιλοκτήτης λέγει.

θεοπέαφες, καὶ μὴ βόα, μηδὲ λοιδοροῦ πῆς φῶς.

τάτοις, μηδὲ ἐρόχλει τῶ λημῶν γῶ. ὦ θάνατε

παιάν. εἰ μὴ ταῦτα λέγῃς ἀλλὰ τὸ μένος κακῶν

κακοῦ, οὐκ ἔσποδ' ἔρχομαι τῆς δόχῃς. εἰ δ' ἦν γῶ

ὄντι θάνατον παιάνα εἶναι καὶ ἀπαλκτικῶν κακοῦ

καὶ ἀπλήσου καὶ νοσοροῦ θρέμματι, ἦν καλῶν

δ' ἔχῃ καὶ κάλει τ' παιάνα.

Confir-

Ant. Mu
Varia Lect
LIII
25

Confirmatum auctoritate Græci & Latini scriptoris, quod Cicero ex Chryssippo refert de Chiorum lapicidinis.

CAP. XV.

MIRVM est quod refert ex Chryssippo Cicero, in lib. 1. Diuinationum, de Chiorum lapicidinis, cum sic inquit: Furebat Carnades in Chirũ lapicidinis saxo diffisso caput extitisse Panisci. Credo aliquam non dissimilem figuram, sed ceriè non talem, ut eam factam à Scopa diceret. Hæc ille, nec mirum solum, imò etiam incredibile propemodum videretur, nisi simile ac planè idem etiam de Pariorum lapicidinis, ab aliis auctoribus, narraretur. Sed quia ea testimonia non ubique sunt obuia, ego que multa lectione obseruaui, hic subiiciam. Fuit itaque huius miraculi mentionem Origenes, in libro qui Philosophoumena inscribitur, cum inquit: Xenophanes Colophonius Orthomeni filius, omnium rerum incomprehensibilitatem esse dixit, & Solem ex paruis igniculis coaluisse, & quotidie fieri, & terram esse infinitam, & neque ab aere, neq. à celo contineri, infinitosq. Soles & Lunas ex terra fieri. Salsuginem quoque maris fieri ex mixtione terre existimauit, idq. ea ratione colligebat, quòd in medio terre & in montibus concharum testa inueniantur, & in lapicidinis, qua sunt prope Syracusas, inuenta essent aliquando piscium & phocarum figura. In Paro quoque insula lauri imago in pro-

C 3 fundis

fundissima marmoris vena. Huius rei meminit & Plinius in Naturali sua historia, cum inquit: Mirabile illud in Pariorum lapicidinis proditum est, gleba lapidis vnus cuneis diuidentium soluta, imaginem intus Sileni extitisse.

Plutarchi dictionis origo, duobus in locis indicata.

CAP. XVI.

PLUTARCHI scripta pro dignitate ac merito suo nemo satis laudare atque extollere possit, ita omnem scientiam atque eruditionem suis ille libris complexus est, adeo ut si quis eius scripta diligentem lectione eucluerit, non dubitet fore exitum, quin omnia ei sint adfutura, quae in homine praecipue politico requiri possunt. Nam ex ipsius Plutarchi lectione facile videre est, illum omnium Philosophorum, Historicorum, Medicorum, & Poetarum scripta diligenter legisse ac examinasse. Et licet saepissime eorum nomina in medium non adducat, tamen diligentius singula perpendenti, facile est agnoscere, discere (ut inquit ille) membra poetarum, nec poetarum solum, sed etiam philosophorum & aliorum historicorum. Quod nos iam duobus exemplis in medium prolatis, probare conabimur. Itaque in libro De D. Dupias, volens declarare atque describere, quantopere nimia cibi & potus ingurgitatio animum laedat, hac utitur sententia

Ant. M. u.
Varia Lect.
LIII
28

καὶ μὲν οἶνός τε καὶ σαρκῶν ἐμφόρησις, σῶμα μὲν
 ἰσχυρὸν ποιεῖσι καὶ ῥωμαλέον, ψυχὴ δ' ἀδυνή. Ὁ
 (similiter in libro *θεοῦ* σαρκοφαγίας, de eadem re
 agens, eadem utitur sententia. Quam Clemens
 libro 7. *Stromatum* Androcydis esse testatur, his
 verbis: Οἶνος γὰρ, φησὶν Ἀνδροκύδης, καὶ σαρκῶν ἐμ-
 φορήσεις, σῶμα μὲν ῥωμαλέον ἀπεργάζονται, ψυ-
 χὴ δὲ νοχਾਲεῖραν. Ad hunc locum videtur
 etiam alluisse Plato Philosophus, statim in initio
Axiarchi, cum inquit: ἤδη μὲν σωφροσύνην καὶ
 ἀφασίαν καὶ τῶν σῶματι ῥωμαλέον ἀδυνή δὲ τὴν ψυ-
 χὴν, πάντῃ ἐνδεῶς ὡδονομίας. Sed iam ad *Plu-
 tarchum* reuertamur. Is itaque in *Consolatoria* ad
Apollonium statim ferè in initio sic inquit: πολ-
 λῶν γὰρ ὄντων ψυχῶν παθῶν, ἢ λύπη χαλεπωτέρη
 πέτυκται εἶναι πάντων, ὅτι λύπῃ γὰρ φασικὴ μα-
 νίαν γίνεσθαι πολλοῖς, καὶ νοσήματα οὐκ ἰάσιμα, αὐ-
 τοῖς τ' ἀνηρήκασιν ὅτι λύπῃ τινες. Quo loco, quod
 à nemine interpretum observatum est, videtur ad
 hos *Menandri* versus, qui à *Stobaeo* citantur, allu-
 sisse. Versus *Comici* sic se habent:

Πολλῶν φύσιν τοῖς πᾶσι κακῶν
 Λύπη. ὅτι λύπη καὶ μανία γὰρ γίνεσθαι
 Πολλοῖσι, καὶ νοσήματ' ἐν ἰάσιμα
 Αὐτοῖς τ' ἀνηρήκασιν ὅτι λύπῃ τινες
 Ἐπὶ πᾶν τὸ λυποῦν πλείον, ἢ τὸ σῶζον ἦ.

Ocelli Lucani nomen apud Censorinum emendatum.

CAP. XVII.

LICET propria nomina in antiquis scripturis maximè esse corrupta & vitiosa, multis exemplis in medium prolatis, ex diuersis auctoritatem alij planum fecerunt; non possum quin etiam egregio exemplo illorum opinionem confirmem constabiliam. Apud Censorinum itaque in libro De natali die cap. 3. sic habetur: Sed prior illa sententia, qua semper humanum genus fuisse creditum auctores habet Pythagoram Samium, & Ceream Lucanum, & Architam Tarentinum, ubi Ceream Lucanum, corruptum est, legendumq; Ocellum Lucanum. Nec hoc solum nomè corruptè legitur apud Censorinum, sed etiam apud Diogenem Laertium in vita Archite, ubi adducitur epistola Archite ad Platonem. *Ὁ δὲ τῶν ἰσομνημάτων ἐπιμαρτυροῦμεν Ἐάνηλδομος ὡς λουανῶς, καὶ ἐνετύχομας τοῖς ἑλέως ἐσγόνος.* quem locū rectissimè nuper in sua editione Henricus Stephanus Typographus doctissimus, emendauit, hoc modo legendo, τοῖς ὀκέλλοις. Nec secus etiam apud Sextum Empiricum, in libro contra Mathematicos, ubi in manuscripto, ut ipse testatur, hoc nomen mendosè legitur, hoc pacto, ὁ ἡκέλος, pro ὀκέλλος. Huius Ocelli nomen etiam corruptum esse videtur apud Proclum Timæi Platonis interpretem, cum sic inquit: ἄλλοι δὲ πρεσβύται

Ant. M. uer
 varia Lect
 LIII
 25

ἐὶ δὲ ὀκέλον τὸν τῆς Τιμαίης ἀπόδοτον, ubi voca-
 bulum ὀκέλον, asterisci signo tanquam mendo-
 sum, in margine notatur. quare suspicor & hic
 ὀκέλον legendum esse. Similiter & apud eundem
 Proclum alio loco mendosè hoc vocabulum legitur,
 cum inquit: δὲ δὲ καὶ τῆς ἀκύλλης μνημονόβειν ἐν
 ταῖς ὀπλοῦσιν ἰσχυρὰς τὰς τῆς ἀστρον. ἡ-
 γαῖς, τὰς μερικὰς εἰρησὶ φεαζέσσης. ubi etiam le-
 gendū contenderim ὀκέλλης. Ocelli meminit sic
 Philo in libro De mundo, ubi nomen eius sincerè
 legitur, cum inquit: Ipse forte fortuna in commen-
 tarium Ocelli hominis Luciani, incidi, cui De uni-
 versi natura titulus, in quo mundum incorruptibi-
 lem non tantum aserit, verum etiam argumentis
 conatur ostendere. In huius Ocelli librum, cuius
 Philo meminit, & ipse forte fortuna nuper non ita
 pridem incidi, multis ab hinc annis impressum, pau-
 cus credo notum. Ex hoc Ocelli libello citatur qua-
 dam in Iohannis Stobaei Physicis, qui & alium eius
 librum ibi in testimonium aduocat. Huius Ocelli
 etiam mentio fit apud Lucianum, in libro qui in-
 scribitur, ἡσπὲρ τὴν ἀποστολὴν πάλαι μαρτυρῶ.
 quemadmodum mihi per litteras indicavit doctissi-
 mus, mihiq; amicissimus Petrus Daniel Aurelia-
 nensis, cum ei hanc meam in Censorino coniectu-
 ram perscripsissem, quo in loco tamen οἰκιστὸς legi-
 tur, pro quo ipse & ego substituendum putabamus
 Οὐκιστὸς, sed non possum dissimulare me in qui-
 busdam

busdam codicibus Ocelli ab eodem Typographo
 pressis scriptum invenisse οὐκ εἰδώς, in
 busdam οὐκ εἰδώς, ita ut utra lectio
 tibi sit praefenda, certè ignorem. Verba
 haec sunt: ὁ μὲν γὰρ Δεσπότης Πυθαγόρας, ὁ
 μὲν δὲν αὐτὸς ἢ μὴ ἴδιον καταλιπέιν τῷ αὐτῷ
 σφ, ὅσον οὐκ εἰδώς τῶν Λόγων καὶ Ἀρχῶν.
 ille Petrus Daniel, cuius modò mentionem feci,
 dicit mihi & hoc nomen corruptè legi apud
 nimum Aristotelis interpretem lib. 13. Metaphi-
 corum. ubi οὐκ εἰδώς legi scribit, pro οὐκ εἰδώς.
 ni etiam huius Ocelli mentionem fieri apud Iam-
 chum Chalcidensem, quem penes me manuscriptum
 habeo, lib. primo De secta Pythagorica cap. 1.
 mo, ubi omnium Pythagorae discipulorum nomina
 iorum nomina enumerantur. Haec sunt, amice
 etor, qua de Ocello habeo dicere, invenire potui.

Ant. M.
 Varia Lect.
 LII
 28

Hesychij locus de litteris Ephesius emen-
 datus.

CAP. XVIII.

NON spero me rem ingrati facturum
 diosis omnibus, si quid è media antiquitate petierim
 de Ephesius litteris, praeter ea quae ab aliis prolata
 sunt, in medium attulero. Quare in eo uno ore
 nes consentiunt, Ephesius notulas quasdam, &

ces Magicas fuisse, quibus utentes in omni negotio superiores euaderent. Nos de hac re nihil præterea dicemus, sed hac suo auctori relinquimus. Verùm de vocibus illis priscis, quibus utebatur in symbolis, nos pauca dicemus. Non inconsultum utique fuerit, prius verba Hesychij hoc loco subicere, qui sic inquit: Ἐξίσια γράμματα τῶ μὲν παλαιῶ. ὕστερον δὲ προσέθεσαν πλεῖς ἀπατεῶνες, καὶ ἄλλα. φασὶ δὲ τὸ προσέθειν τὰ ὀνόματα τὰ δεξιῶν. κατὰσιν. αἶξ. τέρεγξ. δαμναμρῶδες. ἄσιον. δηλοῖ δὲ ὁ μὲν ἄσιν, σκότος, τὰ δὲ κατὰσιν, φῶς. τὸ δὲ αἶξ, ἄνθος. δαμναμρῶδες δ' ἥλιος. ἄσιον δὲ ἀληθές. ταῦτα οὐδ' ἴσα βῆσι καὶ ἄρια. Hæc sunt verba Hesychij Grammatici doctissimi. Quis tam stupido & bardo ingenio, qui non vel apertissimè videat, mendū his verbis Hesychij subiciet? Nec hoc inficias inquit doctissimus vir Erasmus, cum de hac parte ageret. sic enim inquit: Hesychius indicat fuisse priscas quasdam voces pro sariis habitas, quibus posteriores deinde multas addiderunt. priscas putat has fuisse, ἄσιν, quod interpretatur, tenebras. κατὰσιν, lumen: αἶξ ipse: δαμναμρῶδες sol, ἄσιον verum. Illud satis apparet librariorum incuria commissum, quod cum Hesychius inter magicas voces recenset τέρεγξ, non meminit tamen interpretans singula. Videtis quid vir tantus dicat, nec ille quidquam adiumenti potuit huic loco adferre.

Non

Non ergo sine causa quispiam temeritatis nos accusabit, qui cum nondum vigesimum etatis annum excefferimus, rei à tanto viro deperit quasi medicas manus adhibere ausi fuerimus. huic accusationi iam Apologia nobis parata, ac in promptu est. Si enim Erasmo diutius operum Adagiorum superstite esse, atque adeo vitam dignus erat longissima, in hac usque tempora ducere contigisset, & iis libris frui, quibus fruimus, facillimè huic loco remedium, atque symbolicam horum vocabulorum interpretationem attulisset. Itaq. ego auctoritate nisus probatorum auctorum, hunc locum sic restituendum τρεῖς, vel τετρας ὁ ἐνιαυτός. Inueni etiam ad inter priscas voces Ephesiorum numerari τρεῖς, vox prisca appellatione dicitur terra. Sed integra verba Clementis Alexandrini Theologitissimi & antiquissimi in medium adducere. que ille lib. v. Stromatum sic inquit: Ἄνδρα γ' οὐδ' ὁ Πυθαγορεὺς τὰ ἐφέσια καλέμενα ματῶν: ἐν πολλοῖς δὴ πολυθρύλλητα ὄντα, σμυλῶν ἔχειν φησὶ τὰ ἔτι σημαίνει δὲ ἄσκιον μὲν τὸ τε, μὴ γὰρ ἔχειν τὴν σκιάν. φῶς δὲ κατὰ σκίον, καταυγάζει τὴν σκιάν. λέξ τ' ἔστιν ἢ γῆ καὶ ἀρχὴ ἐπονυμίαν. παρὰ τετρας ὁ ἐνιαυτός, δὲ τὰς δαμναμυδούς δ' ὁ ἥλιος, ὁ δαμάζων τὰ πάντα ἢ ἀληθὴς φωνή. σημαίνει δ' ἄρα τὸ σύμβολον αἰετικὸς μὲν ταῖς θεαῖς, οἷον σκότος πρὸς φῶς, καὶ

Ant. Mier
 Varia Lect.
 LIII
 25

ἵδως ὡρὸς ἐνιαυτῶν, καὶ γὰρ ὡρὸς παντοίας φύ-
σεως ἕσται

Arnobij antiqua lectio defensa.

CAP. XIX.

ARNOBIUS libro quarto contra gentes post-
quam enumerasset, & docuisset furta ac adulteria
Deorum, utpote Neptuni, Saturni, atque adeo ip-
sius Iouis, quem regem mundi ironice appellat: &
non solum ab illis amari feminei generis sexus, sed
etiam mares: tandem progreditur ad feminas deas,
& inquit: Sed soli amanti apud vos mares, & fe-
mineo sexui sua conseruata est sanctitas. Nonne ve-
stris cautum est litteris adamatum esse ab Aurora
Tithonum, arsisse in Endimyonem Lunam, Nerei-
dem in Aeacum, in Achillis genitorem Thetim, Pro-
serpinam in Adonem marem eius, Cererem in Ia-
sonem nescio quem rusticatum, & post Vulcanum,
Phaonem, Martem, in Anchise nuptias ipsam il-
lam Aeneadam matrem, & Romanae dominationis
auctorem? Hoc loco diu multumq; me torsit, quod
Phaonem nominet, nusquam enim me legisse me-
mini, Venerem cum Phaone, sed cum Phaone, rem
habuisse. idcirco primo suspicabar pro Phaone, Phao-
nem scribendum, & mendum esse typographicum,
sed in eo non acquieui. Verum consulens exemplar
Romanum, longe aliam lectionem inueni, nimirum
hanc: Et post Vulcanum, Phaethontem & c. quae
lectio

lectio prima fronte alienissima mihi omnino
 est. quis enim unquam fando audiuit Venerem
 Phaethonte commercium ullum habuisse? Tacite
 ut certi aliquid de hoc loco haberem, quasi arduo
 consulti Clementem Alexandrinum, ubi haec
 ba repperi: Α' Φεγδ'ιτ'ι δ'ε, ε'σ'σ' α'ρ'ει κα'τ'η'ρ'ο'υ
 με'τ'η'λ'θ'εν ο'π'ι κ'ι'ν'ε'α'ν, κα'ι Α' Γ'χ'ισ'ω' ε'ρ'μ'η'ν
 Φ'α'ε'δ'ου'α' ε'λ'θ'ε'α. Quibus verbis antiqua
 Romani codicis comprobari potest. Quare
 meo iudicio, hoc loco nullum subest mendam,
 locus emendationem, sed obseruationem requirit.
 Et quia nos fortasse ignoramus antiquam
 riam, idcirco ne hoc vocabulum loco mouendum
 aliud substituendum erit?

Bionis Smyrnei carmen emendatum.

CAP. XX.

INTER Bionis Smyrnei fragmenta, non
 magna diligentia ac cura à Fulvio Ursino
 viro doctissimo, in unum collecta, legitur ca-
 men quoddam mirè elegans. Et succinctum
 Hyacinthum puerum. sed nonnihil, nostro
 iudicio, deprauatum, quod iam verisimili
 dum coniectura Lacti (nisi nostra nos fallat
 opinio) suo nitore restituemus. Bionis versus
 sunt:

Αμφαβία τ' βίον ε'λε'ι πόσον α'λ'γο'ς ε'χ'ου'α

Ant. M. U. S.
 Varia Lect.
 LIII
 25

Δίλετο φάρμακα πάντα, σοφὰν δ' ἐπεβαίνετο
τέχνας.

Χεῖρι δ' ἀμβροσία κ' ἔνεπται, χεῖρι δ' ἅπασαν
Ἦ τ' ἄν μοῖραισι δ' ἀναλθεῖα φάρμακα πάντα.

*Hic in versibus primum pro, βίον, omnino le-
gendum contenderim φοῖβον. Et in secundo versu
si quis velit legere, pro ἐπεβαίνετο, ἐπεβόετο, non
refragabor. ut hic sit horum Arborum sen-
sus. Cunctatione captum fuisse Apollinem, propter
gravisimum, quem in corde habebat, dolorem.
Quassisse omnia medicamenta, ipsam medicinam
invocasse. Vixisse tandem corpus ambrosia et
nectare, et ipsum etiam vulnus, sed omnia fru-
stra. Fatis enim repugnantibus, inutilia omnia
medicamenta. Hic enim Hyacinthus, ut est in fa-
bulis, ab Apolline amasio suo, qui tanto ipsius am-
ore tenebatur, disci iactu, inter iaculandum, interfe-
ctus est. Quod ipsum etiam gravissimè ei ab Aeschy-
lo poeta quodam loco exprobratur, cum sic inquit:*

Ἐνδαιτείδῃ τὰς ἑὰς δ' ὠπαίδας,

Νέσων τὲ ἀπειροῦ καὶ μακράϊωνος βίου

Ἐμπαπτά τε εἰπὼν, θεοφιλεῖς ἔμας τύχας

Παιὼν ἐπιδύμησεν Ὀδυσσεὺς ἐμὲ,

Κάγῳ τὸ φοῖβον θεῖον ἀψύδ' ἐς σῶμα

Ἠλπίον εἶναι, μαυπητῆ βρύα, τέχνη,

Ὁ δ' αὐτοῦ μιν, αὐτὸς ἐν δόνη παρών,

Αὐτὸς τὰ δ' εἰπὼν, αὐτὸς ὅστιν ὁ κ' ἔκτων

Τὸν παῖδα τὸν ἐμόν.

*Et quandoquidem
iam in Bio-*

iatu in Dionis Smyrnei mentione incidi, sine
iniuria facere non possum, quin & verius
eiusdem, quos inueni, elegantes, cum ipsius
studiosis communicem, praesertim cum eos a
Vrsino viro doctissimo, quiq; diligentia facili-
nes, qui ante ipsum rem eandem aggredi tentauit
superauit, non videam obseruatos. Versus hi

Αμαρ κν' ερωχρεια διος τεκος ηδ' ε δαλασα
Τιπτε ποσον θναττισι, και α θανατοισι χαλκισι
Τυτθον εφαι, τι νυ ποσον απεθεο, και τι
Ταλικον ως παντεσι καιον τ' εροτα τεκος
Αρηιον, ασορρον, μορφα νόον εδεν ομοιοι
Ες τι δε νιν πανδον και εκαβολον ωπασασι
Ως μη πιθον εοντα διωαιμεδα τλωον αδω

Macrobius tribus in locis ope manu-
codicis nitore suo restitutus.

CAP. XXI.

MACROBIUS lib. 5. cap. 18. Saturnalis
sic inquit: Morem vero Aetholis fuisse, uno tantum
modo pede calciato in bellum ire, ostendit clarissimus
Euripides scriptor Tragicus, in cuius Tragedia
Meleager inscribitur, nuncius inducitur, descriptus
quo quisque habitu fuerit ex ductus, qui ad arma
capiendum conueherant. in eo hi versus sunt:

Τελαμων δε χρυσω αιετον περποης οπι
Πεβληνα θεος, βορσοι δ' ες εφων κλεα,
Σαλαμινα κοσμησ παξίδα τλω δαίμονα

Ant. Macrobius
Varia Lecti
LII
25

Καὶ φερός δὲ μίσιμ' ἀρκὰς ἀταλάντη κυρίας
 Καὶ τῶρα ἔχουσα, πελέκως δὲ δίσυμον
 Γένου, πέπτι ἀλλακᾶταιος· οἱ δὲ Θεσίου
 Παῖδες τὸ λαὸν ἵχνος ἀναρβυλοὶ ποδῆς
 Τὸν δὲ ἐν πεδίλοις ὡς ἐλαφρίζων γόνυ
 Ἐχοισιν, δὲ δὴ πᾶσιν ἀπτολοῖς νόμος. *Hæc ille.*
Quod in quarto versu hic legitur, καὶ φερός δὲ, su-
spectum mihi semper fuit: sed cum quid pro illo sub-
stituendum mihi esset, dubitarem, tandem incidi
in Macrobiū manu exaratum, ubi hunc locum sic
scriptum legi, καὶ ἀρίδης δὲ μίσιμ'. nec hoc quidem
bene, sed ad veram lectionem quā proximè acce-
dens, puto enim ex vestigiis antiquis legendum hoc
ἔστι: καὶ ἀρίδης δὲ μίσιμα. Quanto enim castos
ἔτι pudicos tam viros quā feminas odio bonus
prosequatur, satis est colligere vel ex uno Euripideis
Hippolyto. Et Atalantem perpetuam virginitatem
voluisse, notius est, quā ut probari debeat: quare
relictis multorum testimoniis, unius atque alterius
contentus ero. Helianus itaque in varia historia,
præter alia multa ἔτι hoc de Atalante memorat:
Ἐστὶν τετυγμένον, ἔτι ἐκείνου, ἔτι ἐκείνου, qui non ab-
borreret à Diana, amiciebatur. Dicebat enim se il-
lam tam in hoc imitari, quā in eo, quod perpe-
tuam virginitatem cōservare stāvisset. Et Hiero-
nymus contra Iovinianum: Referunt fabula Ata-
lantam Calydoniam virginem, semper in venati-
bus, semper in sylvis, non tūmentes viros femina-
D
rum,

rum, fastidiaq; conceptuū, sed expeditam & castam
 amasse virtutem. Idem lib. 5. cap. 20. Hoc in
 ad fidem sensus faciendam, quod vligiosa sine
 sola Gargara provincia montis, sed & vniuersa
 Mysia arua, adhiberi potest testis Aeschylus, *Μυ-
 σία ἄρ' ἔστιν ὄρη*. In eodem manuscripto codice, cuius
 feci mentionem, hoc pacto legitur, *Ἰω κείνη
 ὄρη*. vnde ego coniecio legendum, *Ἰὼ κείνη
 οἰαί τ' ὄρη*. & hanc veram & genuinam
 loci esse scripturam, cum multis argumentis,
 iam necessarium non est, probare possem, vno ali-
 tero contentus erō. Primum quidē veteris scripturae
 vestigia multum ad hanc lectionē confirmant
 ciunt, etsi hac auctoritas nō satis causa habet,
 lectionē mutandā putemus: in mediū praeerea
 hō veniat, qui id etiam testetur. Verba Strabonis
 13. haec sunt: *ρεῖ δ' ἐν τῷ Τημενὸς ποταμὸς
 ἐνθάδων εἰς τὸν κείνον ὑπὸ ταῖς πηγαῖς
 ἀφ' οὗ δέχονται τινες εἰπεῖν Αἰχύλον καὶ τὴν
 ἄλυσιν τῆς ἐν Μυρμιδόνσι περὶ λόγῳ.*
 Ἰὼ κείνη μύσισαι τ' ὄρη. Idem libri
 cap. 19. Taceo illud Plautinum, cum ait: *Morbus
 habet pagus, morbus, as.* & quod alibi Virgilius
 -Curretum sonitus, crepitantiq; ara. In eodem
 manuscripto codice pro, pagus, legebatur *patagus*
 vnde ego coniectura ductus pro *pagus*, legendum
 puto, *patagus morbus, as.* Patagus enim, teste P
 lo apud Festum, est genus morbi.

Ant. Muer
 varia Lecta
 LIII
 28

Stobæus & Diogenes Laertius emendati.

CAP. XXXI.

STOBÆVS in sermone, Quod inconstans sit
hominum prosperitas, cum fortuna facile mutetur
in statum deteriolem, hos Euripidis versus citat.

Οράς τυράννοις δια μακράν ἡσκημένους
Ὡς μικρὰ τὰ σφάλωντα καὶ μὴ ἡμέρα
τὸν μὲν, καθείλεν ὑψώθει δὲ ἄνω.

quos sic vertit interpretes:

Vides tyrannos longo tempore confirmatos,

Quam exigua res offendant, & una dies

Aliquem diu in sublimi constitutum deiecit.

Ego in Stobæo hunc postremum versum sic legendū

esse existimo, minima mutatione,

τὸν μὲν καθείλεν ὑψώθει, τὸ δ' ἄνω. ut sit

sensus: Sæpius in vno die ac unico quasi momento

hunc deprimi, illum extolli. Nam secundū Hesiodi

dictū, Deus Πείρα μὲν ἔρῃα, πείρα δὲ ἔρῃοντα χαλεπῆ.

Et quemadmodum hoc loco grauisimè peccatum est

in coniunctione vocum ac literarum, sic non minus

peccatum est in disjunctione vocum ac literarum, in

his Cratini Comici versibus, qui apud Laërtium in

vita Pythagoræ hoc modo leguntur:

Ἔθος ἔστιν αὐτοῖς ἀν τινὰ ἰδιώτῃν

Λάβωσι ποθεῖν εἰσελθόντα διαπειρώμενον

τῆς τῆς λόγων ῥώμης, καὶ κυκῶν

τοῖς ἀνηθέτοις, τοῖς πύργοις, τοῖς παρισώμασι,

τοῖς ἀποπλάνοις, τοῖς μεγέθεισι & βυστικῶς.

Quorū versū ut alios errores omittā, hunc præ-
rere nullo modo possum: pro eo enim quod in post-
mo versu legitur, τοῖς μὲν ἐδεον οὐ βουσινδῶς, quod
corruptum videtur, ego legendum contenderim, et
fortasse non sine ratione τοῖς μὲν ἐδεον ἄβουσινδῶς
admodum bene & sapienter, ut sit ironice dictum.

Arnobius duobus locis emendatus.

CAP. XXIII.

ARNOBIUS libro primo adversus gentes
inquit: In similibus vitis vos quoque versantur
quamvis Epicados omnes, Cefellios, Scauros, Scas-
tis & Nifos. Hunc locū ingeniosa coniectura
gia eluemus, si pro Nifos, Gniphos legerimus. Non
enim Grammatici nulla apud auctores sui memi-
nit. Sed Gniphi Grammatici sic meminit Plinius in li-
bro De claris Grammaticis. Marcus Antonius Goe-
pho ingenuus in Gallia natus, sed expositus, à matre
tore suo manumissus, institutusq; Alexandria
dem, ut aliqui tradunt, in contubernio Dionysii
Scythobrachionis: quod equidē non temerè creden-
dum, cum temporū ratio vix congruat. Fuisse dicitur
ingenij magni, memoria singularis, nec minus
Græcè, quàm Latinè doctus: præterea comi, facili
natura: nec unquam de mercede pactus, cogitavit
ex liberalitate discipulorum consequutus. Docuit pro-
mò in Divi Iulij domo pueri adhuc, deinde in sua
privata

Ant. Muer
Varia Lecti
LIII
28

priuata. Docuit autem & Rhetoricam ita, ut quo-
 tidie precepta eloquentiae traderet: declamaret vero
 non nisi mundinis. Scholam eius claros quoque vi-
 ros frequentasse aiunt. in his M. Ciceronem, etiam
 quum Pratura fungeretur. scripsit multa, quamuis
 annum aetatis quinquagesimum non excefferit: et si
 Ateius Philologus duo tantum volumina de Lati-
 no sermone reliquisset eum tradit. Nam cetera scri-
 pta, discipulorum eius esse, non ipsius: in quibus &
 suum alicubi repperi nomen. Idem Arnobius lib. 4.
 sic inquit: Noster ille est auctor, qui Patrocles Hu-
 rius scriptorum in titulis indicatur, qui tumultos
 memorat, reliquiasq; Saturnias tellure in Sicula co-
 mneri? Quorum locum corruptum videntes quidam,
 pro Patrocles Hurius, existimarunt legendum, Pa-
 trocles Surius, vel Syrius. sed illis non assentior.
 Ego legendum existimo, Patrocles Thurius, Clemen-
 tis auctoritate adductus, unde hunc locum, ut pluri-
 ma alia, Arnobius noster mutuatus est. Clementis
 verba haec sunt: νεόνον δὲ ὀπικείδης σμελίας, καὶ ἐν-
 ταῦθα αὐτὸν τετάρθαι, Πατροκλῆς τὸ δούριος
 καὶ Σοφοκλῆς.

Pluratchi locus emendatus, & eiusdem au-
 ctoris duobus in locis lacunae duae sup-
 pletae.

CAP. XXIII.

PLUTARCHVS in libro ἀπὸ τῶν ἀρεσιόν-
 των τοῖς φιλοσόφοις. βιβλ. ε'. circa finem ἀπὸ ὑγείας

D 3 agens,

agens, sic inquit: ἀλκυμαίων, τῆς μὲν ὑγείας ἐπι-
 στυμπεύων, ἰσονομίαν τῶν δυνάμεων, ὑγροῦ, θερμοῦ,
 ξηροῦ, ψυχροῦ, πικροῦ, γλυκέος, καὶ τῶν λοιπῶν, τῶν
 δὲ ἐν αὐτοῖς μοναρχίαν νόσου ποιητικῶν, φθοροῦ
 καὶ ἐγκατέρευ μοναρχία, καὶ νόσων αἰτία. ὡς μὲν
 φέξω, ὑπερβολὴ θερμότητος ἢ ψυχρότητος, αἰμα-
 τῆς, δὲ πλῆθους ἢ ἐνδείας, ὡς δ' ἐπίοις, αἰμα-
 τῆς, ἢ ἐγκέφαλος, τῶν δὲ ὑγείαν σύμμετρον
 ποιῶν τῶν κείων. Qui locus omnino mihi meo
 canere non videtur, quod tamen à nemine haud
 animaduersum esse, magnoperè miror. sed ut
 lius errorem agnoscere ac deprehendere possim,
 audiamus prius verba interpretis Budae viri do-
 ctissimi: Alcmaeon sanitatis consequatricem
 tentiarum aequabilitatem, humoris, caloris, siccitatis,
 frigiditatis, amaritudinis, dulcedinis, & reli-
 quorum. Contra unius dominatum praepotentem
 valetudinis effectorem. Tabificum enim esse unius
 rumus partium dominatum impotentem, mortu-
 rumq; omnium causam. Atque illam quidem tum
 à qua ut caloris exuperantia, aut frigiditatis, tum
 ex qua, ut redundantiā & defectum, ut in mo-
 nullis sanguinis inopiam, aut etiam cerebri. Et
 tem dicam quod sentiam, hoc loco pro ὡς δ' ἐπίοις
 una littera expuncta, legendū omnino mihi videtur
 ὡς δ' ἐπίοις, id est, secundum locum. Quem ad-
 dum enim primo loco dicit, ὡς μὲν ὑφέξω, secundo
 loco, ὡς δ' ἐπίοις, sic nunc tertio loco dicit, ὡς δ' ἐπίοις

Ant. Mur
 Varia Lecti
 LIII
 28

oic. ut horum verborum hic sit sensus, secundum
 efficientem causam, ex calore vel frigore nimio, se-
 cundum materiam propter alimenti vel copiam, vel
 inopiam, secundum locum (propter) sanguinis ino-
 priam, vel etiam cerebri. Hanc meam huius loci con-
 iecturam pluribus probare possem: sed quia nimium
 aperta & manifesta videtur, idcirco supersedeo, &
 ad alia duo eiusdē auctoris loca emendanda propero:
 idem itaque auctor in Ερωτικῷ sic inquit: οὐδὲ
 τῶν αὐθις τοῖς ἀρήϊοις ἔρροις ὅσοι ἔρροις ἀφίεσι, εἰς
 ἀργὸς ὦν ὡς Εὐεπίδης ἔλεγχ, εἰδὲ ἀδάτευτος,
 εἰδὲ ἐν μαλακαῖσι * ὦν παρφαῖς νεανίδων, quem
 locum hoc pacto supplendum puto, εἰδὲ ἐν μαλακαῖ-
 σι ἐννουχίδων παρφαῖς νεανίδων. auctoritate Sopho-
 cli adductus, qui sic inquit in Antigone:

Ἐρροις ἀνίκατε μάχαν.

Ἐρροις, ὅς ἐν κτήμασι πίπτεις.

Ὅς ἐν μαλακαῖσι παρφαῖς

Νεανίδος ἐννουχίδεις.

Idem in libro qui

inscribitur φερὸς κολωτιῷ, sic inquit: εἰς δὲ τῷ
 ἀτακτῶν κὲ φερομύλιω τὸ αἰδοητῶν, ὦν κηρὶ κερτήθειον
 ἰδεῖν ὅτιν, ἢ μὲν ἀληθεῖν διπρῆτος ἀφε * τῆ νοητῆ
 κὲ κη ταυτὰ ἔχοντος ὡσαύτως ἀπρόμυμον, ἢ δὲ βρο-
 τῶν ὀξείας, αἰς εἰ ἐνί ποίσις ἀληθής. quam lacunam
 sic expleo: ἢ μὲν ἀληθεῖν διπρῆτος ἀφεικῆς ἦτορ τῆ
 νοητῆ &c. Est enim versus Parmenidis, quem
 hoc pacto scriptū inueni apud Clementem Alexan-
 drinum, & alios.

Ant. Mur.
Varia Lecti
LIII
28

Euripidis versiculus apud Plutarchum in Erotico corruptus, emendatus. & apud eundem alius Euripidis locus illustratus.

C A P. XXV.

*N*ON opinor nobis vitio vertetur, si sepius in nostro libello Plutarchum inferre conati fuerimus, cum etiam similia ab aliis factitata esse videremus. Quare non desinam auctori tam depravato multus esse, in eoq; Euripidis quendam versiculum de gantem conjecturas nisi me amicorum fallant inducere restituam. Plutarchi verba haec sunt in Erotico: ἀκούεις δὲ δῆπου τὸν Εὐριπίδην ὡς ἐδορυκῆσθαι πρὸς σάμνον ἀρχὴν τῆς Μελανίππης. Ζῶς γὰρ οἶδ' αὖτις ἐγὼ μετὰ λαβῶν δὲ ἔχθρον ἄλλον ἐθαύρασι ὡς εἰσὲς τὸ δράματι γέγραμμένω πανηγυρικῶς ἢ περιεπαιχτικῶς ἤλθαξεν τὸ σίχρον ὡς νῦν γέγραπται,

*Z*ōs ὡς λέλειπεν τῆς ἀληθείας ὑπο. quem cum sic vertit Germanicus interpres: An dicitur haud dubie quo tumultu exceptus fuerit Euripides, cum hoc fecisset Melanippa principium,

*I*upiter, sed haud novi, nunc mutatus mihi Inimicus est.

*E*t quidem fidebat auctor Tragediae diligenti scriptura. & ad publicos conuentus accommodatae scripturae mutavit tamen versum, usq; nunc sic legitur:

*Q*ui dictus est à veritate Iupiter. Arnoldus autē Ferronius Burdigalensis hoc pacto vertit: Audi sanè quomodo Euripides exhibitatus est, cum fecit principium.

principium Melanippæ, Iupiter, ut equidem sentio, verum facta mutatione verborum, propter quendam suum inimicum, confidebat (ut videtur) fabula scripta magnificè ac egregiè, & mutavit versum ut nunc est scriptus:

Iupiter ut aui fama verax comprobatur.

Et in annotationibus suis ad hunc locum sic dicit, Locus hic mihi videtur lacer. cogitandum est. fortè legendum, Ζῶς οἶδα ᾧ πλῶ. Hæc ille. Merito cerè hic locus ei suspectus esse visus est, amplè sç de hoc deliberandum censuit. Est enim locus mutilus & imperfectus, eaq; de causa obscurus & intricatus, ut difficile aliquis sensus inde elici possit. Nos tamen ut omnem illi amplius deliberandi occasionem adimamus, hunc versiculū sic corrigendum putamus:

Ζῶς οἶδα πλῶ λόγῳ. emendationem nostram compluribus viris doctissimis comprobantibus. Sed in sequentibus verbis Plutarchi hæc verba δὲ ἐπεὶ ἄλλῳ, planè corrupta sunt, proq; iis alia que valent, ἐπειδὴν, vel tale quid, substituenda veniunt. Ut Plutarchi locus, ita videatur accipiendus, quasi dixerit, Cùm Euripides versum illum pronunciaisset, magnum excitatum fuisse populi fremitum. Itaque poëtam cùm non speraret illam fabulā, tanquam nimis panegyricè atq; immodestè conscriptam, placere deinceps posse, versum illū immutasse. Nunc ad alteram capitis partem accedamus:

omnes doctissimus, pro Ὀρπηκῆ ποιῶν, reponendum
 putat, Ὀρπηκῆ ποιῶν. cuius lectio mihi plurimum
 placet. Similiter & Iosephus Scaliger Iulij Caesaris
 F. ut ex aliorum relatu cognoui, legendum existi-
 mat Ὀρπηκῆ ποιῶν. nec malè ille, quamvis prior
 lectio mihi magis placeat. Et licet ab his summis &
 primarijs viris dissentire propè religio sit, tamè si et
 mihi tertio loco post tantos viros hic diuinare con-
 cederetur, libenter legerim vno vocabulo ἡερκε-
 ποιῶν, vel ἡερκεποιῶν. Ne quis autem hoc voca-
 bulum sine epitheton tanquam nouum & inaudi-
 tum rejiciat respuatq; , multa auctorum testimonia
 in medium proferam, quibus hoc vocabulum mini-
 mè esse nouum & inauditum, imò contrà antiquis
 Græcis & ipsi Orpheo fuisse vsitatissimum, non so-
 lum demonstrare conabor, sed, ut spero, facile etiam
 peruincam. Primum itaque ἡερκεποιῶν, teste Pha-
 norino & Hesychio, ὁ δῖος Ὀρπηκῆς appellatur, ubi tamè
 malè legitur ἡερκεποιῶν. facile enim ei in an muta-
 tur. Suidas ἡερκεποιῶν legit, & exponit ὄνομα
 ποιῶν. Præterea Proclus in Timeum Platonis sic
 inquit: Πάλα γὰρ ὁ θεολόγος ἐν γὰρ τῷ φάνητι τῆς δι-
 μιουργικῆς αἰτίας ἀνύμνησι. ἐκεῖ γὰρ ἦν τε καὶ ὡρῶν
 ὡσπερ ἔφη καὶ αὐτὸς, βεβήμιος τε μέγας, καὶ ζῶς
 ὁ ἀναλόπιος. ἵνα δὴ τῆς διττῆς διμουργίας ἔχη τὰς
 αἰεὶ πηγὰς. καὶ ἐν τῷ διττῷ ὡρῶν φηματικῷ.
 μῆτις γὰρ αὐτὴ καὶ ἕτος ἔστιν ὡς φησι.
 καὶ μῆτις ὡρῶν γλυκῶν καὶ ἔσος πολυτερπῆς.

Αὐτὸς

Αὐτὸς τὲ ὁ Διόνυσος καὶ Φάνης καὶ ἡμεταίους
 χῶς ὀνομάζετο. Idem Proclus adducit ὅτι
 Orphei versum: Θῆλυς ἔχρητο κρητὴν
 ἤρυκε τ' αἰθέρα, φησὶν ὁ θεολόγος. ubi tamen legitur
 non αὐτίθι ἡμεταίους. Et alio loco ex
 Orphico:

Ὡς τότε πρὸ ζυγόνιο χαρὸν μένος ἡμεταίους
 τῶν πάντων δὲ δέμας εἶχεν ἐνὶ γαστέρι

Μίξε δ' οἷς μελέεσσιν διὰ δυνάμιν τε καὶ αἰθέρα
 τοῦ μέγα σέθεν τῶν δὲ διὸς πάλιν ἐν τῷ ἐπιγράμτι

Idem Proclus alio loco: Πρῶτος γὰρ ὁ Φάνης καὶ
 σιδυάζῃ τὸ σπίντερον, καὶ αἰθέρα βασιλεύει
 κλυτὸς ἡμεταίους. Suidas etiam in dictionariis
 huius epitheti sic meminit: Ἐξ τῶν Ὀρφικῶν
 εἰσληύθη ὁ Φάνης, αἰδοῖον ἔχων αἰθέρα τῶν πάντων
 ἐργῶν ἔθερον τ' ζωογόνον δυνάμειος, καὶ ὁ ἡμεταίους
 αἰθέρα ἔθερον, κατὰ πῖοντα πάντας τοὺς θεοὺς καὶ
 κρητὸν. Necnon ὁ Nazianzenus in oratione contra Iulianum,
 cum inquit: ὅτι αἰθέρα Φάνης τε καὶ ὁ ἡμεταίους, καὶ ὁ πάντας κατὰ πῖοντα
 τοὺς ἄλλους, εἶτ' ἀναδιδούς θεοὺς, ἵνα ἴδωμεν τὸν
 ἀνδρῶν τε θεῶν τε. Ad quem locum Nonnus in
 Phanete ὁ Ericapao agens sic inquit: In Orphicis
 poematis haec duo simul cum multis aliis inducuntur,
 ex quibus Phanctem inducit penem retro
 nates habentem, aiuntque eum viuisse facultati
 fidem atque antistitem esse. Consimili modo Ericapao
 peum alij cuiquam facultati praesse narrant.

Ant. Mur.
 varia Lecta
 LII
 25

autem de eo, qui Deos omnes deuorabat, loquitur, non Ericapaum intelligit, sed Saturnum. Hic enim filios duos quos procrearat, deuorasse, ac deuoratos edidisse dicitur. Nam cum Iouis loco saxum deuorasset, subsidente saxo cunctos enomuit. Similiter & Elias Cretensis in 6. Nazianzeni oratione, quæ est de Spiritu sancto, huius rei sic meminit: Phanes quinam sint, paucis exceptis, multos ignorare uolitor. Est autem unus tantum, tametsi hic numero multitudinis offeratur. Et una cum Dijs ceteris etiam Phanes hic in poematis Orphicis producit, circa nates membrum habes. Ibidem & Ericapau sit mentio. Ac Phanes quidem præesse facultati procreatrici dicitur. Ericapaus autem alteri cuidam. Dijs prorsus & peregrini & irridendi. Hoc ipso epitheto utitur etiam Orpheus in alio quodam Hymno, ubi inquit:

Ὀρχιοι ἀρρήτων, ἑριφύες, κρύφιον διδὸς ἔργος,
Προστογόν ἠελιπαιε, θεῶν πάτερ ἠδὲ καὶ υἱέ.

THEO-

THEODORI CANTER
 VARIARVM LECTIONVM
 LIBER SECVNDVS.

Pythagoræ symbolum, à nemine hacten
 obseruatum, è tenebris erutum.

CA. I.

VE MADMODVM Superiorum
 brum, Sophoclis auctoritate adducit
 præclara & illustri materia, vobis
 à Musis, digno Philologis initio
 sumus; ita non inconueniens fuerit, à Musis &
 librum ordiri: quod futurum spero, si præclarum
 & elegans quoddam symbolum, in quo Musarum
 laudes continentur, à Pythagora prolatum, &
 nullo hactenus, quod sciam, obseruatum, in medium
 adduxero, explicuerog. Symbolum autem Pythagor
 ricum tale est:

Μέσας ἀσπίνων ἠδέϊς ἠγείδης. quo signifi
 tur præferendam longè esse simplicem veritatem
 iucundis & dulcibus, sed pernitijs sermonibus
 libus vtuntur Sirenes. De Sirenium cantu hic
 quam velle post alios, attexere hominis effect
 otio & litteris abutentis: quare de Sirenibus
 nunc dicemus. Sed iam auctores, qui eo symbolum
 vsi sunt, audiamus. Primum quidem adducit
 hoc symbolum à Clemente Alexandrino Theologo

Ant. Mur
 varia Lecti
 LIII
 25

antiquissimo & doctissimo, cuius hæc sunt verba
 lib. I. Stromatum: Μῆσας σφρηγῶν ἠδείας ἠγείας
 Πυθαγόρας παρανεῖ. τὰς σοφίας ἀσιεῖν μὴ μὲν ἠδο-
 νῆ διδάσκων, ἀπατηλὸν δὲ τὴν ἄλλω διελέγχεον
 ἡμεγεωγίαν. Et Theodoretus libro octavo De cu-
 ratione Græcarum affectionum, sic inquit: Pytha-
 goram illum Samium, cuius apud vos est celebre
 nomen, dixisse aiunt, qui illius vitæ memoria præ-
 diderunt, esse Musas Sirenibus præferendas. Ego
 autem, si mos illi fuisset explicito & manifesto ser-
 mone uti, quali videlicet complures Philosophi uti
 sunt, affirmarem utique illum, ut idiotam homi-
 nem, altiorisq; ullius rei minimè conscium, Musarum
 cantus ac vocem Sirenibus prætulisse. Quia
 vero sunt eius dicta gryphis ænigmatisq; abstrusa,
 scapulorum modo, qui marinis fluctibus oscultantur
 per symbola enim sua ille monita proponebat, qua-
 lia videlicet ea sunt, Gladio ignem ne fodicato, nève
 modio insideto, nève caudatrum comedito: Stateram
 ne transilito, & quæ sunt generis eiusdem) idcirco
 illum puto, comptos lepidosq; sermones, Sirenibus
 opinatum esse persimiles: Musis verò quæ nihil in-
 ducti decoris, fugiq; præferentes, nudam veritatis
 formam ostendunt.

Arnobij locus emendatus, & antiqua lectio
 defensa.

CAP. II.

ARNOBIUS libro 6. inquit: Sub Apollinis
 arula quæ Telmessi apud oppidū visitur, Telmessum
 esse

esse conditum vatem, non scriptis constantibus indicatur Agesarchi? Ptolemaeus Philopator quem edidit primo, Cinyram regem Paphi cum familia sua, imò cum omni prosapia in Venera templo situm esse, litterarum auctoritate declaratum hunc locum interpunxit & emendavit Sigismundus Gelenius. Ego hunc locum sic legendum interpungendum puto: Sub Apollinis arula quae Telmessi apud oppidum visitur, Telmessum esse conditum vatem non scriptis constantibus indicatur Agesarchi Ptolemaeus de Philopatore quem edidit primo. Atque hanc meam lectionem comprobatur exemplar Romanum, in quo sic scriptum habetur sine ulla distinctione, quod ibi non est nouum. Apollinis arula quae Telmessi apud oppidum Telmessum esse conditum vatem non scriptis constantibus indicatur Agesarchi Ptolemaeus de Philopatore. Quare autem hic Gelenius pro Ptolemaeo de Philopatore, posuerit Ptolemaeus Philopator distinctionem nullam video. Eo autem facto videtur rursus hunc Ptolemaum scripsisse historiam de Philopatore, quod tamen ipsum vel vnus abunde Ptolemaeus docere potuisset, qui multis in locis Ptolemaeus de Philopatore historiam in medium adducit. Itaque antiquam lectionem iam retinendam esse, satis me videor comprobasse: restat solum rationem distinctionis dare. Itaque hic Ptolemaeus ad differentiationem aliorum Ptolemaeorum (multi enim fuerunt Ptolemaei

Ant. Mure
Varia Lecti
LIII
25

vocatus est Ptolemaeus Apesarchi F. Huius rei testes locupletissimos in medium adducam, inter quos non infimum locum obtinebit Athenaeus ille Rhipro-
 sophistarum auctor, qui libro 5. sic inquit; Πτολε-
 μαῖος δ' ὁ τῆς Ἀγισαρχῆς, μεγαλοπολίτης ἄνθρωπος, ἐν
 τῇ δούτῳ τῆς πρὸς τὸν Φιλοπάτορα ἰσορῶν. item
 libro primo: κλίνας δὲ τῆς οἰνοχόου Πτολεμαίου τῆς
 βασιλέως, ἑπίκλιον δὲ Φιλαδέλφου, μνημονεύει Πτο-
 λεμαῖος ὁ τῆς Ἀγισαρχῆς, ἐν τῇ τρίτῃ τῆς πρὸς Φιλο-
 πάτορα ἰσορῶν. item libro decimo tertio: Πτολε-
 μαῖος δὲ ὁ τῆς Ἀγισαρχῆς ἐν ταῖς πρὸς τὸν Φιλοπάτο-
 ρα ἰσορῶν. Et quamvis hic vel solus ad probandum
 quod volumus sufficere posset, nolo tamen praeterire
 aliud signum testimonium Clementis Alexandrini Theo-
 logi doctissimi, unde haec transtulit Arnobius na-
 stus, qui sic in Protreptico ad Gentes inquit: Ὁ δὲ
 κλίνας τὸν ἐν Τελμωσῶν βωμῶν τῆς Ἀπολλωνίου, ὃν
 ἡμεῖς εἶναι καὶ τοῦτον Τελμωσῆος τῆς μάντεως ἰσο-
 ρῶν. Πτολεμαῖος δὲ ὁ τῆς Ἀγισαρχῆς, ἐν τῇ πρὸς
 τὸν Φιλοπάτορα, ἐν πάρω λέγει, ἐν τῇ τῆς
 Ἀπολλωνίου ἱερῶν κινύρας καὶ τοῖς κινύρου ὑπογόνους
 κινύρας. Quis iam adeo & mentis & corporis
 oculis orbis iudicetur? ut neq. animadvertat, neq.
 cognoscat, hanc esse veram & genuinam huius loci
 lectionem, quam nos è tenebris eruimus, quando-
 quidem ille iam dudum veram lectionem oblitera-
 verat? Quare magis est temeritatis quàm pruden-
 tia, auctorum loca ex ingenio velle restituere, &

E

praci-

praecipue ea quae spectant ad historiam. Tamen temeritatis hodie ventum est, ut multi omnino ingenio velint emendare, cum sapientissime non intendant mentem auctoris, & antiquitatis sint impediti.

De furtis Homeri.

CAP. III.

QUANTUM HOMERUS poëtarum primus multis magnam scribendi materiam suggerit, ac ministravit, ita ut Aeschylus feratur solitus dicitur Tragedias suas exiguas esse partes ampliarum Herodotus cenarum: & posteri omnes, merito fures nuncupantur. Ipse tamen Homerus eo vitio immunis omnino fuit, quoniam multa ab Orpheo, Musaeo & aliis, qui illi etate antecesserunt, furatus sit. Quae cum haecita sint, non puto me operam lusuriam, sed rei exempla quaedam, quae apud antiquos inter legendum observavi, in medium attulero. Haec enim rem a capite καὶ ὠσπερ ἀφ' ἐστίας arcessamus, primum Iliadis ver sum,

Μῶν ἀφ' ἑδὲ θεῶν Πηλεΐδῃ Δεῶν Ἀχλῆος.
Iustinus philosophus simul & martyr in praetexta ad Gentes eum ab Orpheo sumpsisse testatur, qui inquit:

Μῶν ἀφ' ἑδὲ θεῶν Δημήτριος ἀγλαοκέρπου.
Sed praestat integrum Iustini locum ad scribere: καὶ ποιητῆς Οἰνεῖος τῆς ποιήσεως ἀποχράμνος ἐστὶν ὁμοῖα, καὶ τὸ ἐν ἀρχῇ τὸ πολυθεότητος Ὀρφεῶς ζυλιό...

Ant. Mur
Varia Lecti
LIII
28

δῶκεν, μυθωδῶς μὲν πλείονων θεῶν μέμνη, ἵνα μὴ
δῶκεν τ' Ὀρφέως ἀπαίδην ποιήσεως, ἡ δὲ ἔπος ζηλω-
ται παρὰ τοὺς ἄλλους, ὡς καὶ δὴ τ' ἀποφύγετ' ἡ ποιήσεως ἔπος
τῶν παρὰ αὐτὸν σημειῶν ἔχουσιν τὴν δὲ Ὀρφέως,

Μῶν ἀφ' οὗ θεὰ Δημήτερος ἀγλαοκάρπε,
ἐν ἀρχῇ τ' ποιήσεως εἰρηκότος, αὐτὸς

Μῶν ἀείδει θεὰ Πηνελόπειαν ἀχιλῆος,
ἡρώδης, ἐλόμβρος, ὡς ἐμοὶ δοκεῖ, ἐν ἀρχῇ, καὶ τὴν
καὶ τῶν ποιῶν ἐπιτεσεῖν μέτρον, ἵνα μὴ δόξη τῶν
ἐπὶ θεῶν ὀνόματος μεμνηῖσθαι παρὰ τοὺς ἄλλους.

Item Orpheo dicente:

Ὡς ἐκ κούτερον ἢ καὶ ῥήγιον ἄλλο γυναικός.
Homerus transmutans dicit:

• Ὡς ἐκ αἰνότερον ἢ κούτερον ἄλλο γυναικός.
Et Museo dicente:

Ὡς δ' αὐτὸς καὶ φύλλα φύει Ζεῦ πάτερ ἀεθροῦ,
Ἄλλα μὲν ἐν μελίῃσιν ὑποφθίνει, ἄλλα δὲ φύει,

Ὡς δὲ καὶ ἀνθρώπου γῆρῃ καὶ φύλλον ἐλάσσει.
Homerus dicit:

Φύλλα τὰ μὲν τ' ἀνεμον χαμάδις χέει, ἄλλα δὲ θῆ,
Τηλεθόωσα φύει, ἔαρος δὲ ὀπιγίνετ' ὄρη,

Ὡς ἀνδρῶν γῆρῃ ἢ μὲν φύει, ἢ δ' ὑπολήγει.
Et Museo dicente:

Ὡς αἰεὶ τέχνη μέγ' ἀμείνων ἰχθύος ἔστιν.
Homerus dicit:

Μῆτι τοι δρυτόμος παρὰ γῆρας ἢ βίηφι.
Et Orpheo dicente de Dionysij interitu:

Οἶον δὲ φέφει ἔρνος ἀνὴρ ἐριθηλὲς ἐλαίης

E 4 Χώρα

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Ant. Mure
Varia Lecti
LIII
25

Χώρα ἐν οἰσπόλῳ, ὅθ' ἄλις ἀναβέβρυχεν
Καλὸν πηλιθαῖον, τὸ δ' ἐτε προῖα δόνει
Παντοῶν ἀνέμων, καὶ τε βρύξ ἀνθεὶ λάλῳ
Ἐλθὼν δ' ἔξαπίνης ἀνεμὸς σὺν λαίλαπτι
Βόθρον τ' ἔξερψε καὶ ἔξεταύσ' ἐπὶ γαίᾳ
Homerus hos versus ad verbum transulit
ubi loquitur de Euphorbo, quem Menelaus
cit. Et quae Orpheus in Theogonia de Saturno

Κεῖτ' ἀποδοχμώσας παχὺν ἄνεμον
Ἦρ' ἰσχυρὰν ἀνδραμάτωρ.
Ea Homerus Odyss. i. ad Cyclopem transulit.

D. Augustinus illustratus & emendatus

CAP. IIII.

AUGUSTINVS lib. 19. cap. 23. De civitate
Dei, ubi de Apollinis oraculis ex Porphyrio
sputat, inter cetera sic inquit: Sed ad manifestam
veniamus, & audiamus, quam magnum Deum
cat esse Iudaorum. Ita ad ea quae interrogavit
linem, quid melius verbum sine ratio? Responsum
inquit, versibus, haec dicens. Ac deinde sub
Apollinis versus, in quibus & isti sunt, ut quae
satis est inde decerpam:

In Deum verò, inquit, generatorem, & in
gem ante omnia
Quem tremunt caelum & terra atque mare,
Et infernorum abdita, & ipsa numina per
rescunt.

Quorum lex est Pater, quem valde sancti hono-
rant Hebraei.

Cum ad hunc locum nihil dicat doctiss. vir L. dui-
cius Viues, qui doctissimis commentariis hunc au-
ctorem illustravit, non videbor operam ludere, si
Oraculi versus Gracos à nobis observatos, in mediū
attulero. Oraculi itaque versus sic se habent, teste
Lactantio, in libro De ira Dei cap. 23. qui sic in-
quit: Apollo Milesius de Iudeorum religione consul-
tus, responso hoc indidit:

Ἡ δὲ θεὸν βασιλῆα καὶ ἄρχοντα θεῶ πάντων
Ὁν ἔμεται καὶ γαῖα καὶ ἄρανός ἡδὲ θάλασσα
Τάρταροί τε μύχοι καὶ δαίμονες ἀμφὶ τούτων.

Et paulo post eodem capite, sic inquit Augustinus:
Denique tanquam mirabile aliquid atque incredibile
prolaturus, prater opinionem, inquit, profecto qui-
buscūq; videatur esse, quod dicturi sumus. Christum
enim dñ piissimum pronunciauerunt, & immortalē
factum, & cum bona predicatione eius memine-
runt. Christianos autem pollutos inquit, & con-
taminatos, & errore implicitos esse dicunt: & mul-
tis talibus aduersus eos blasphemis vtuntur. Dein-
de subiicit, velut Deorum oracula blasphemantium
Christianos. & post hæc. De Christo autem inquit
interrogantibus si Deus est, ait Hecate, Quandoqui-
dem immortalis anima post corpus vt incedit, no-
ssi: à sapientia autem absissa semper errat. Viri
pietate præstātissimi est illa anima, hanc colūt aliena

Ant. Mure
Varia Lecti
LIII
28

a se veritate. Deinde post verba eius quasi oraculo
summam contempsit: Pysimum igitur virum, qui
quit, eum dixit, & eius animam sicut & aliorum
piorum post obitu immortalitate donatam, & hoc
colere Christianos errantes. Interrogantibus autem
inquit, cur ergo damnatus est, oraculo respondit
Corpus quidem debilitantibus tormentis semper
positum est, anima autem piorum caelesti sedi
Illa autem anima alijs animabus fataliter dedit, quibus
fata non annuerunt Deorum obtinere dona, nec
habere Iouis immortalis agnitionem, errore implicari.
Propterea ergo Dijs exosi: quia quibus fato non
nosse Deum, & dona a Dijs accipere, his fataliter
dedit iste errore implicari. Ipse vero pius & in caelestibus
sicut pijs concessit. Itaque hunc quidem non blasphemis
bis, miseraberis autem hominum dementiam ex
in his facile praeceptis, periculum. Hac Porphyrius
ba una cum Oraculis Graecè leguntur apud Euclidem
lib. De demonstratione Evangelica 3. quae hic
cere in studiosorum gratiam non inutile fore existimamus.
Auctoris itaque verba sic se habent: $\omega\delta\delta\epsilon\delta\epsilon\zeta\epsilon\nu\ \iota\sigma\alpha\iota$
 $\delta\delta\epsilon\zeta\epsilon\nu\ \alpha\iota\nu\ \pi\iota\omega\nu\ \epsilon\iota\nu\alpha\iota\ \tau\omicron\ \mu\epsilon\lambda\lambda\omicron\nu\ \chi\omicron\upsilon\epsilon\alpha\delta\iota\ \upsilon\phi\ \eta\mu\iota\sigma\upsilon\ \tau\omicron\ \mu\epsilon$
 $\gamma\delta\ \chi\epsilon\iota\varsigma\omicron\nu\ \omicron\iota\ \delta\epsilon\omicron\iota\ \delta\upsilon\sigma\epsilon\beta\epsilon\iota\varsigma\alpha\tau\omicron\ \alpha\pi\epsilon\phi\omega\lambda\alpha\tau\omicron\ \kappa\alpha\iota\ \alpha\lambda\lambda\omicron\theta$
 $\nu\alpha\tau\omicron\nu\ \delta\upsilon\phi\eta\mu\omega\varsigma\ \tau\epsilon\alpha\upsilon\tau\epsilon\ \mu\eta\eta\mu\omicron\nu\delta\upsilon\epsilon\sigma\iota\ \kappa\alpha\iota\ \upsilon\pi\epsilon\sigma\tau\epsilon\lambda$
 $\theta\pi\lambda\epsilon\gamma\alpha\ \omega\delta\epsilon\iota\ \gamma\omicron\upsilon\omega\ \tau\epsilon\ \chi\epsilon\iota\varsigma\omicron\upsilon\ \epsilon\pi\omega\tau\eta\sigma\alpha\tau\omicron\nu\ \epsilon\iota\sigma\tau\iota$
 $\delta\epsilon\omicron\varsigma\ \phi\eta\sigma\iota\nu$
Οτι μὲν ἀθανάτη ψυχὴ καὶ σῶμα θεοβατὴς
Γιγνώσκῃ σοφὴν τετιμημένος· ἀλλὰ γὰρ ψυχὴ

ἀνέρος Δυσσεΐη προφερες ἀτη ὄσιν ἐκείνη.

Εὐσεβέστατον ἄρα ἔφη αὐτὸν καὶ τὸ ψυχικὸν αὐτῆς, κα-
δαπερ καὶ τῶν ἄλλων, μὴ θάνατον ὀποθανατιοδῆ-
ναι, ἢν σέβην ἀνοουῶτας τοὺς χριστιάνους. ἐπερωτη-
σάντων δὲ ἄρα π ἐμο λάσθη, ἔχρησεν.

Σάμα μὲν ἀδρανέσω βασάνοις αἰεὶ προβέβλην),

Ψυχὴ δὲ Δυσσεΐων εἰς κέρανιον πῶδον ἵζη.

καὶ ὀπλέγα μὴ τὸ χρῆσι μὸν ἐξῆς, αὐτὸς οὐδὲ Δυσσεΐς
καὶ εἰς κέρανις ὡσπερ οἱ Δυσσεΐς χωρήσας ὡσεὶ τῶτον
μὲν ἔβλασφημῆσας, ἐλεήσας δὲ ἄνθρωπῶν σὴν
ἰστοίαν. *Hactenus ille. Idem in initio eiusdem ca-*
pituli (quod propemodum praterieram) sic loquitur:
Nam in libris quos θεολογίων φιλοσοφίας appellat,
in quibus exequitur atque conscribit rerum ad phi-
losophiam pertinentium, velut diuina responsa. ubi
libenter, (si ullus sit coniectura locus) legerim, pro
θεολογίων, ἐκλογίων. Libri enim Porphyrij philo-
sophi ἐκλογίων φιλοσοφίας sapissimè in testimoniū
adducuntur ab Eusebio, & aliis.

Stobaei loca quaedam emendata.

CAP. V.

LICET præclaram operam nauarit in Ioannis
Stobaei collectaneis emendandis Conradus Gesne-
rus, vir omnium litterarum peritissimus, non tamē
potuit immensam illud pelagus mendarū exinanire,
praecipuè propter meliorum codicum, eorumq; ma-
ximè auctorum, unde opus tam varium consutū est,

E 4 penu-

Ant. Mure
Varia Lecti
LIII
28

penuriam. Quare nos non grauabimur huic
clori paoniam manum addere, quatenus datur, se-
nando locum vniui atque item alterum. Itaque
capite $\omega\epsilon\iota$ $\delta\gamma\lambda\omega\lambda\eta\varsigma$ leguntur hi versus Euripidi

$\text{Εὐρυωσία γὰρ πολλὰ ἴσως λησθεὶς ἀνὴρ}$
 $\text{Ἰναια λέξας, ἥσσορ Ὀγλώσση φέρει.}$

quos versus sic vertit interpres:

Sapè aliquis eloquentiã superatus

Licet iusta dixerit, posthabetur tamen eloquen-

tuam interpretationem omnino alienam a con-
esse puto: longè enim concinnior & melior lectio
erit, si pro Ὀγλώσση legas ἀγλώσση . Vt his

horum verborum sensus: Lingua infantia sapè in-
peditum aliquem, etiam si iusta dixerit, & causam
habuerit iustam, tamen minus ius suum obtinet

quam homo eloquens, qui licet iniusta dixerit, &
etiam iniustam causam habuerit, tamen suum ob-
net ius, propter eloquentiam nimirum, ut qui pro

eloquentiam suam iusta & vera, iniusta & falsa
videri facit, & contra. Atque adeo falsum videtur

secundum Euripidem, quod inquit Staius Cecilius,
eloquentiam innocentiam esse, ut est apud Apuleium,

qui sic inquit: Sanè quidem si verum est, quod Sta-
tium Cecilium in suis poematibus scripsisse dicunt,
innocentiam eloquentiam esse. Ego vero profitemur

ista ratione, ac prae me fero, nemini omnium de
eloquentia concessurum. Apud eundem in Sermone
103. leguntur hi versus.

Oia

Οὐκ ἄγαμαι ταῦτ' ἀνδρὸς ἀεισέως
 Ἀγάμεμνον Ἀΐδου. δεῖ δέ σε χαίρειν
 Κἂν μὴ σὺ θέλῃς. τὰ θεῶν ἔτι βεβόμισα.

Οὐκ ὅτι πᾶσι ἔφυς ἀγαθοῖς
 καὶ λυπείῃ. θνήσκῃ γὰρ ἔφυς.

Hic locus,

*quod ignoravit interpres, ex Eurip. Iphigenia in
 Aulide, ubi longè aliter legitur, sumptus est. Apud
 Stobaeum autem videntur quaedam esse transposita,
 & inuersa. Apud Euripidem enim Agamemnon
 statim in initio colloquens cum senex, deplorat
 suum summum, longèq; beatiorē existimat illum, qui
 securè & tranquille, etiam ignotus & inglorius
 vixerit, & qui (ut inquit poeta) natus moriensq;
 fecellit: quam si qui semper in administranda guber-
 nandaq; republica & regno versans, magnam sibi
 gloriam, magnūq; nomen pepererat, cūq; senex
 diceret, esse hoc gloriosum & pulchrum, sed hoc
 pulchrum, inquit Agamemnon, res est admodum
 lubrica, & nimis multa secum mala apportans, cui
 respondit hoc modo senex:*

Οὐκ ἄγαμαι ταῦτ' ἀνδρὸς ἀεισέως

Οὐκ ὅτι πᾶσι σ' ἔφυ τὸν ἀγαθοῖς

Ἀγάμεμνον, Ἀΐδου

Δεῖ δέ σε χαίρειν καὶ λυπείῃ,

θνήσκῃ γὰρ ἔφυς, κἂν μὴ σὺ θέλῃς

τὰ θεῶν ἔτι βεβόμισα.

*Et in serm. De vituperio senectutis hi versus Eu-
 ripidis citantur:*

E S

A Λ

Αλλ' ἢ τὸ γῆρας ἢ κ' ἄριστον χαίρον ἐὰν,
ἢ τ' ἀφροδίτη τοῖς ἑραῶσιν ἀχθεῖ.

quos sic vertit interpres:

Sed aut senectus Venerem valere iubet,

Aut Venus agrè fert amatores huiusmodi.

Nos secundum versum hoc pacto legendū censent

ἢ τ' ἀφροδίτη τοῖς ἑραῶσιν ἀχθεῖ. sic enim

lius omnia inter se correspondebūt, ut sit sensus, ut
senes odio habere Venerem, aut Venerem senes.

In sermone De assiduitate hic versus citatur:

Οὐκ ἔδ' μοι θῶν τῆς ἄριστον ἐν χείρας χείρων.

sic vertit interpres: Nunc sum ignavus, qui pro

teritos labores frustra tuli. legēdum est ἐν χείρας χείρων,

ut sit sensus: Nolo priorum laborum gravia

effundere. Et in serm. De dominis & seruis,

Euripidis versus citantur:

Κρείσσον γὰρ εἶτε δούλον εἶτ' ἐλεύθερον

Τρέφει ἐν οἴκοις ἀσφαλές τοῖς σάφεσι.

quos sic vertit Gesnerus:

Melius est neque seruum neque ingenuum

Alere domi tutum est sapientibus. nullo con-

sensu: quare puto legendum pro κρείσσον, κρείσσον,

id est, meliorem se neque seruum, neque ingenuum

alere domi tutum esse sapientibus. & in sermone

De comparatione paupertatis & diuitiarum hic ver-

sus leguntur:

Καὶ θεοῖς μικρὰ χεῖρ δίδοντας τέλει

τῆς βεβηκυῦτων ὄντας ἀσεβες ἔργα.

primus
versum

Ant. Mure
Varia Lecti
LIII
25

versum mutilum cum videret interpres, putavit legendum, θεός τε μύρα. Ego rectius & verius legendum contenderim, ἡγή θεοῖσι μύρα, ut etiam alibi scriptum repperi.

Ciceronis loca quaedam illustrata.

CAP. VI.

CICERO libro 1. De diuinatione, Obijciuntur etiā, inquit, saepe formae, quae reapse nulla sunt, spectio autē offerūt, quod cōtigisse Brenno dicitur, & usq; Gallicis copijs, cum fano Apollinis Delij nefariū bellū intulisset: tū enim ferunt ex oraculo haec fatum esse Pythiam: Ego prouidebo rem istam et albæ virgines. Ex quo factum est, ut & viderētur virgines ferre arma cōtra, & niue Gallorum obrueretur exercitus. Oraculum hoc Gracè sic à Suida alijsq; refertur.

Ἐγὼ μὲν μέλλω τούτων ἢ λῶσθαις κόραις.

Et libro primo Tusculanarū Quæst. Ergo animus, qui ut eo dico, diuinus, ut Euripides audet dicere, Deus est. Huius Euripidis dicti sic meminit Theon Sophista in Progymnasmatibus, ubi de Chria agit: Εὐριπίδης ὁ ποιητὴς τὴν ἡρώδου ἐκείνου εἶναι θεόν. Euripidis autem versum opinor esse hunc, qui legitur inter Monastica Menandri:

Ὁ θεὸς γὰρ ἡμῶν ἔστιν ἐκ ἐκείνου θεός.

Idem in 2. de Oratore ad Q. Frat. Sape enim audiui poetam bonum neminem, (id quod à Democrito & Platone in scriptis relatū esse dicunt) sine inflam-

inquiens : Οὐδὲν αὐτοῖ μοι δοκῶσιν , τούτων ἀειδόμενοι ἢ ἀποπῶν , εἰς τὴν ἄπονοιαν καὶ τὴν δὲ σάβησαν ὑποφύγῃ τὴν σαρκὸς , ὡς ἐν τῷ ταύτῳ ἐπιθεῖν πρὸς ἐσομένην καὶ γεγηρημένην , τὴν ἡδέως ζῶντος . τὸ γὰρ ἀσάβητος σαρκὸς κατὰ σῆμα , καὶ τὸ πρὸς ταύτης πρὸν ἔλπισμα , τὴν ἀνεστῆται χαρὰν καὶ βεβαιότητα ἔχει τοῖς ἐπιλογίσει διωκόμενοι . *Idem in libro qui inscribitur ὑγιεινὰ ὄρεσι γέλυματα , sic inquit : ἐπίκεσθαι τε καὶ τοῖς πρὸς ἐπίκεσθαι ἐδ' ἐν ὠνήσει πρὸς τὴν ὑμνησμένην σαρκὸς ἀσάβητον &c. Huc etiam respexisse videtur Gellius lib. nono capite quinto Noctium Atticarum , cum sic inquit : De voluptate veteres philosophi diversas sententias tenuerunt , atque Epicurus voluptatem summum bonum esse ponit , eam tamen ita definit σαρκὸς ἀσάβητος κατὰ σῆμα .*

Epigrammata duo auctori suo vindicata.

CAP. VII.

DE Corinthijs in Salamina sepultis , hoc Epigramma incerto auctore adducitur à Plutarcho in libro πρὸς τὴν ἠερόδοτου κακοκθειῶν

Ὡς ἔνε' ἐνυδρον ποτ' ἐναίομεν ἄστυ κορίνθου ,

Νῦν δὲ ἀνάματος νῆας ἔχει Σαλαμῆς .

Ἐνθάδε φονίσιαι νῆας καὶ πέρουσι ἐλόγτες

Καὶ μήδους ἱερὰν ἐλλάδα ρύομεθα .

Quod iam nos Simonidi auctori suo vindicamus ,
 vi &

ut & hoc quod sequitur apud eundem, de *Alamio*
tio Corinthio:

Quibus A' δειμάντου τάφος, ὃν δὲ πᾶσα

H' ἑλλάς ἐλάβοι, ἀμφότερο σέφανον.

idē auctoritate Dionis Chrysostomi Rhetoris
cellentissimi, qui in Corinthiaco hac duo Epigram-
mata nomine Simonidis adducit: eius verba

sunt: Ἡ ἐδοῦτο γὰρ ἐπεσέχετο, ἀλλὰ πρὸ τῶν

καὶ πρὸ Σιμωνίδη, ὃς ἐπέγραψεν ὅτι τοῖς νεκροῖς

ἡσυχασθῆναι, ἐδαμνύοις ἐν Σαλαμῖνι. Ὡς ἔστι

ἔκ. & paulo post: ἔστι δὲ καὶ ἕτερον ὅτι ἔγραψεν

Σιμωνίδη, εἰς αὐτὸν τὸν στρατηγὸν ἐξαίρετον. Ὡς ἔστι

ἔκ. Notandum praeterea est, apud Dionem

νῦν δὲ ἀνάμνητος, rectius legi, νῦν δὲ μετὰ τῶν

τοῦ. Ajax enim fuit Salaminius. Reliqua mem-
brantur apud Plutarchum, quàm Dionem. Hec o-
mnia Epigrammata eo libentius annotari, quod in
ter Simonidea relata non videam à Fulvio Vrip-
viro ut doctissimo, ita & diligentissimo, beneque
litteris merito.

Aulus Gellius emendatus:

CAP. VIII.

CUM diversa auctorum loca, partim emenda-
re, partim explicare hoc opusculo propositum nobis
sit: non videtur ab hoc auctorum catalogo rejectus
dus Noctium Atticarum scriptor, in quo cum plu-
rima insint menda, tum non levis error est libro 11.
cap. 1.

Ant. Mure
Varia Lecti
LIII
28

cap. 6. ubi de vocabuli *Susq̄, deq̄, agens*, significatione, inter cetera adducit hos versus Lucilij:

Verum hic ludus ibi, *susq̄, omnia deq̄, fuerunt,*
Susq̄, & deq̄, fuere, inquam, omnia, ludus iocusq̄.

Illud opus durum, ut setinum accessimus finem

Ἐπὶ τὸ λοιπὸν,

Ut aiunt, montes *Aetnae omnes asperi Athones.*

Quorum versuum postrema verba mendosa esse, ut dicere est facile, sic contra difficile, veram ex his lectionem elicere, praesertim cum in omnibus editionibus, quas ego quidem viderim, ita legantur.

Ceterum cum aliquando Obertus Gifannius vir doctissimus, mihiq̄, amicissimus (qui praeclearam in hoc auctore operam nauavit, adeo ut posthac plus illi, quam ipsi auctori haecenus quisquam debitus sit) horum versuum scripturam antiquam non eam quidem veram, sed vero proximam, ut in manuscriptis codicibus legebatur, mecum communicasset, visus mihi sum veram & genuinam huius loci lectionem elicuisse. Itaque pro eo quod legitur in vulgaribus editionibus omnibus:

Ἐπὶ τὸ λοιπὸν

Ut aiunt, montes *Aetnae omnes asperi Athones;*
in manuscriptis legebatur,

Ἄπιδιτοι montes *Aetnae omnes asperi Athones.*

Ubi quid vocabulum hoc Ἄπιδιτοι sibi velit, non est facile explicare, praesertim cum tale in Graeca lingua

lingua non reperiatur. Ego re paulo diligentius
perspecta, unius litterae mutatione, videor
lectignem inuenisse, nimirum sic legendo:

Αιγίλιπτοι montes Aetna omnes asperi
Ad hoc autem probandum, videtur vel unus
rursus sufficere, qui multis in locis sic inquit:

ἦτε κατ' αἰγίλιπος πέτρης. cum loquitur
scopulo aliquo praerupto, & rupe adeo alta, ut
ritudine à capris relinquatur.

Locus Plutarchi & item Apulei emen-
datus.

CAP. IX.

PLUTARCHVS in Erotico de Solone
gislatore sic inquit: ὡς καὶ Σόλων κατέβαλε
λόγῳ καὶ ἔργῳ ἀρρένων παιδῶν ἀπειπεῖν, καὶ ἔπειθε
φείν. καὶ οὐδὲν δὲ σωφροσύνης γυναικῶν οὐκ ἐπιβίβη
καλὸν γὰρ φιλία καὶ ἀσείων. ἔσθι γὰρ οὐδὲν ἔστι
θάπτερ ἢ τῆς γυναικῶν. ἐπὶ δὲ πλείονα λέγει
μουρῶν τῆς Πελοποννήσου ἀντιπερὶ σίας ὁ Δαρπύσιος
εὐ γὰρ νῆ δ' ἴα ἔφη τῆς Σόλωνος ἐμνήσθη. καὶ ἔφη
αὐτῷ γνώμονι τῆς ἐρωτικῆς ἀνδρὸς.

Εἰς Δίχης ἐρωτικῶν ἐπ' ἀνδρῶν παιδοφιλίῃ
Μηρόν καὶ γλυκεροῦ σώματος.

Huius distichi postremum versum mancum
mutilum esse, quis est qui non ignorat? itaque
opera danda est, ut quam optimè hic hiatus comple-
ri possit. Ego, si quis sit coniectura locus, sic
versum

Ant. Mure
Varia Lecti
LII
25

versum explendum & emendandum putavi,

Μηράν ἰμείεον καὶ γλυκεροῦ σώματος.

Atque hanc coniecturam meam, nō ita multa post,
Athenai quidam locus, in quem casu incideram, cō-
firmavit, qui sic se habet: Ὡς δὲ Σπαρτιάταις, ὡς
Ἀγνων ὄπισθ' ὁ Ἀκαδημαῖκος, ὡς τῶν γὰρ μὲν ταῖς
παρθένους ὡς παιδικοῖς νόμος ἔστιν ὀμλεῖν, καὶ γὰρ
ὁ νόμος δέ τις Σόλων ἔφη,

Μηράν ἰμείεον καὶ γλυκεροῦ σώματος.

Et pro eo quod legitur in primo versu, Ἦς δ' ἔστις,
doctissimus vir Guilielmus Canterus frater meus
ante quinquennium me admonuit; sibi legendum
videri ἔδ' ἔστις, quam emendationem, quod huic
loco maximè videatur esse oportuna & conveniens;
praesertim cum nulla constet mutatione litterarum,
non dubitavi hic cum studiosis communicare. Sic
autem locus me admonet etiam Apulei quendam
locum eadem opera tanquam una fidelia duos deal-
bantem parietes, nitore suo restituere. Huius itaque
haec sunt verba ex Apologia pro se ipso prima: Fecit
versus Apuleius, si malos, crimen est, nec tamen
id philosophi, sed poetae, sin bonos, quid accusas? At
enim ludicros & amatorios fecit. Num ergo haec
sunt crimina mea? & nomine erratis, qui me Ma-
gie detulistis? Fecere tamen & alij talia, etsi vos
ignoratis; apud Græcos Teius quidam Lacedaemo-
nia & ciuis, cum aliis innumeris & mulier Les-
bia, lasciuè quidem illa, tantaq; gratia, ut nobis

F inso-

Ant. Mure
Varia Lecti
LIII
28

insolentiam linguae suae, dulcedine carminum com-
mendet. Apud nos vero Aedituus, & Portius, &
Catullus. Isti quoque cum aliis innumeris. At phi-
losophi non fuerunt. Num igitur etiam Solone
serium virum atque philosophum negabis? Cui
ille lasciuissimus versus est:

Μηράν ἰμείερον καὶ γλυκεροῦ εἶμαρτος.
in omnibus autem codicibus impressis vulgo habetur,
gitur, hoc modo, μείερον εἶ μείερον. Et ut videretur
graece sensus reuertamur, idem Plutarchus in
dem & libro & loco hos versiculos Aeschylus addu-
cit, cum inquit:

Προσλαβὲ δὲ τῷ Σόλωνι, καὶ τῷ Αἰχολοῦ λέγοντι
Σέβας δὲ μηράν * εἰ κατηδέσσω

Ὡς δὲ χαρίσει τῷ πικρῶν φιλημάτων.
in versibus, ut omittam in primo versu, desiderat
aliquid, mirum tamen est à nemine hactenus obser-
uatum, pro πικρῶν, πικρῶν in postremo legendum
etiam ipso Plutarcho teste, qui in libro, qui inscribitur,
tur, πῶς ἂν περὶ δὲ χαρίσει τῷ κόλακα τῷ φίλῳ, sic in-
quit: ὡς ἀνέεργα καὶ σκληρὰ καὶ νημαστὰ ποιῶν

Ὡς δὲ χαρίσει τῷ πικρῶν φιλημάτων.
Iam cum primum versum in antiquo quodam scriptore
sic scriptum inuenissem:

Σέβας δὲ μηράν, ἀγνὸν ἢ ὀπίδωσσω οὐ.
dubitavi versum hunc apud Plutarchum, addita
ἀγνὸν, hoc pacto emendare:

Σέβας δὲ μηράν ἀγνὸν, οὐ κατηδέσσω.

Arnobij antiqua lectio defensa.

CAP. X.

LOCVS Arnobij quem adaucere volui, est ex libro quarto contra Gentes, ubi ille, quem supra nominavi, veram lectionē loco suo deturbauit, suamq; & adulterinam supposuit, malo mehercule exemplo. Sed ipsum Arnobium audiamus, cuius hæc sunt verba, paulo altius, ut melius intelligantur, repetita. Aliant igitur Theologi vestri, & vetustatis abscondite conditores, tres in rerum natura Ioues esse: ex quibus vnus Aethere sit patre progenitus, alter Calo, tertius verò Saturno, apud insulam Cretam & sepultura traditus & procreatus. Quinque Soles, & Mercurios quinque, ex quibus, ut referunt, Sol primus Iouis filius dicitur, & Aetheris habetur nepos: secundus Rhea & Hyperione proditus genitore. Sic hunc locū emendauit, aut potius corrupit, Gelenius, cum antea legeretur, Secundus Regina & Hyperione proditus genitore. Equidem nescio qua ratione impulsus, hunc locum mutandum duxerit, & licet controuersum admodum inter auctores sit, qua ex matre Sol Hyperioni natus fuerit, adeo ut quidam negent constare, & alij aliud dicant, ne sic quidem causa satis idonea est, quare hæc lectio sit reijcienda, imo ea de causa minimè mutanda, & antiqua scriptura esset religiosè seruanda. Sed, meo quidem iudicio, nimis temerè & inconsideratè (quod tamen pace eius dictū sit) in multis locis versatus est.

Nobis quidem religio esset, ita temerè aliquà mē-
re, eaq; de causa antiquam semper lectionē, quā
in nobis est, defendere conamur. Et si (ut ad propo-
situm redeam) hæc lectio nullo auctorum testimonio
corrobōari possit, non tamen idcirco, in tantā
sertim sententiarum diuersitate, esset reijcenda.

Quanto verò minus iam, cum insigni & præ-
testimonio Diodori Siculi confirmetur. cuius
sunt verba: Οὐρανόθεν μὲν θεογονοῦσι γένεσθαι
δοκῶν ἐν πλείωνων γυναικῶν μετὰ τούτων ἢ πα-
σιν ὑπάρχειν ἐν πταίᾳ, ὄνομα μὲν ἴδιον ἔχειν
κάσις, κοινή δὲ πάντας ἀπὸ τῆς μητρὸς ὄνομα
μῆροις πταῖνας, ἣ δὲ πταίαν, σώφρονα οὖσαν
πολλῶν ἀγαθῶν αἰτίαν ἠρομένην τῆς ἀλλοτρίου
θεωδεύῳ μὲν ἣ τελευτῶν ὑπὸ τῆς εὐπαιδείας
γῆν μετονομαθεῖσαν, γένεσθαι δ' αὐτῆς καὶ ἀφ' ἑ-
σῆς, ὧν εἶναι δύο τὰς πρεσβυτάτας πολὺ τῶν ἄλλων
ἐπιφανεστάτας, τῶν τε καλεμῶν βασιλευσῶν
ρέαν τῶν ὑπὸ ἐρίων Πανδώραν μετονομαθεῖσαν
τούτων δὲ τῶν μὲν βασίλειαν, πρεσβυτάτην δὲ
καὶ σώφροσιν τε καὶ σωῆσιν πολὺ τῶν ἄλλων
φίεσθαι, ἐπιτρέψαι πάντας τοὺς ἀδελφεοὺς,
μῆδος δὲ ὄνομα παρεχομένη. διὸ καὶ μετὰ τῶν
τέρας θεοσαυροδότην μὲν. μὲν δὲ ἣ τῆς πατρὸς
θρώπων εἰς θεοὺς μεταστῆσιν. &c.

Ant. Mure
Varia Lectio
LIII
25

Clemens Alexandrinus emēdatus & illustratus: item versio eius correctā.

CAP. XI.

CLEMENS Alexandrinus octo scripsit libros Stromatum, omni & eruditione & antiquitate adeo refertos, ut eos nemo pro meritis satis laudare ac verbis extollere unquam dignè possit. Idem tamen ita sunt corrupti ac depravati, ut vel Delio aliquo natatore opus habeant, ad mendā omnia persuadenda: sed quando, ut inquit Comicus, id fieri quod vis non potest, id velis quod possis: Itaque contenti erimus, si quaedam vulnera è multis (quandoquidē totum corpus integritati suæ restituere non licet) sanare possimus. Quare libro quinto Stromatum, ubi poetarum & philosophorum adducit testimonia de uno Deo, inter cetera sic inquit: *αὐτισκότερον δὲ ὁ μὲν βοιωτῆος Πίνδαρος, ἄτε Πυθαγόρειος ὢν, ἐν ἀνδρῶν ἐνθέων ἕως ἐν ματὶ δὲ ματρὶ πνεύματι ἀμφοῦ τῆς ὕλης ὡς θεοῦ ἰδῶσι καὶ ἕνα τῶν τούτων δημιουργόν, ὃν ἀριστέχνην πατέρα λέγει, τὴν καὶ τὰ θεοποιῶν κατ' ἀξίαν εἰς θεϊότητα παραχημῆρον.* Quem locum sic vertit interpres: Magis autē mythicè Pindarus quidem Baotius, ut qui esset Pythagoreus, unum virorum dicens diuinitus afflatorū est genus, ex una autem matre spiramus ambo, tradit materiam & unum eius opificem, quem vocat præclarum & optimum artificem, qui etiam pro meritis progressionem tribuit ad diuinitatem. Vbi

Ant. Mure
Varia Lecti
LIII
25

primum quidem Pindari locus à Clemente additus, mendosus est, & sic legendus:

ἐν ἀνδρῶν ἐν θεῶν γένος.

Et hic error licet levis, satis decepit tamen interpretem. Deinde τῆς ὕλης, non est cum sequentibus, cum precedentibus, construendum, ut talis sit sensus, Ex una matre spiravit ambo, nimirum materia. Quare locus Clementis, meo quidem iudicio, sic legendus & distinguendus est: Μιας τε οὐδ' ὁ μὲν βροτώπιος Πίνδαρος, ἀτε Πόδας ῥῆος ὦν

ἐν ἀνδρῶν ἐν θεῶν γένος. ἐκ

Μιας δὲ πύρομυ

Μαξός ἀμφοτέροι,

τῆς ὕλης. ὧσα δ' ἰδῶσι καὶ ἕνα τῶν τούτου δημογῶν, ὄν

Ἀριστοτέχνην πατέρεσ

λέγει, τὴν καὶ τὰς θεωροῦσιν κατ' ἀξίαν εἰς δημογῶν παρεχρημάζον. Quod dicit, ἀριστοτέχνην πατέρεσ inter ea, quae extant Pindari, nisi mea me fuisse memoria, non legitur. Eius tamen dicti etiam Pindarchus aliquotiens meminit, ut libro 1. Symphonicon, ubi sic inquit: καὶ τὸν θεὸν ὁραῖς, ὃν ἀριστοτέχνην ἢ μὲν ὁ Πίνδαρος θεωρεῖται. Et contra Strabonem: ὁ δὲ παρῶνος καὶ ὕδατος καὶ δεμίσιος ζῶντος ἀριστοτέχνης καὶ Πίνδαρον, οὐδ' ἀρῶμα δῆπου μέγα καὶ ποιμίλον, καὶ πολυμαθὲς, δημογῶν τὴν καὶ μὲν ὧσα δ' ἰδῶσι καὶ ἕνα τῶν τούτου δημογῶν, ὄν. Et in libro qui inscribitur, ἀεὶ τῶν τούτου δημογῶν, ὄν.

δίου βραδέως πτωρομύων, sic inquit: ὅτι καὶ ἡ
 ἀρετὴ τῶν ψυχῶν ἰατρικὴ, δίκη δὲ καὶ δικαιοσύνη
 ποροσοδομική, πασάν ἐστὶ τέχνην μεγάλην, ὡς
 μάλιστα ἐτέροις καὶ Πίνδαρος ἐμαρτύρησεν, ἀρι-
 στοτέχνην ἀνακαλέμενος τὰ ἀρχόντα καὶ κρείον ἀ-
 πάντων θεῶν Ἑ. c. Et Clemens in Protreptico: τίς
 ἐνεφύσησε ψυχῶν, τίς δικαιοσύνην ἐδωρήσατο, τίς
 ἀθανάσιον ὑπέσχετο; μόνος ὁ τῶν ὄλων δημιουργός,
 ὁ ἀριστοτέχνης πατήρ τοῦτον ἀγαλμα ἐμψυχόν ἡ-
 μάς τὸ ἀνθρώπων ἐπλασεν. Pindari versus hæc de
 re, ut diximus, nō extant: nos tamen quæ apud alios
 multa lectiōne comperimus, in medium adducere
 non grauabimur. Pindari ergo verba hæc sunt:

Δωδωναῖε μεγαθενές

ἀριστοτέχνα πάτερ.

τετε Dionis Chrysostomo, cuius hæc sunt verba in
 Olympico: ὁ πάνυ καλῶς ποιητῆς ὡροεῖπεν
 ἴππεος.

Δωδωναῖε μεγαθενές

ἀριστοτέχνα πάτερ.

ἔτιον γὰρ δὴ ὡρο-

πος καὶ τελέστατος δημιουργός, χορηγὸν λαβὼν τῆς
 αὐτῆς τέχνης, ἐτὶ ἡλείω πόλιν, ἀλλὰ τὸ πᾶσαν τὴν
 σπαντὸς ὕλην. Hæc sunt verba Dionis Chryso-
 sti Rhetoris excellentissimi, qui quamuis non nomi-
 net Pindarum, eum tamen esse, ex iis quæ antè at-
 tulimus, non difficile est colligere, adeo ut quantum
 ad me ne dubitem quidem, Ἑ vel Iouem lapidem
 iurauerim.

LACTANTIVS Firmianus Arnobij discipulus lib. 3. Institutionum cap. 19. ubi de anima & morte agit, inter cetera sic inquit: Quid ergo timemus, nisi autem errare illos, qui aut mortem optant tanquam bonum, aut vitam fugiunt, tanquam malum? nisi quod sunt iniquissimi, qui paucis mala non compensant bonis pluribus. Nam cum omnem vitam per exquisitas & varias traducas voluptates, mori cupiunt, si quid forte his amaritudinis superuenerit, & sic habent, tanquam illis vitam quam fuerit bene, si aliquando fuerit male. Dignant igitur vitam omnem plenamque nihil aliud quam malis opinantur. Hinc nata est inepta illa sententia. Hanc esse mortem quam nos vitam putamus, illam vitam quam nos pro morte timeamus. Sententia haec, quam hoc loco ut ineptam exagitat Lactantius est Euripidis, viri quiduis potius quam inepti: & de quo Cicero pronunciare non dubitauit, se singulos eius versus singula testimonia putare. Cuius ergo versus Gracos, quos Lactantius Latinis versibus extulit, non grauabor in medium aduacere. Versus igitur hi sic leguntur apud Gracos scriptores:

Τίς δ' οἶδεν εἰ τὸ ἔλευρον ἔστι κερθαεῖν,
τὸ κερθαεῖν δὲ τὸ ἔλευρον ἴσθαι βροτῶν.

Eandem hanc sententiam, etiam pluribus verbis, Euripides alio loco, teste Stobaeo, extulit, hoc modo:

Ant. Mure
Varia Lectio
LIII
28

Τίς δ' οἶδεν εἰ τὸ ζῶν μὲν ἔστι, ὃ κέκλιον θανεῖν,
 τὸ ζῶν δὲ θνήσκων ἔστι, πλὴν ὅμως βροτῶν
 νοσοῦσιν οἱ βλέποντες, οἷδ' ὀλωλότες
 οὐδ' ἐν νοσοῦσιν, εἰ δὲ κέκλιον κακὰ.

Versibus duobus Euripidis, superius allatis, hoc modo parodicè usus est Aristophanes in βαζαρχίαι:

Τίς δ' οἶδεν εἰ τὸ ζῶν μὲν ἔστι κατθανεῖν.
 τὸ θανεῖν δὲ θανεῖν ἢ τὸ κατθανεῖν κώδιον.

Callimachi versus restitutus

CAP. XII.

CIRCUMFERTUR apud auctores versus quidam Callimachicus, quem haec lenus corruptum, nos iam suo nitore restituemus. Atque hic usui venit, quod in multis auctoribus usu venisse, nemo est vel mediocriter in litteris versatus, qui ignoret; nimirum ut glossa pro textu ponatur: quod quo facilius agnosci possit, versum Callimachi, ut vulgò legitur, in medium adducam.

Ἄεϊ τοῖς μικροῖς μικρὰ διδοῦσι θεοί.

Quo in versu omnino (nisi mea me fallat opinio) glossa in contextum irrupit: quare puto ego (ne sim longus) sic hunc versum legendum esse:

Ἄεϊ τοῖς μικροῖς μικρὰ διδοῦσι θεοί.

Atque ita legendum esse, unus abundè locuples testis erit Etymologici auctor, qui in dictione μικροῖς, citat partem huius versus, (et legit expresse

F 5 pro

pro μικροῖς μικρὰ, μικροῖς μικρὰ) ut probet
 xdc pro μικροῖς dici.

Phidiam quendam ab se amatum puerum
 habuisse, nomine Pantarcen. deque eo
 Arnobius, Nazianzenus, & Suidas emendat.

CAP. XIII.

EX historiis cognoscimus Phidiam pictorem
 habuisse quendam ab se amatum puerum, nomine
 Pantarcen, quem tantopere eum dilexisse tradunt,
 ut cum Olympij Iouis statuam (de qua tam frequenter
 apud auctores mentio est) elaborasset, in Deo digito
 huius pueri nomen posuerit. Quare cum haec
 sint, mirari satis nequeo, quid quibusdam in
 tem venerit, ut locum Arnobij emendando per-
 terent. Verba Arnobij haec sunt ex libro 6. et
 guntur in vulgatis codicibus: Inter significat
 memoratus Phidias et primus, cum Olympij formam
 Iouis molimine operis extulisset immensi, super
 digito Pantauches inscripsit pulcher. nomen autem
 fuerat amati ab se pueri, & obscena cupiditate
 lecti: neque ullo metu est aut religione commo-
 tus, Deum nomine prostibuli nuncupare, quin
 exoleti Iouis numen simulacrumq; sacrare. In
 quibus verbis falsè legitur Pantauches, pro Pantarce,
 ut in codice Romano, quae vera est lectio: & qua-
 obrem haec sit mutanda, rationem non video. Haec
 autem esse veram & genuinam huius loci lectio-

Ant. Mure
 Varia Lectio
 LIII
 25

vel uno Clementis testimonio pervincam, cuius hæc sunt verba: ὁ μὲν ἀθλιωαῖος φηδίας, ὅτι τῷ δακτύλῳ τῆ Διὸς τῆ Οὐλυμπίας ὅπηρά φασ· Πανταρῆος καλὸς ἔχθ καλὸς αὐτῷ ὁ Ζεὺς, ἀλλ' ὁ ἐρωίμυρος ἦν. Huius etiam facit mentionem Pausanias lib. v. sūm inquit: Quem verò tenia redimitum videas, eum ex ipsa corporis specie, Pantarcen esse suspicantur, Eleum puerum, amore Phidie deuinctum. Idem lib. 6. Post Icium Tarentinum Pantarces victis in lucta puerus erectus est, fuit hic Phidia in amoribus. Et ex his supra allatis illustratur alius locus Pausaniae, qui sic se habet: Puer tenia redimitus Phidie causa, & eximia eius in fingendo solertia non fuit nobis prætermittendus, quod scilicet neminem alium nouimus, cuius effigiem expresserit Phidias. Nec solum hoc nomen apud Arnobium corruptè legitur, sed etiam apud Gregorium Nazianzenū in suis Iambicis, quos superioribus annis Ioannes Sambucus (vir ut doctissimus & antiquitatis studiosissimus, sic etiam magnum aceruum antiquorum & manuscriptorum codicum, eorumq; magna ex parte nunquam luce donatorum possidens) typis imprimi curauit, per optimum & diligentissimum Typographum amicū nostrum Christophorum Plantinum. Locus autem Nazianzeni hic est:

Τοῖς σφῶν δ' ἐταίροις τὴν ἀφροδίτῳ οἱ σοφοὶ
Μορφέων ὡς θεοῖν τὰ σοφίσματα.
καὶ φηδία τὰ παιδικὰ ἐν τῷ δακτύλῳ

τῆς παρθένου γραφέντα πάντ' ἀργεῖ καλός, *ego omnino in ultimo versu legendū existimo, παρθένης καλός. Ad eandem enim superius allatam historiam alludit Nazianz. licet dicat hoc nomen Phidiān posuisse in digito Minervae, & non in digito Iouis Olympi. Ad extremū & apud istam hoc nomen corruptè legitur, cuius haec sūt verba: Πάμνηστια νέμεσις. αὐτὴ περὶ τῆς ἀφροδίτης ἐν Αφροδίτης ἀνάστασι, διὸ καὶ κλάδον εἰς χεῖρα ἰδρύσατο, ὃν αὐτῆς Ἐρεχθίδος μητέρα εἶπε, ὃν ὀνομαζομένην δὲ Νέμεσιν καὶ βασιλοῦσαν ἐπὶ τὸ πᾶν. τὸ δὲ ἀγάλμα φιδίας ἐποίησαν, ἔτι δὲ ἐν γραφῶν ἐχειρίσασθαι ἀγορακρίτῳ τῷ παρὲν ἑμῶν, ὃς καὶ Ὀλυμπιάσι δακτύλῳ τῆς Διὸς ἐπέγραψεν ἀνταρκῆς. καλός δὲ ἢ ὅσῳ ἀργεῖος ἐπέγραψεν αὐτῆς.* *Quem locum sic vertit interpres: Rhamnusis Nemesi. Hac primum dedicata fuit Veneris statuae, cuius mali ramum gestabat. Dedicavit autem illi Erechtheus matris suae nomine, quae Nemesi dicebatur, eoque in loco regnavat: statuam Phidias fecit, cuius inscriptionem coeessit Agoracrito Paro, a quo nomen suo, homini formosissimo. Qui & Olympi in digito Iouis inscripsit ἀνταρκῆς, i. sua sorte contentus. Sic interpres ille, homo alioquin doctissimus, mendosum enim exemplar ipsi imposuit. Itaque nos hunc locum integritati suae restituendum putamus, hoc modo: ὃς καὶ Ὀλυμπιάσι δακτύλῳ τῆς Διὸς ἐπέγραψεν, πανταρκῆς καλός. καλός δὲ ἢ ὅσῳ ἀργεῖος ἐπέγραψεν.*

Ant. Mure
 Varia Lectio
 LII
 35

καλός αὐτός. καλός quod interposuimus esse
huic loco necessarium, quilibet facile perspicere pote-
rit, lectis iis quae supra ex Arnobio & Clemente
Alexandrino attulimus. Nec hoc ulli mirum videri
debet, fuisse omissum, cum id factum sit propter κα-
λός sequens. Scriptores enim magis diligētes quam
docti, putarunt hoc commissum esse, priorum incu-
ria scriptorum, ut unam dictionem bis ponerent,
itaque unum καλός ἐ medio sustulerunt, quod iam
a nobis in suum locum reponendum fuit. Atque
haec haecenus.

Plutarchus & Dionysius Halicarnassicus ab
eodem propemodum errore vindicati.

CAP. XV.

NON opinor nobis vitio vertetur, si saepius doc
nostro libello Plutarchum inferre conati fuerimus,
cum etiam similia ab aliis factitata esse videamus.
Quare non desinā auctori tam deprauato molestus
esse. Itaque in libro περὶ δεισιδαιμονίας sic inquit:
Οὐ γὰρ γῆς ἀντίφραξις ἐν μέσῳ χροιάς φοβέρον,
οὐδὲ δειδὸν ἐν καιρῷ ποδῶν σμιας πρὸς σελῶν
ἀπαντισάσας, ἀλλὰ δειδὸν τὸ τὸ δεισιδαιμονίας σκό-
πος, εὐπεσόντος ἀνθρώπου συγγεία, καὶ τυφλώσαι
λογισμῶν ἐν πρᾶγμασι μάλιτα λογισμῶν δεομέ-
νοις, γλαυκοεὐθεδοῖς γὰρ ἤδη κύμασι ταράσσει πόν-
τος, ἀμφὶ δ' ἀνεχθρεῖον ὀρθὸν ἴσα νέφος, χημῶ-
νος σῆμα: τὸ ἰδὼν κυβερνήτης. &c. Quo in loco,
quod

quod à nemine adhuc observatum est, γλαυκῆ οὐρα
 δοῖς mendosum omnino est. nosq. ex vestigijs
 quis hoc modo esse legendum putamus, de τῆς
 cabulo tria facientes, γλαυκῆ οὐρα βαθὺς. Atq. hanc
 nostram coniecturam comprobavit insignis quidam
 locus, in quem postea incidimus, qui legitur
 Heraclidem Ponticum, ubi hanc sententiam
 locho tribuit, hoc modo: Ἀρχίλοχος μὲν
 θεῶν κούρῃσι δ' ἀειλιμύρος δ' ἐνοῖς τ' ὠδὲ μὲν
 θαλαττῶν κλυδῶνι, λεγὸν ὡς ἔπος.

Γλαυκῆ οὐρα, βαθὺς γὰρ ἡδὴ κύμασι πειρατοῦ
 Πόντος, ἀμφὶ δ' ἄκρα γυρῶν ὄρθον, ἴσα γ' ἔπος
 Σῆμα χερσῶν. κίχων δ' ἔξ ἀελπίης ὄρθον
 Notandum autem hoc loco est, videri Archilochi
 integrum poema ad hunc Glaucum scripsisse,
 prius diversis poematibus illius nomen inserens,
 ut videre est ex alio eiusdem poetae carmine,
 à diversis in medium adducitur. Carmen autem
 lud tale est:

Τότος γὰρ ἀνθρώποισι θυμὸς γλαυκῆ λεπίστῃ
 ὄνητοῖς, ὀκώλλω Ζεὺς ἐφ' ἡμέρω ἀγῶ.
 Hic locus me admonet, ut similem quandam
 cum apud Dionysium Halicarnassem emendam
 τῶν θεῶν τῶν ἐχθρῶν ἀπομυθῶν δ' ἀδύτῳ, ubi hoc
 ex Euripidis Melanippe profert versus:

Οὐκ ἐμὸς ὁ μῦθος, ἀλλ' ἐμῆς μητρὸς πείθεσσι
 Ὡς ἔργου γαλακτιμορφία.
 quorum postremum nonnulli sic legendum putant.

Ant. Mure
 Varia Lectio
 LIII
 28

Ὡς ἔρανος δ' ἀλαοσα γῆ μορφήν μίαν. quod mihi, ut ingenuè fatear, non probatur. Ego libentius & verius hoc pacto legerim:

Ὡς ἔρανος γαῖαν ἢ μορφήν μίαν. facilis enim est lapsus ex αὐ in ἀλ. Nec Euripides tria unquam, sed duo tantum elementa constituit, teste Sexto philosopho contra Mathematicos, cum inquit: Ex terra autem & aethere Euripides, ut licet accipere ex eo quod dicit:

Aethera canto ipsum, rerum terramq; parentem.
Et Probo, qui in Ecloga 6. Virgilij de elementis agens, sic inquit: Consentit in numero Euripides, sed speciem discriminat, terram enim & aëra inducit principia, sorori declaravit. Ad ipsum etiam testatur Vitruuius lib. 8. cap. 1. Euripides auditor Anaxagoræ, quem philosophum Athenienses Deonicum appellauerunt, aëra & terram; eamq; ex caelestium imbrium conceptibus inseminatam, foetus gentium & omnium animalium in mundo procreauisse, & quæ ex ea essent prognata, cum dissoluerentur, temporum necessitate coacta, in eadem redire, quæq; de aëre nascerentur, item in caeli regiones reuerti, neque interitiones recipere, sed dissolutione mutata, in eandem redire, in qua antè fuerant, proprietatem. quo in loco dicit Philander (ut hoc etiam obiter admoneam) doctissimus Vitruuij interpres, illum intelligere locum Euripidis ex Melanippe, quem nos paulo post adducemus, quod quidem

dema

dem de priori parte facile crediderim, sed in prioribus opinor illū ad hos Euripidis versum esse sippo alluisse, qui sic se habent:

Χωρεῖ δ' ὀπίσω τὰ μὲν ἐν γαίᾳ
 Φύβτα ἐς γαῖαν, τὰ δ' ἀπ' αἰθέρα
 Βλαστάνονται γῆς, εἰς ἔρανον
 Πόλον ἤλθε πάλιν, θνήσκῃ δ' ἔδεν
 ἢ γ' ἠνομήτων, δ' ἀκενόμερον δ'
 Ἄλλο πρὸς ἄλλο, μορφῶν ἰδίας ἀπέδεν

Et si has ad prædicandum id quod volumus non ciant, in mediū veniat & Diodorus Siculus, inquit lib. 1. Bibliotheca sue: ἔοικε δὲ αὐτῶν φύσεως ἐδ' Εὐριπίδης διαφορῶν τοῖς ποσειδῶνα μαθητῆς ὡν Ἀναξαγόρου τῆ φυσικοῦ. ἐν γὰρ νύπωη τίθησιν ἔτως,

Ὡς ἔρανος τε γαῖάτ' ἑὶ μορφῆ μία,
 Ἐπεὶ δ' ἐχωρίσθησαν ἀλλήλων δίχῃ
 Τίποθοσι πάντα κἀνέδωκεν εἰς φάος
 Δένδρον, πετρεῖα, θῆρας, οὐς θ' ἄλιον ἔειπε
 Γένος τε θνητῶν.

His iam diligenter lectis, quis non videt, si modo litterarum vestigia examinet, huius locum versum Halicarnassem in medium proferre voluisse.

Ant. Mure
 Varior Lectio
 LIII
 28

Hieronymus in Epistolis emendatus & illustratus. item Porphyrij locus restitutus, locaque, quæ ex eo Hieronymus transtulerit, indicata.

CAP. XVI.

Nos apum instar omnia omnium scriptorum scripta peruolutamus, ac percurrimus, & ut inquit Poëta de se ipso:

*Quo me cunq; rapit tempestas, deferor hospes;
Nunc agilis fio, & merjor civibus vndis
Virtutis vera custos, rigidusq; satelles.*

Nunc in Aristippi furtim præcepta relabor. &c.
Sic etiam nos nunc Historicorum, nunc Philosophorum, nunc Oratorum, nunc Poëtarum, nunc Theologorum scripta, quasi tempestate quadam ac vento impulsæ, delibamus ac degustamus, vndique conquirentes, quod nobis vsui esse possit. Nec est quod quisquã miretur, aut potius calumnietur, nos; qui literas tantum profanas profitemur, etiam Theologis, & illis præcipuis, manum admouere. Sed hoc ut facerem, vel hac unica occasione sum pertractus & impulsus; quod viderem antiquos illos Theologos, qui ex Gentilismo ad Christianismum confluerant, non solum Theologia, sed omnium artium, omnis bonæ litteraturæ, omnis antiquitatis, omnium æniquæ rerum fuisse peritissimos, & ipsam artium, quam vocat, cyclopædiam absoluisse: adeo ut ex illis solum veram antiquitatem & anti-

G quos

Ant. Mure
Varia Lectio
LIII
28

quos ritus (loquor de sacris ethnicorum) discernere ac cognoscere liceat . Illi enim adhuc in paganismo persistentes , ad intima sacrorum penetralia , ad quae non nisi initiati accedere possent , & à quibus prophetae vulgus , ut loquitur poeta , arcebat , remissi : postea ad Christianismum conuersi , illos proprio , quod aiunt , gladio iugularunt . Sed satis excusationum . aures veniamus . Hieronymus in epistola 2. aduersus Iovinianum sic inquit : Eranthos Cyzicenus , & Asclepiades Cyprius , atate qua Porphyrius in Oriente regnabat , scribunt e sum carnis non fuisse . Sic legit hunc locum Marianus Victorinus , qui nuper epistolas omnes Hieronymi ad emendatas , & annotationibus illustratas , in lucem protulit . In Erasmi editione Euanthes legitur . nomen bene . Marianus tamen ad veritatem , si verum fateri velimus , propius accessit , addita enim littera N. locus integer erit , ut pro Eanthes legamus Neanthes Cyzicenus . Praterquam enim quod Neanthes Cyziceni plurima fit apud auctores mentio , etiam Porphyrius (unde Hieronymus illud quod hic dicitur mutuatus est) in libris De carnium abstinentia hoc pacto legit , cum inquit : περιόντες δὲ τὰ ἄσπιλον ὡς φησι Νεάνθης ὁ κυζικλῶς καὶ Ἀσκληπιάδης κύριος καὶ Πυγμαλίωνα , τὴν γὰρ μὲν φοίνικα σιλύσαντα δὲ κυρίων , τὴν σαρκοφάγαν ἀποδελύειν , ἐν τῆς τοιαύτης ὀρθονομίας λέγει δὲ Ἀσκληπιάδης ἐν τῷ περὶ κύριου καὶ φοίνικος . Et par-

Et paulo post apud Hieronymum in eadem Epistola:
 Eubulus quoque qui historiam Mithrae multis vo-
 luminibus explicuit, narrat apud Persas, tria gene-
 ra Magorum, quorum primos qui sint doctissimi &
 eloquentissimi, excepta farina & holere, nihil am-
 plius in cibo sumere. Porphyrius in iisdem libris de
 Persis loquens, sic inquit: Δηπλωτο δὲ ἔτοι εἰς ἄν-
 θρα, ὡς φησὶ Σύμβολος, ὅτι τὰ Μιθραῖα ἰσορῶν
 ἐκ πολλοῖς βιβλίοις ἀναγράφει, ὡς οἱ περὶ τῆς λο-
 γιστικῆς, ἔτι ἐπίδειξιν ἐμφύχων, ἔτερον δὲ ἐπι-
 μύσει δὲ τῆς παλαιᾶς τῆς ζωῶν ἀποχῆς. In quibus
 tamen Porphyrij verbis notandum est male legi Σύ-
 βολος, pro Εὐβολος. Hæcque coniectura non solum Hie-
 ronymi, sed etiam ipsius Porphyrij testimonio con-
 firmatur, qui in libro De antro Nympharū sic scri-
 bit: Primum enim Zoroaster apud Persas, ut nar-
 rat Eubulus, naturalem speluncam & fontibus sca-
 tentem in proximis Persidi montibus consecrauit, in
 honorem rerum omnium auctoris parentisque Mithrae.
 Similiter & quod paulo post apud Hieronymum se-
 quitur, à Porphyrio sumptum est. Hieronymi verba
 hæc sunt: Bardesanes vir Babylonius in duo dogma-
 ta apud Indos Gymnosophistas diuidit, quorum al-
 terum appellat Bragmanas, alterum Samaneos, qui
 tanta continentia sunt, ut vel pomis arborum iuxta
 Gangem fluium, vel publico oryza vel farinae alan-
 tur cibo: & cum rex ad eos venerit, adorare illos
 solitus sit, pacemque sue prouinciae in illorum precibus

arbitrari sitam. Hec ille. Quia autem hanc histori-
 am Porphyrius ex Bardesane Babylonio pluribus
 verbis narrat, illam hoc loco subscribere supercede-
 bo, contentus solummodo ea inde delibare, quae ad
 Hieronymi locum illustrandum faciunt. Inquit ita
 Porphyrius: Ἰνδῶν γὰρ τὴ πολιτείας εἰς πολλὰ νε-
 μηδύς, ὅτι πλῆθος παρ' αὐτοῖς τὸ τῆς θεοσοφείας
 γυμνοσοφίας καλεῖν εἰώθασιν ἑλλῆνας, πῦται δὲ
 δύο αἰρέσεις· ἓν τὸ μὲν, Βραχμῆνες (ἠερῖται)
 δὲ, Σαμαναῖοι ἀλλ' οἱ μὲν βραχμῆνες, ἐν ἧσιν
 ἔχουσιν ὡσαύτως ἱερατεῖαν, τὸ τοιαύτου θεοσο-
 φείαν· Σαμαναῖοι δὲ λογάδες εἰσιν, καὶ τῆς θεοσο-
 φείαν συμπληροῦντες. ἔχει δὲ τὰ κατὰ
 αὐτοῖς τὸν τὸν ἕβρον, ὡς βαρδιστάνης ἀνήρ βασι-
 λώνιος, ὅτι τῆς πατέρον ἡμῶν γεγονώς ἐκ τῆς
 τοῖς καὶ Δαμάδαμιν πεπεμημένοις Ἰνδοῖς καὶ
 καίσαρα, ἀνέγραψεν. Πάντες γὰρ ὅτι. Εἰ ραμῖ
fra: ὁ δὲ βίος τοῖς Σαμαναῖοις ὅτι τοῖς. ἔχει
 πόλεως διατίβεισι διμερούοντες ἐν τοῖς καὶ
 λόγοις. ἔχει δὲ οἴκοις καὶ τεμερῆ ὑπὸ τῆ βασιλείας
 οἰκοδομηθέντα, ἐν οἷς οἰκονόμοι εἰσιν, ἀπότατοι
 λαμβάνοντες ἀπὸ τῆ βασιλείας εἰς τεσσάρων
 στωίωντων. ἢ δὲ ὡς ἡσυχία γίνεσθαι ὀρέζης καὶ ἀρτίων
 ὀπώρας καὶ λαχάνων. καὶ εἰσελθόντων εἰς τὸ οἶκος
 ὑποσημαίνοντι κώδωνι, οἱ μὲν Σαμαναῖοι ἔχουσιν
 οἱ δὲ ἠερῖται. ἀξαρμῶν δὲ πάλιν ἡσυχία
 δυνάμει καὶ οἱ ὑπηρέται ἐκαστὸν βύβλιον δόντες, δὲ
 γὰρ ἐκ ταυτῶν ἐκ εἰσίσιν, ἔχοντες αὐτοῖς τῆ ὀρέζης
 τῆ δὲ

Ant. Mura
 Varia Lectio
 LIII
 28

πρὸς δὲ δευτέρω ποικιλίας, προσίθε) τὸ λάχανον ἢ
ἢ ὀπώρας π. φαφέντες δὲ σωτήριαις ὅτι τὰς αὐτὰς
ἡλίβας ὄξιασιν. ἀλιυαίοι δ' εἰσὶ πάντες καὶ ἀκτὴ
μονες ἢ ποσέτον αὐτῆς τε καὶ τ' βραχμάνων σέβας
ἔχουσιν οἱ ἄλλοι, ὥστε καὶ τ' βασιλέα ἀφικεῖσθαι παρ
αὐτοῖς ἢ ἰκετεύειν ὄξιασθαι π. δὲ δευτέρω αὐτῆς τ'
καταλαμβαρόντων τινὲς γάρων, ἢ συμβελεύσῃ τὸ
προστέον. Hieronymus in eadem epistola: Euripi-
des in Creta Iouis ~~...~~ carnibus, sed
et coctis abstinuisse cibis refert. Hic rei sic me-
minit Porphyrius: μικροῦ με ἀρῆλθε καὶ τὸ Εὐει-
πίδην ὠξιασθαι, ὅς τις ἐν κρήτη τῷ Διὸς προσφῆ-
ται ἀπέχεσθαι φησὶ ὄξια τέτων. λέγουσι δ' οἱ καὶ τὸν
χρὸν προσ μίνω.

Φοινικοχυμῶς παῖ τῆς τρεῖας
Τέκνον Εὐρώπας καὶ τῆς μεγάλης
Ζανός, ἀνάστων κρήτης ἑκατὸν πόλιέθρου
Ἡῶ ζαθέης ναῖς προσλίπων,
Οὐς ἀντιχρῆς τμηθεῖσα δορὸς
Στεφανῆς παρέχει χαλύβω παλέκει.
Καὶ ταυροδέτω κρηθεῖτ' ἀφικεῖς ἀρμούς
Κυπαρίσσι. ἀγνὸν δὲ βίσι πείνομεν ὄξια
Διὸς ἰδαίης μύσης χρομῆλι,
Καὶ μὴ νυκπώλως ζαγρίως βροτὰς
Τὰς τ' ἀμοφάροις δαίαις τέλετας.
Μηστὶ δὲροδάδας ἀναχῶν
Καὶ κουρήτων βάλχως ἐκλήθην ὀσιωθεῖς
Πάνλοχα δ' ἔχων εἰμαῖα, φούζω

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Γένεσις ἰν γὰ βροτῶν καὶ νεκροθῆκης
Οὐ χειμπτόμενος. τὴν τ' ἐμφύχων
βρώσιν ἐδίδε ἀν παφύλαγμα.

Idem Hieronymus paulo post sic inquit : Xenocrati
philosophus de Triptolemi legibus apud Atheniensibus
tria tantum precepta in templo Eleusina resacra scri-
bit: Honorandos parentes, reuerēdos Deos, carnis
nō vescendū. Porphyrij verba hac sunt: ἡμῶν τῶν
ἀδελφῶν νομοθετῶν παλαιότατα τὰ
ρηθῆναι, ὅτι ἔρμιππος ἐν δούτερον πρὸς τὸν
μοδετῶν γράφει τὰς. φασὶ δὲ καὶ Τελεπόδομον
Διωαίοις νομοθετῆσαι, καὶ τὸ νόμων αὐτῶν, ἔχει ἐπι-
νοεῖται, ὁ φιλόσοφος λέγει δὲ ἀμύχεν Ἐλδοσὶν τῶν
δε. Γονεῖς τιμᾶν, θεοὺς καρποῖς ἀγάδων, Ζῆνα
σὺν ἄλλοις. Et paulo post idem Hieronymus Dicen-
chus in libris antiquitatum & descriptione Graecia
refert sub Saturno .i. aureo saeculo, cum omnia hu-
mus funderet, nullū comedisse carnes, sed vniuersis
vixisse frugibus & pomis, quae sponte terra gignebat.
Porphyrius huius rei sic meminit : ἡμῶν τῶν
μοδετῶν καὶ ἀπειθῶν τὰ ἑλληνικὰ συναγαγόντων
ὅτι καὶ ὁ ὠρειπατητῆς Διαίταρχος ὅς τ' ἀρ-
χὸν τῆς ἑλλάδος ἀφηγέμενος, τοῖς παλαιῶν καὶ ἐν-
θεῶν φησὶ γελούτας, ἑλπίσεις τε ὄντας φύσιν καὶ ἀν-
σον ἐλκνότηας βίον, ὡς χρυσῶν γῆμος νομίζεσθαι τῶν
βαλλομένων πρὸς τοῖς νῦν, κισθῆλα καὶ φαλοταπῶν
ὑπάρχοντες ὕλης, μηδὲν φρονέειν ἐμφύχων ὅτι καὶ
τοῖς ποιηταῖς πειρῶν ἄντας χρυσῶν μὲν ἐπονομαζέσθαι
ἔχουσιν

Ant. Mure
Varia Lectio
LIII
28

ἄσπρος Ἐσθλά δ' ἔ πάντα (λέγαν)
 Τοῖσιν ἄλω· καρπὸν δ' ἔφερε ζείδωρος ἀεγυρα
 Αὐτομάτη, πολλὸν τε καὶ ἀφθονόν· οἱ δ' ἔθειλαν οἱ
 Ἦουχοί ἔργ' ἐπέμεινον, σὺν ἰσθλοῖσιν πολέεσσιν.
 Ἄ δ' ἦ καὶ ἔξηγε μῦθος ὁ Δικαίαρχος τ' ἔπι κέονα βίον
 τοῖσιν εἶναι, Φησὶν. *Item Hieronymus alio loco eius-*
dem epistole: Charemon Stoicus vir eloquentissimus,
narrat de vita antiquorū Aegypti sacerdotum, quod
omnibus mūdi negotiis curisq; postpositis, semper in
tēplo fuerint, & rerū naturas ac rationes sedere cō-
templati sint, nunquā mulieribus se miscuerint, nū-
quam cognatos & propinquos, ne liberos quidē vide-
rint, ex eo tēpore quo cēpissent diuino cultui deser-
uire. carnibus et vino se semper abstinerint, propter
tenuitatē sensus, & vertiginē capitis, quā ex paruo
cibo patiebātur, & maximē propter appetitus libedi-
nis, qui ex his cibis & ex hac potione nascūtur. Pane
raro vescēbātur, ne onerārēt stomachū. Et si quando
comedebāt, tūsum pariter hysopū sumebāt in cibo, ut
escam grauiorē illius calore decoquerēt. Oleum tamē
in holeribus nouerāt, verūm & ipsum parū propter
nauseā & asperitatē gustus leniendā. Quid loquar,
inquit, de volatilibus, cum ouum quoq; pro carnibus
vitauerint, & lac? Quorū alterū carnes liquidas,
alterū sanguinē esse dicebāt, colore mutato. Cubile eis
de foliis palmarū, quas baias vocāt, cōtextū erat: sca-
bellū accliuē, & ex vna parte obliquū, in terra pro-
puluisillo capiti supponebāt, bidui triduiq; inediā susti-
nentes.

Ant. Mure
Varia Lectio
LIII
25

mentes. Humores corporis qui nascuntur ex otio et
mansione unius loci, nimia victus castigatione succu-
bat. Locus integer est apud Porphyriū lib. 4. quoniam
brevitatis causa adscribere supersedeo. quocirca
alia profero. idē itaq. auctor paulo supra sic inquit
Massagetae & Derbices miserimos putat, qui ap-
tatione moriantur, & parētes, cognatos, propinquos
cū ad senectā venerint, iugulatos deorāt, rectius
esse ducētes, ut a se potius quā a vermibus comē-
tur. Tibareni quōd dilexerint, senes suspēdūt in
tibus. Hircani volucris et canibus semininos pro-
ciunt. Caspij iisdē bestiis mortuos. Scythae eos qui
defunctis amati sunt, vivos infodiūt cū ossibus mor-
tuorū. Baētrici canibus ad hoc ipsum nutritis, obsequi-
senes: quod cū Alexandri praefectus Nicanor emēdare
voluisset, pome amisit provinciā. quē locū ab eodē Por-
phyrio mutuatus est, cuius haec sunt verba: ἰσχυροῦ
Μασσαγέ) καὶ Δέρβικες ἀθλιωτάτους ἢ οἱ οἰκείων
τοῖς αὐτομάτως τελευτήσαντας. διὸ καὶ φησὶ
σαντες καὶ ἐθύσαν ἢ ἐσιώσαν) τὴν φιλοτάτην τῶν γε-
ρακότας. Τιβαρῆνοι δὲ ζῶντας κατακρημνίσαντες
ἐχθυστάτω γέροντας. Τυρκάνιοι δὲ καὶ Κασπίοι. οἱ μὲν
οἰονοῖς καὶ κυσὶν ὠδραβάλλουσι ζῶντας οἱ δὲ τεθνεώ-
τες. Σκύθαι δὲ οὐλοῦντες ἔτι ζῶντας, καὶ ἐπισημα-
τῶσι τὴν πυραῖς, ἐς ἠγάπων οἱ τεθνεώτες μάστιγα καὶ
βακχίοι μὲν τοὶ κυσὶ ὠδραβάλλουσι ζῶντας τοὶ γη-
ρακότας, καὶ τὴν ἐπιχρήσας καταλύσαι Σαλατινῶν
ὁ Ἀλέξανδρος ὑπαρχος, μικρὸν τὸ ἀρχὴν ἀπέλασεν.

Anto-

Arnobij antiqua lectio defensa: nec non & Minutius Felix & Cyprianus ab eodem errore vindicati.

CAP. XVII.

SATIS reprehendi non potest quorundā superioris saculi temeritas, ne dicam audacia, qui quilibet in antiquis & classicis scriptoribus corrigere ac emendare ausi fuerunt, addendo, mutando, tollendo, pro libitu & arbitrio contra fidem omnium exemplarium, qua extant: cum praesertim nullam idoneam adferat causam, cur id ab illis factum sit, nisi quia aliter non intelligant. Sed quæ ista est impudentia emendare quæ nesciatis? docere alios velle, ipsos adhuc docendos? antiquam scripturam oblitescere, vestram licet falsam substituere velle? Atque hinc factum (proh dolor) ut in omnibus propemodum libris, nihil sanum & integrum relictum fuerit. Et si studium illud, siue cacœthes scribendi & emendandi eo quo cæperat pede perrexisset, vix scintilla antiquæ lectionis nobis reliqua fuisset. Sed illa consuetudo tandem (licet serius) tamen abolita est. Nolo dicere non esse licitū loca corrupta ex coniectura & ingenio emendare, quid enim ni? Sed pro libitu qualibet in textum, nulla addita ratione, ut lectio nostra pro vera & antiqua, sine ulla ulteriore & attentiore inquisitione & examinatione habeatur, admittere hoc est illicitum. In antiquis enim scriptoribus religiosè versari debemus, nec quia nos

mentem auctoris non intelligimus, idcirco locum
 mendo non vacat. Sed omnia malumus confunderi,
 & dicitur *ὁ ἀνοῦτος* (quod dicitur proverbio) miserum
 quam inscientiam atq. inscitiam nostram conficiet.
 Nihil intactum, nihil inexplicatum relinquere ac praer-
 rere volumus. Adeo belle nobis sapere videtur, et om-
 nia scire, nihilq. ignorare, nos nec fugere. Quis
 ista? videlicet ut ostendam istius propemodum
 meritis unum extitisse, superioribus annis Sige-
 mundum Gelenium virum ceteroqui doctissimum
 fuerit enim quātuplus doctus, multis in rebus fa-
 rit oculatus & perspicax: ignoscant mihi tamen
 Gelenij manes, in hac re parum vidit, qui nobis ta-
 lem dedit Arnobium, qualem non agnosceret, apper-
 reuisceret Arnobius. Adeo singula mutavit, pe-
 uerit, corruptit, nihilq. intactum reliquit: & quod
 pessimum est, veram lectionem loco suo mouere, &
 peiorem substituere, saepe non dubitauit. & in
 totus, meo iudicio, fuit, ut sensum semper aliquem
 efficeret, de verbis nihil sollicitus. Sed quam res illa
 sit lubrica, & mali moris, omnes facile animadu-
 runt. praesertim cum nusquam ratione mutationis
 reddiderit. Non enim difficile est mutare, sed quod
 mutaueris te recte mutasse comprobare, hoc opus, hic
 labor. Induci tamen non possum virum tantum &
 tam magnae eruditionis, tam multarum linguarum
 peritum, quicquam temere, & ratione in consiliis
 non adhibita, fecisse: nisi fortasse aliud agendo huius
 auctori

Ant. Mure
 Varia Lectio
 LIII
 28

auctori operam nauarit, cum tamen hic auctor non partem hominis, nec dimidiatum, sed integrum hominem requirat. Eius autem temeritatis in credendo exemplum unum atque alterum in medium proferam, ne tam calumniandi, quam veritatis defendenda causa hac dixisse videamur, leuiq; de causa tanti viri manes lacerare. Libro enim primo aduersus Gentes Arnobius sic inquit: Desistite o resci in maledicta conuertere res t. nihil ei nocitura qui fecit, periculum allatura, sed vobis, periculum, inquam, non paruulum, sed in rebus eximiis, sed in precipuis constitutum. Siquidem res anima preciosa est, nec ipso se homini quicquam potest charius inueniri. nihil (vt memini) magicum, nihil humanum, prestigiosum aut subdolum, nihil fraudis delicti in Christo derideatis. quo in loco cum antea legeretur, nihil vt remini, i. vt vos arbitramini, ipse remini, mutauit in memini, nullo sensu, cum tamen sic legendo omnia optimè cohareant. videtur autem mihi non satis asecutus esse vim vocabuli, remini, quandoquidem etiam libro septimo illud è medio sustulerit, & quoddam suum propasuerit. Verba haec sunt: Vos pecorum sanguine, nos cadibus & maetationibus hostiarum gaudere, letari, & in gratiam cum hominibus remissis offensionibus redire opinatis: quae verba longè melius & concinnius antea legebantur, hoc pacto: & in gratiam cum hominibus remini offensionibus redire sopitis. Quis tam adeò iudicio

iudicio carens, qui haec non multo elegantiora exi-
 met. Virtus etiam idem Arnobius aliquoties
 vocabulo remini. ut lib. 4. Cum talia igitur pro-
 & flagitiosa prodigia, non in unum aliquem
 natum, sed in omnem pariter superiorem gen-
 quam esse vos remini, sine ullius exceptione
 audetis salva verecundia dicere, aut esse nos
 aut vos pios. lib. 3. Hocine est illud fastidiosum
 strum, sapientia ~~hanc~~ arrogans: qua despicitis
 rudes, & quos omnem scientiam remini rerum
 diuinarum patere. Ibidem paulo supra: Potest
 fieri, ut hi sint, quos esse non remini: & quos
 confiditis, in nulla inueniantur parte natura.
 Sin autem (ut remini) falsa est, & mendacis-
 terpolata fallacibus & c. Huius etiam temeritas
 deceptus esse videtur doctissimus vir Adrianus
 nius, quem honoris gratia nomino, qui eius au-
 ritate confusus, locum Cypriani in libro Quod
 Dij non sunt, emendare conatus est. Sed praes-
 tatus Iunij verba in medium adducere, ex lib. 1. de
 uersariorum cap. 8. ubi sic inquit: Locus est
 diuum Cyprianum libro De idolorum vanitate,
 de prestigiis & impostura demonum, qui
 veritatis prodigium seducunt, agens, ita inquit.
 Et Magis inde est ad pernitiosa vel ludicra potentia-
 tus, quorum tamen praecipuus Sosthenes, forma Dei
 veri negat conspici posse, & angelos veros, sed
 eius dicit assistere. qui locus ita est à macula vni-
 canda,

Ant. Mureti
 varia Lectio
 LIII
 28

candus, hoc pacto scribendo: Et Magis (à dæmo-
nibus videlicet) est ad pernitiōsa vel ludicra poten-
tatus, quorum tamen præcipuus Hosthanes. Quam
interpolaturam ne quis ut arrogantem damnet, aut
in culpam vocet, conuinci potest Minutij Felicis ver-
bis, eadē de re, & eadem ferme lege cadentibus, libro
aduersus Gentes vltimo. Forum, inquit, Magorum
& eloquio & negotio primus Hosthanes, & ve-
rum Deum merita maiestate prosequitur, & ange-
lus id est, ministros & nuncios Deo, seque verū, eiusq;
venerationi nouit assistere. Præclara certè hæc est
coniectura, utpote profecta à viro doctissimo, cuiq;
libenter subscribere, & manibus pedibusq;, quod
cuius, in eius sententiam descendere velim: nisi
hæc lectio repugnaret omnibus veteribus libris.
Primo quidem apud Cyprianum in omnibus editio-
nibus legitur Sosthenes; præterquam in postrema
Morelij, quem Iunij emendationem secutum esse
opinor. Certè in veteri manu exarato codice, quem
mihi Petrus Daniel vir doctissimus pariter ac hu-
manissimus vtendum dedit, expressè legitur Sosthe-
nes. Et apud Minutium, quem Iunius ad confir-
mandam suam coniecturam adducit, in codice Ro-
mano, apertè legitur Sosthenes, pro quo Gelenius
substituit Hosthanes. Adeo ni veteres inter se
consentiant, & licet difficile fortasse inuentu
sit, qualis hic Sosthenes fuerit, tamen non te-
nere est hæc lectio reijcienda. Vt ut sit, totum
hoc

hoc eruditioribus indicandum relinquo, & in
 mis doctissimo Iunio.

Notatum Henrici Stephani *μνημονία*
ἀμαρτημῶν.

CAP. XVIII.

NON mihi, ut spero, vitio vertetur, si
 leuiora quaedam, in gratiam studiosorum (non
 enim sophis hac non scribimus) atque adeo cuius
μνημονία ἀμαρτημῶν, ne alij deinceps con-
 uentis acquiescentes, decipiatur ac fallatur, hoc
 stro opusculo inserere ac inferre conati fuerim.
 Itaque vir nostri saeculi doctissimus Henricus
 phanus, qui summo iure Typographorum
 appellari potest, inter fragmenta Alcaei refert
 hunc versum:

Αἰδῶς διασαὶ εἶσιν, ἢ μὲν ἔχρη, ἢ δ' ἄχθος οἴκων.
 idq; auctoritate Plutarchi, qui tamen hoc non
 siquidem ego hunc Plutarchi locum satis intellego
 possum. Citat enim hunc versum, meo quidem
 cio, incerto, ut saepe alias, auctore. Esse autē
 vel vnus Euripides satis negabit, qui sibi huc
 apud quem in Hippolyto coronato sic legitur:

εἰσὶ δ' ἠδοῦναι πολλὰ βίαι

μακρὰ τε λέχαι καὶ χολὴ, τερπνὸν κακόν.

Αἰδῶς τε, διασαὶ δ' εἶσιν, ἢ μὲν ἔχρη

ἢ δ' ἄχθος οἴκων.

Et ut hoc etiam addam, hic versus non ita legitur

Ant. Mureti
 Variar. Lectio
 LIII
 25

quod Plutarchum, quemadmodum adducitur ab Errico Stephano, sed hoc modo:

Αἰδώς τε διασαῖ δ' εἶσω, ἢ μὲν ἔργων ἔ. c. ut apud ipsum Euripidem legitur, ut lector omnino certius sit hunc esse versum Euripidis, non Calci. Et in castigationibus suis in Maximum Tyrium ad hunc locum: τὸ ἐστὶν ἀμείλιχόν τὸ Συρακούσιον ἀντι-
 γὰρ, τοῦ ὄντος ἡρώδου, sic inquit: Vulgò hæc Heraclito adscribi solent, qui non Syracusius, sed Ephesus fuit. Hæc ille. Quo loco memori lapsus est vir doctissimus Syracusij enim enigma nuspiam, quod sciam, Heraclito, sed Epicharmo Comico, qui fuit Syracusius, adscribitur. Quod si testimoniis auctorum hoc loco mihi agendum esset, infinita adducere atque adeò referre possem, sed in re nimium manifesta, minimeq; dubia, testimoniis uti supersedo.

Lactantius tribus in locis ab eodem errore vindicatus. & alter eiusdem illustratus.

CAP. XIX.

SE D iam tempus est Lactantium etiam turpissima ac foedissima, quæ ei hætenus insedit, macula vindicare, præsertim cum iam coniecturam nostram veteres manu exarati codices confirmant ac comprobent. Itaque libro 7. cap. 16. sic inquit: Sibyllæ tamen apertè interituram esse Romam loquuntur, & quidem iudicio Dei, quod nomen eius habuerit inuisum,

inuisum, & inimica iustitia, alumnorum veritatem
 populum trucidavit. Hydaspes quoque, qui fuit Me-
 dorum rex antiquissimus, à quo annus quoque
 nomen accepit, qui nunc Hydaspes dicitur, admirabile
 omnium, sub interpretatione vaticinantis per
 memoriam posteris tradidit, sublatum in
 imperium, nomenq; Romanum, multo ante
 factus, quam illa Troiana gens conderetur. Et
 dem libro cap. 18. Hec ita futura esse, cum
 propheta omnes ex Dei spiritu; tum etiam vates,
 instinctu demonum cecinerunt. Hydaspes enim
 superius nominavi, descripta iniquitate seculi
 extremi, pios ac fideles à nocentibus segregatos,
 cum fletu & gemitu extensuros esse ad calum
 nus, & imprecaturos fidem Iouis. Iouem respice
 rum ad terram, & auditurum voces hominum,
 que impios extincturum &c. Et in diuinationum
 institutionum Epitome Cap. ultimo: Hec omnia
 vera; omnium consona administratione prædicitur
 cum eadem Trismegistus, eadem Hydaspes, eadem
 Sibylla cecinerint, dubitari non potest. Huiusmodi
 in locis pro Hydaspes, Hystaspes legendum, præter
 enim auctoritatem veterum codicum, etiam ex
 Lactantij verbis, satis est colligere, hunc locum
 corruptum, cum inquit: Hydaspes quoque qui fuit
 Medorum rex antiquissimus, à quo & annus nomen
 accepit, qui nunc Hydaspes dicitur, si mutata litera.
 Hystaspis hoc modo etiam meminit Clemens v.

Ant. Murea
 Varia Lectio
 LIII
 28

Sromatum, cum sic inquit: Librosq; Græcos sumite, agnoscite Sibyllam, quomodo unum Deum significet; & ea quæ sunt futura. Et Hystaspem sumite & legite; & inuenietis Dei filium multo clarius & apertius esse scriptum, & quemadmodum aduersus Christum multi reges instituent aciem, qui eum habent odio, & eos qui nomen eius gestant, & eius fideles, & eius tolerantiam & aduentum. Huius etiam meminit Agathias historicus lib. 2. ubi de Zoroastre agens, sic inquit: Sed huius temporis Persæ vetustos mores mutauere, alienisq; legibus utuntur ex Zoroastri Oromasdei disciplinis. Hic, inquam, Zoroastres, siue Zarades, duplici enim vocitatus est cognomine, quo tempore princeps fuerit, legesue tulerit, non satis est compertum. Nam Persæ ipsi nostri temporis, Hystaspis temporibus eum floruisse tradunt: quam ob causam res planè ambigua est, nec facile dignosci potest, an Dary pater, an alius quispiam hic fuerit Hystaspes, utcumque, hic Persarum magister, & magicæ inuentor. Hæc Agathias. Et Ammianus Marcellinus lib. XXIII. Magiam opinionum insignium auctor amplissimus Plato, Magiam esse verbo mystico docet, diuinorum corruptissimum cultum, cui scientiæ sæculis priscis multa ex Chaldeorum arcanis Bactrianus addidit Zoroastres: deinde Hystaspes rex prudentissimus Dary pater, qui cum superioris Indiæ secreta fidentius penetraret, ad nemorosam quandam venerat

H

solitu-

solitūdinē, cuius tranquillis silentiis praeclara Brac-
 manorum ingenia potiuntur: eorumq; monitoria
 tiones, mundani motus & siderū, purosq; sacrosan-
 ritus, quantum colligere potuit eruditus, ex his quā
 didicit, aliqua sensibus magorum infudit: qua
 cum disciplinis praesentiendi futura per suam
 que progeniem posteris aetatibus tradunt. Ex eo
 sacula multa ad praesens una eademq; prosapia
 titudo creata deorum cultibus dedicatur. Et
 nus martyr in Apologia secunda Ἰσὶς ἡριστοῦ
 inquit: Σίβυλλα δὲ ἢ Ἰσάωρις, ἡρώσεσθαι τὸ
 τῶν ἀνάλωσιν ἴσθαι πρὸς ἑσθασιν. & alibi in eadem
 Apologia: κατὰ ἐνέργειαν δὲ τὸ Φαύλων δαυμῶν
 Δάνατος ὠρίσθηται ἢ Ἰσάωρις, ἢ Σίβυλλας,
 ἢ Ἰσθῆτος βίβλας ἀναγνωσιότων. Deq; his
 etenus: nunc ad alteram capitis partem accedamus
 locumq; aliū eiusdem auctoris illustremus. Lucianus
 tius itaque lib. I. cap. 10. de Aesculapio agens
 inquit: Aesculapius & ipse non sine flagitio
 linis natus, quid fecit aliud diuinis honoribus
 gnum, nisi quod sanauit Hippolytum? mortem
 habuit clariorem, quod à Deo meruit fulminari.
 Hunc Tarquinius De illustribus viris disserens,
 incertis parentibus natum, expositum, & à ven-
 ribus inuentum, canino lacte nutritum: Chironi
 traditum, didicisse medicinam: fuisse autem Mese-
 nium, sed Epidauri moratum. Hac ille. Ad qua
 interpres multa ex diuersis, tam Graecis quam La-
 tinis

Ant. Murea
 Variar. Lectio
 LIII
 28

tinis auctoribus, in medium adfert, sed ita parum ad
 rem, ut propositi operis oblitus fuisse videatur.
 Cum enim de Aesculapio longam & prolixam vult
 texere historiam, nihil de eo dicit quod adfert La-
 ctantius ex Tarquutio, licet ille Tranquillum, nulla
 addita ratione, legat. Itaque quod nos alias apud
 Theodoretum ex Apollodoro annotavimus, huic loco
 multum lucis allaturum spero. Eius autem haec sunt
 verba: *Atque ut ad alias que transeam, testis
 est Apollodorus Aesculapium ab aliis quidem exi-
 stimatum filium Arsinoes, ab alijs vero Coronidis,
 qua clandestino violentoque Apollinis congressu praeg-
 nans effecta, editum deinde infestem exposuisse
 dicitur. Hunc vero ait Apollodorus, a venatoribus
 casu repertum, raptumque ab altricis canis uberibus,
 Chironi Centauro delatum fuisse, ibique enutritum,
 medicae arti operam impendisse, cuius in Trica, Epi-
 dauroque civitatibus experimenta prima ediderit.
 Haecenus ille. Qualis hic Tarquitijs fuerit, non-
 dum indagare potui: certum tamen est Tarquitijs
 hac ab Apollodoro mutatum esse.*

Plutarchi locus in vita Alexandri Magni
 expensus.

CAP. XX.

GRAVISSIMVS auctor Plutarchus in vi-
 ta Alexandri Magni de Gynnosophistis ab Alexan-
 dro captis, agens, praeclearam quandam narrat hi-
 storiam

storiā, quam propter elegantiam non grauius
 totam inserere. Ea autem sic se habet: Ex Gym-
 sophilus qui Sabae deficiendi auctores fuerant, et
 plurima mala Macedonibus parauerant, decem
 coepisset, qui arguti in respondendo, succinctorum
 replicanda questione essent, quaestiones eis ambigua
 proposuit: qui primus non recte dissoluit, quod
 interrogabatur, eum se reliquos ita deinceps ordine
 terfecturum, ~~minitans~~: iudiciumque, ea de re
 nat. marinus, committens. Primus plures ne
 esse an mortuos, putaret interrogatus, viuos res-
 dit: mortuos n. non amplius esse. Alter, marinus
 terra maiores aleret bestias, terra inquit: eius enim
 pars est mare. Tertius, quod animantium esset callidius-
 simū, id ait, quod ab homine nondum est cognitum.
 Quartus, qua ratione Sabae defectionem per-
 sisset, ut, inquit, aut bene viueret, aut male morer-
 tur. Quintus, diemne an noctem prius extitisse
 bitraretur: Dies, ait, vno die prior fuit, et
 rante responsionem rege, addidit, necessario quaestio-
 nibus ambiguis propositis, obscuras etiam fieri re-
 sponsiones. Sextus, qua ratione aliquis efficere posset
 ut maximè diligeretur: Si, inquit, optimus sit, pro-
 tamen terribilis. Septimus, quonam pacto aliquis
 ex homine fieri posset Deus, respondit, Si quid fa-
 ciat, quod homo facere nequeat. Octauus, mors an
 an vita sit robustior. Vita, dixit, ut que tot malis
 perferat. Vltimi, cum percunctaretur Alexander,

Ant. Murea
 Varix Lectio
 LIII
 28

quousque homini viuendum putaret, responsio fuit, tantisper dum mortem non putaret. Conuersus inde rex ad iudicem, sententiam ferre iussit. cumq; is unum alio deterius respondisse pronunciarat: Ergo, inquit, tibi primo moriendum est, ita iudicatis. Nequaquam, ait ille, siquidem, o rex, tibi constes, qui eum te interfecturum primo loco dixeris, qui omnium pessime respondisset. Qua in historia hoc mihi sub-obscurum esse aliquantum est, quod tertius interrogatus ab Alexandro, quod animum esset callidissimum, responderit, id quod ab homine non est cognitum. Græcè sic sonat: ποῖον ἔστιν Ἰωῶν πανουργώτατον, ὃ μὲν γὰρ τῶν νῦν εἶπε, ἀνδρῶν οὐκ ἔγνωεν. nec fortasse immerito, solutio enim quaestionis magis obscura est, quam ipsa quaestio. Quare cum aliquando in Clementem Alexandrinum, qui hunc Plutarchi locum ad verbum propemodum (suppresso tamē nomine) in medium adfert, incidissem, repperi hac verba apud illum paulo aliter legi, & longè alio sensu, nimirum hoc modo: ὃ δὲ ἔτιος ποῖον ἔστιν Ἰωῶν πανουργώτατον, ὃ μὲν γὰρ νῦν ἐκ ἔγνων, εἶπεν, ἀνδρῶν. Quam certè lectionem ego nullo modo rejiciadam puto, quādoquidem sensum longè meliorem & apertiore adfert. Et cum eam multis auctorum exemplis confirmare possem, unius Euripidis testimonio contentus ero, qui sic inquit de hominis calliditate:

Βεγχὺ τοὶ δένοι ἀνέεργς,

H 3

Ἀλλὰ

Ἀλλὰ ποικιλίας τραπίδων
 Δαμά Φύλα πούτου
 Χρονίωντ' ἀειώντε παυδύματα.

De Caelo Cereris, deque eo Hieronymi &
 Arnobij loci emendati.

CAP. XXI.

HIERONYMVS libro 2. ad Iovinianum
 inquit: De ciborum sibi placent abstinentia, quasi
 non & superstitio gentilium Cossum matris Deum
 obseruet & Isidis. Idem eodem libro: Quomodo
 autem virginitati vera non praeiudicat imitatio
 virginum diaboli, ita nec veris ieiuniis Cossam Cy-
 besis & Cybeles, & quorundam ciborum in aeterna
 abstinentia, maximè cum apud illos ieiunium panis
 sanguine carniuum compensetur. Hi loci tanquam
 & integri ab omnibus interpretibus praeiitii sunt.
 & praecipuè à Mariano Victorio viro Italo, qui
 pro omnibus suis in Batavos conuitiis, hos & simi-
 les locos nobis emendasset ac illustrasset, maiorem
 certè laudem à litterarum studiosis reportaturus.
 Solus autem Caelius Rhodiginus vir doctissimus, &
 multa lectionis, hunc locum insigniter corruptum
 & deprauatum animaduertit: qua quidem in re li-
 benter illi assentior, sed in emendatione sua non
 Sed audiamus ipsum. Hieronymus in Iovinianum
 De ciborum sibi placent abstinentia, quasi non &
 superstitio gentilium Cossum matris Deum obseruet
 & Isidis.

Ant. Murea
 Varia Lectio
 LIII
 28

& Isidis. Qua tamen in parte haud dissimulandum
arbitror, locum insigniter interpolatum videri: pri-
mum orationis structura, cur enim dicatur Matris
Deum Cossus & Isidis, si eum in cibis aspernantur
Deorum sacris mancipati: porro nec conuenit si sacrum
intelligas. Quid enim Aegyptiis cum Cossis? In Pon-
to quidem & Phrygia vermes albos & obesos, qui
ingello capite sunt, & nascuntur in lignorum carie,
pro magnis rebus paterfamilias exigit. At in-
quit mox Hieronymus: Coge Syros, Arabos, ut ver-
mes Ponticos glutiant, ita eos despicient, ut muscas
millepedes & lacertos. Quod si ad Isiacos Romana
urbis referendum putes, quoquo te torqueas frige-
bit excellenter. Alicubi scriptum reperias costum,
non cossum. Mendo non caret hoc quoque, sed ad
verum gradus est. Nam subolet à Hieronymo Graece
scriptum, ἀγασθῶν, id est, ciborum abstinentiam, velut
ieiunium, ubi nil vel parum praegustes, ac vilius.
Extat verbum apud Pollucem, exponitur à Suda.
Cybeleios verò & Isiacos luctus ratione cibis absti-
nuisse propter Atym & Osirim amissos, evidens
coniectatio est Augustini libro sexto Ciuitatis diui-
nae, & Lactantij libro primo. Quod igitur de sive-
rio concupita rei factitarunt Dea, imitabantur sa-
cerdotes, aut quisquis sacra coleret. Proinde di-
citur rectè ageuston matris Deum Isidis. Ieiunia in
veteri religione seruata, in libro de Osiride ac Iside
Plutarchus docet, ac in Deorum natura Phornutus.

Haecenus ille. Nimis longè hic à vero aberravit, exo
 Ego minima mutatione legendum iurauerim hoc Au
 modo: quasi non & superstitio gentilium Castum tan
 matris Deum obseruet & Isidis. & alio loco: de ce
 nec. verè ieiuniis Castum Isidis & Cybeles & Var
 Ad quam coniecturam confirmandam non parum Cer
 momenti erit, quod Blondus in Historia sua huius ris
 Hieronymi locum citans aperte legat: Castum no vid
 tris Deum & Isidis. unde colligo hanc esse antiq uo
 huius loci lectionem, quam quidam postea non inteli vid
 ligentes, quia esset Castum, alij in Costum, alij in quia
 Cosum, alij in Cossorum mutarunt. Præterea & nen
 Tertullianus in libro De ieiunio hanc nostram lectio- dun
 nem confirmat, inquit: Sed bene quod in nostris in
 Xenophagiis blasphemias ingeris, Casto Isidis & Cy- filio
 beles, eas adæquas. Non parùm etiam hanc lectionem vete
 confirmabunt verba Festi, quæ mihi indicant de casto
 Etissimus vir, ac mihi amicissimus Ludovicus Carru & J
 I. C. Verba Festi hæc sunt: Minuitur populo luctum te, q
 ædis dedicatione: cum Censores lustrum condiderunt: satis
 cum votum publicè susceptum soluitur: priuatis an- nefa
 tem, cum liberi nati sunt: cum honos in familia ce- & J
 nit: cum parens, aut liberi, aut vir, aut frater ab ipso
 hoste captus domum redit, cum desponsa est; cum los a
 propiore quis cognatione, quàm is qui lugetur, natus Et a
 est: cum in casto Cereris est, omnig. gratulatione cent
 Iam nulli opinor dubium erit, quin Castum apud imm
 Hieronymum legendum sit. Sed iam magna rursus ma
 exori-

Ant. Murea
 Varia Lectio
 LIII
 28

exoritur quæstio de Casto quid sit? Nam Antonius Augustinus dicit, De Casto Cereris mihi non liquet. tamen non licere à lugentibus Cerealia celebrari, docet Linius lib. 22. Et Iacobus Ræuordus in libro Variarum, adducens Festi verba, inquit: De Casto Cereris mihi non liquet, nisi fortè per Castum Cereris nimiam castitatem illam intellexerimus, qua viduas Africanæ Cereri olim adstitisse, scribit ad uxorem lib. 1. hunc in modum Tertullianus. Caterum viduas Africanæ Cereri adstistere scimus, durissima quidem obliuione matrimonij adlectas. Nam manentibus in æternum viris, non modo thoro decedunt, sed & alias, eis utique videntibus, loco suo insinuant, adempto omni contactu, usque ad oscula filiorum. Et sic quidem Castum Cereris ea forma veteres dixisse videri possunt, quo Castum pro re casta, sacrum pro re sacra, diuinum pro re diuina, & sic deinceps, sumitur. Hac ille. Nec mihi certe, quid post tantos viros, de Casto Cereris dicam, satis constat. Interim tamen illud facile apparet, nefas fuisse, imò illicitum eo tempore, quo ieiunium & sacra Cereris celebrabantur, pane vesci, vel ex ipso Hieronymo, qui inquit: Maximè cum apud illos ieiunium panis sagina carniū compensetur. Et alio loco in epistola De institutione filie: Displacent mihi in teneris maximè ætatibus, longa & immoderata ieiunia, in quibus iunguntur hebdomades, oleum in cibo ac poma vetantur. Experi-

H s mento

mento didici, asellum in via cum lassus fuerit, in
 uerticula querere. Faciant hoc cultores Isthmii &
 Cybeles, qui gulosa abstinentia Phasides aues, & in-
 manentes turtures vorant, ne scilicet Cerealia
 contaminent. Atque hoc ieiunium, & hanc
 nis abstinentiam videntur antiqui appellasse Cereris
 Cereris, ut manifestè satis constat ex lib. 5. *de
 by*, cuius verba eo libentius referam, quod, quo
 locus in eis corruptus, ex codice Romano sit emenda-
 dus, lectori eadem opera inuicabo. sic igitur *de
 by*: Quia pectoribus applodentes palmas, & cum
 crinibus Galli? nonne illos referunt in memo-
 riam lucretis, quibus mater turrita cum *Agdella*
 chrymabili puerum profecuta est ciuitatu? *de
 by* temperatus fabae alimonio panis, cui rei dedisti
de by Castus: nonne illius temporis imitatio est, quod
 se numera ab Cereris fruge violentia mæroris ab-
 nuit? Sic habent omnia exemplaria à Gelenio
 tuta: sed legendum pro, Quid temperatus fabae ali-
 monio panis, ut habet vetus codex Romanus; *de
 by* temperatus ab alimonio panis, id est, abstinentia
 Ceres à victu panis. Præterea dies illos quibus
 illa colere ac celebrare moris erat, Castos vocabatur,
 ut ex verbis Marini Neapolitani antiqui scriptoris
 in libro quem Procius inscripsit, in *de by* colligitur:
 τὰς δὲ ὑπερῶνας ὠδὰς ποσειδῶνος
 ἢ καὶ ὠδὰς τῶν ὠδῶν φρυγῶν ἀποδιδείστας
 καὶ εἰς τὴν ἐκείνου μύθου ἡγῶν.

Plata

Ant. Murea
 varia Lectio
 LIII
 28

Plutarchus & Strabo ab eodem errore vindicati.

CAP. XXIX.

PLUTARCHVS in libro *περὶ τῆς μῆτρας* ἀκούσας φησὶ τὸ θεοῦ τὸν καὶ μὲν ἔμουσικὴν ὀρθάν ἔχειν ἰδίαν ἔδὲ βυφειρὰν οὐδὲ ὀπικηλασμήν τῶς μέλει. quem locum Xylander asterisco notans, mendo non carere sine dubio suspicatus est, nec immerito. Ego autem sublata unica particula locum integrum reddam, hoc modo legendum: ἀκούσας τὸ θεοῦ τὸν καὶ μὲν ἔμουσικὴν ἔ. c. particula enim non sensum totum peruertit, quod autem sic sit legendum, satis constat ex sequentibus, ἰδὼν δὲ ἔθεσται τὸ ἀπαθεὶς ἔ. c. Si quis autem huic nostrae opinioni fidem derogat, adducam Aristidis similem locum ex oratione pro Quatuoruiris, ubi de eadem sententia Pindari disputatur, hoc modo: Quapropter ut Platonem optimum quoque anthyrambicum Pœtam libenter facio, ita nec possum de Pindari Dithyrambis, secundum Platonis criminationes sentire, non tantum quo videam dithyrambos ipsos esse firmiteres ac viriliores, quam ut ille cuiquam cedere videatur: sed & quod in hymnis dum calamitates ac fortuna mutationes, qua ex omni memoria contigerant, describit, Cadmum ait Apollinem audivisse rectam musicam proponentem. Ex quo fit, ut Pindarus quoque rectam amet musicam. quam verò amat, eam procul dubio tractat. Neque enim quam Apolli-

Ἦν γὰρ τὸ πάριθεν, ἔφορητά φησιν ὁ Πίνδαρος,
 Κύμασι τε, παντοδαπῶν ἀνέμων ῥιπαῖσιν,
 Ἀλλὰ καὶ ὁ γῆρος ὁ πόντος ὀδυῦναισι θεῖαις ἀλγυτο-
 κοῖς ὀπιβαίνῃν, (ρίων.
 Δὴ τὸ τέσσαρες ὄρθαι περιμενῶν ἀπώρισαν ἔσο-
 Ἄν δ' ὅτι κρηναὴν χεδὸν πῆξα ἀδαμαντοπέδι-
 λοι κίονες.

Ἐῖδα τέκοισα ὀδυῦναισι ἐπόφατο γῆρον.

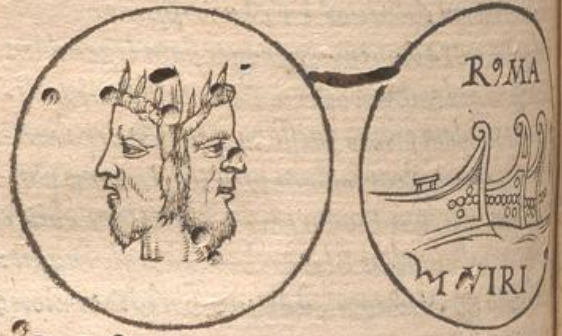
Apud quem extra omnem controversiam legendum est, Ἦν γὰρ τὸ πάριθεν φορητὰ ἔσθ. vult enim dicere, hanc insulam primò fuisse vagam & errabundam, postea immobilem factam propter Latona partum. Ad hunc locum Pindari, ut hoc etiam obiter mononeam, alludit alibi Plutarchus, cum sic inquit: πῶ δὲ γῆρος καὶ Πίνδαρον, ἀδαμαντοπέδιλοι κίονες πῆξουσιν.

lanum primum omnium æreos nummos cudi-
 disse auctoritate antiqui cuiusdam scripto-
 ris confirmatum: eiusque nummi figura è
 tenebris eruta. CAP. XXIII.

PLURIMUM certè debent bonarum literarū
 & antiquitatis studiosi præclaro viro Ioanni Sam-
 buco, qui ad studia iuuanda natus esse omnino vide-
 tur, ad eò nullis laboribus nec sumptibus parcēs om-
 nibus prodesse conatur. & ex cuius Bibliotheca, quā
 habet antiquissimis, & optimis auctoribus instru-
 ctissimam atque ornatissimam, non secus atque ex
 equo

equo Troiano optimi quique auctores in lucem pro-
 dierunt, atque etiam num quotidie prodeunt, et
 ter cetera praecleara sua antiquitatis monumenta
 ita pridem in lucem edidit libellum quendam, in
 uo illum quidem, sed praeclearis & raris nummi-
 tum figuris refertum. Et in eo, ut ad rem veni-
 inter alias figuras & hanc repperi.

Ant. Muret
 Variae Lectio
 LIII
 28

Cumq; diu multumq; deliberassem, cuiusnam ha-
 nummi figura esset, diuinaui tandem hoc nummum
 esse antiqui illius Iani, qui primus in Italia regnauit
 dicitur, quiq; primus aesum nummorum introductum.
 Diuinationemq; meam comprobari postea in
 insigni et memorabili quodam loco qui legitur apud
 Athenaeum in fragmento 15 libri Dipnosoph. quod
 primu superioribus annis a Guilielmo Caetero fratre
 meo publicatum est. In eo itaque loco repperi Iani
 primum coropae inuentorem fuisse, primumq; re-
 multuarios pontes, nauisq; inuenisse, ac primum
 areum nummum consignasse. Compluresq; idcirco
 ciuita-

civitates in Gracia, in Italia, in Sicilia bicipitem
 figuram in nummis imprimere solitos fuisse, ex al-
 tera vero parte vel pontem, vel coronam, vel nauigi-
 um, ut in huius nummi figura etiam cernere est:
 in una enim parte caput biceps est in altera nauigia.
 Sed prestat ipsum Athenai locum in medium addu-
 cere: Ἐπεὶ δ' ἐν αὐτῷ τῆς λόγου ἐσμὸν, συμβαλέ-
 ματι μὲλος ὑμῖν εἰς ἔρποντα καὶ τὴν κυθήμιον ποιητῆν,
 ὅτι Ἰανὸς ὁ παρ' ἡμῖν θεός, ὃν καὶ πατέρα φερου-
 μένου, φερῶτος εὐρε σέφανον; ἰσορεῖ δὲ τὸ Διὸς
 καὶ ὁ κερκυραῖος ἐν τῷ περὶ λίθων, γραφῶν ἔπος.
 Ἰανὸν δὲ λόγος ἔχει διφροσώπων γενοῦναι, τὸ μὲν
 ὀπίσσω τὸ δ' ἐμφροσῶθεν ἔχοντα φροσώπων· ἀπὸ τῆς
 καὶ τὸν Ἰανὸν ποταμὸν, καὶ τὸ ὄρος Ἰανὸν ὀνομά-
 ζουσι, καθιπέσαντος αὐτῆς ὀπί τῆς ὄρους. φερῶτον δὲ
 καὶ σέφανον εὐρεῖν καὶ χεδίας καὶ πλοῖα, καὶ νόμισμα
 χαλκοῦ φερῶτον χαιρέσαι. διὸ καὶ τῆς καὶ τῆς ἑλλάδα
 πάλαι πόλεις, καὶ καὶ τὰ Ἰταλίαν, καὶ Σικελίαν
 ὅτι τῆς νομίσματος ἐγχαράττειν φροσώπων διέ-
 φλλον, καὶ ἐν πατέρε μέρει ἢ χεδίαν ἢ σέφανον ἢ
 πλοῖον. Haecenus ille.

Porphyrj locus emendatus.

CAP. XXIII.

CIRCUMFERUNTUR libri quidam Por-
 phyrj philosophi doctissimi, De abstinentia animalium,
 mali admodum in multis locis habiti, & propterea
 interpretem nondum nacti: quorum in secundo ma-
 cula

Ant. Mureti
Varia Lectio
LIII
28

cula non leuis in excusis libris, haectenus in seclis
nos quantum in nobis erit, eluere conabimur, quod
praestiterimus, & conatui nostro successus non de-
cerit, bene est. sin minus, conatus noster non erit re-
ciendus. Sed iam ad opus nos accingamus, ac prout
ipsius auctoris ut vulgo leguntur verba, in locum
proferamus: Διὸ θεῶες μὲν οἱ ἐν μεσοταίοις θεοῖσι
οικήσαντες, μηδενὸς ἀπαρχόμενοι μηδ' ἐρύσσοντες
ἀναρπάσοι κατ' ἐκείνων ἐγγύοντο τὸ χρόνον ὅτε ἀνθρώπων
πῶς καὶ ἐπὶ τοῖς οἰκουμέναις, κατὰ πόλιν, ἐπὶ τῆς
οικήσεως θεμέλιον ἔξαιφνης ἐδ' εἰς ἄρδην ἰδύμενοι
ἔβειν γὰρ ἀτάταλον ἐκ ἐθέλεισσιον ἰσχύν, ἐδ' ἀθανάτοισι
θεοῖσι θεραπύειν ἠθέλον, ἐδ' ἰδεῖν μεγάροισι ἰεράσι
ἐπὶ βωμοῖς. ἢ θεῖμις ἀθανάτοισι. ποιητῶν ἀντι-
ζῶς κενίδης ἔκρυψε χολέμενος ἐνέκα πινυ-
εἰδῶν μεγάροισιν ἐδ' ἀπὸ χρόνου τούτοις κενί-
περ ῶ δίκαιον. Hic locus ut corruptissimus, et
etiam diu multumq; me iorsit, penitius tamen
introspecta, cognoui statim dissecti (ut ait ille) mem-
bra poetae. Itaq. paucis vocibus mutatis, locus in-
ger erit, nimirum si pro ἰδεῖν, legatur ἔρδεν, &
pro ἢ, ἢ, & pro ἀθανάτοισι, ἀνθρώποισι. Versus au-
tem poeta ad quos alludit, sunt Hesiodi in Operibus
ubi de argentea etate his verbis agit:

ἔβειν γὰρ ἀτάταλον ἐκ ἰδυόμενοι
ἀλλήλων ἀπέχεον, ἐδ' ἀθανάτοισι θεραπύειν
ἠθέλον, ἐδ' ἔρδεν μεγάροισι ἰεράσι ἐπὶ βωμοῖς
ἢ θεῖμις ἀνθρώποισι κατ' ἠδέα. τοῖς μὲν ἔπιπτα

Ζῶς κενίδης ἐκρυψέ χολέμενος, ἐνεκα πιας
 Οὐκ ἐδίδωυ μακάρεσι θεοῖς, οἱ ὄλεμπον ἔχουσι.

Arnobius emendatus & illustratus.

CAP. XXV.

EST locus quidam apud Arnobium lib. sexto, multis & maximis mendis deformatus, quem iam in integrum omnino suo nitore restituere, ut nostrum non est ingenij, sic alios oratos & obsecratos volumus, ut huic loco ingenij sui vires intendere volunt, est enim dignus vindice nodus. Nobis hoc tempore suffecerit unico mendo hunc locum liberare, erroresq; alios indicare. Nam hunc locum quemadmodum hodie legitur, ἢ τίς ἢ ἰδεῖς, ut Græci loquuntur, animaduertet. Locus itaq; Arnobij est: Ridetis temporibus priscis Persas fluvios coluisse, memoralia ut indicat scripta, informe Arabes lapidem, acinacem Scythia nationes, ramum Progenes Thespios: lignum Carios pro Diana indolatum: Pessinuntios silicem pro matre Deum, pro Marte Romanos hastam; Varronis ut indicant Musæ: atq; ut Aethedius memorat, ante usum disciplinamq; fictorum, puteum Samios pro Iunone: & abstinetis a risu, cum pro dijs immortalibus sigilliolis hominum & formis supplicatis humanis. Sed antequam ad reliqua accedamus, unum prius locum emendare conabimur, qui est: Atq; ut Aethedius memorat, ante usum disciplinamq; fictorum puteum Samios pro Iunone. Hic locus diu multumq; me suspensum tenuit,

Ant. Murer
Varia Lectio
LIII
28

tenuit, nec quodnam huic loco remedium afferri
 inuenire poteram: insolens enim & inauditu[m], ut
 adeo ἠδύδοξον esse mihi videbatur, dicere Samos
 puteu[m] pro Iunone coluisse. sed paulo post inueni
 meptis Alexandrini locum, unde hic sumptus est
 plurimi alij, ubi sic legitur: καὶ τὸ δὲ Σαμίαις ἠδύδοξον
 φησὶν Ἀέθλιος, ἀεὶ τρεῖς μὲν ἦν σαρῖς, ὅσπερ ἐστὶν
 ἀεὶ ἑλέως ἀρχόντος ἀνδρῶν τοῖσδε ἐχέσθαι. Quod
 cum communicassem cum doctissimo mihiq[ue] amantissimo
 viro Ouerthofiano, cuius ille, quod ego
 Nimirum locu[m] Arnobij esse corruptu[m], & ex Clemente
 te emendandū. cuiusq[ue] ego hoc difficile factu[m] putarem
 metuens a veteri & antiqua receptaq[ue] lectione
 gius discedere, ille mihi ex tempore pro sua eruditione
 & ingenij alacritate, veram ex antiqua scriptura
 rā lectionem vnica tantu[m] addita litera, ostendit
 legendū pro puteum, pluteum. quam saneconicam
 ram non potui non probare, quandoquidem pluteum
 idem significare quod apud Clementem σαρῖς, non
 sit dubium. Et hanc eius tam eruditam coniecturam
 non solum comprobat locus Clementis, sed etiam
 Eusebij Casariensis, in qua postea incidi, ex libro
 Evangelica preparatione. & licet locus ille admodum
 sit corruptus, tamen quae ad hanc quaestionem pertineant,
 inde facile colligi poterunt. Eius autē haec sunt
 verba: Ἡ ἑστὶ δὲ καὶ Σάμοις ξύλων εἶχον εἰδὼς
 φησὶ καλλιμάχος.

Οὐπω σκέλμιον ἔργον εἰς ἔθρονον, ἀλλ' ἐπὶ τῷ πύθῳ

Δὴ νεόγλυφον ὡ' ἰαζ' θεῶν ἡδ' αὖ σαπίς.
 ὡδ' ἡδ' καὶ διδρύνοντο θεῶς τότε. Non autē hoc fuisse
 nonum & inauditum, priscis illis seculis, quibus
 nondum pictores aut figuli erant, testatur etiā Ter-
 tullianus, eruditus cum primis & antiquus scriptor,
 in libro aduersus Gentes: ubi sic inquit. Sed & qui
 crucis nos religiosos putat, confectus deus noster erit,
 dum lignum aliquod propitiatur, viderit habitus dū
 materia qualitas eadem sit: viderit forma, dum id-
 ipsum Dei corpus sit, & tamen quantum distinguitur
 a crucis stipite Pallas Attica, vel Ceres farrea, qua
 sine effigie rudi palo & informi ligno prostat. Et
 Lucanus lib. 3.

—Tum plurimā nigris

Fontibus unda cadit, simulacraq; mæsta Deorum
 Arte carent, caesisq; extant informia truncis.
 Et Clemens Digestorum primo: ὅπιν γ' οὐδ' ἀχέ-
 ραθλίαι τὰς τ' ἀγαλιώτων χροῖς, κίονες, ἰς ἀντες αὖ
 παλαιὸν ἔσεθον τοῦτοῖς ὡς ἀφιδρύνοντα τ' θεῶν. idem
 etiam declarat locus præclarus qui est apud Athenæū
 lib. 14. quem propter elegantiam non grauabor ad-
 scribere. Parmeniscus Metapontius & genere &
 diuinitis ceteros antecessores, velut Simus, lib. 4. Delia-
 dis restatur, cum in Trophonij locum descendisset ac
 ascendisset, postea nō amplius ridere poterat. cum de
 hac re oraculum percunctaretur, ei responsum fuit:
 Derisu me percunctaris, difficilis vir,
 Ipsa tibi mater dabit, hanc venerare reuersus.

Cum speraret hic igitur, cum reuersus esset in patriam, se esse risurum, atque nihilo amplius rideret, existimans se deceptum esse, forte venit in Delum, omniaque quae erant in insula admiratus, ad Latone imaginem transiit, atque cum existimaret matris Apollinis statum aliquam esse eximiam, ubi eam ligneam ac deforme vidit, praeter opinionem risit, Deique responsum percipiens, aegritudineque liberatus, magnifice Deum laudibus coedecauit. Haec ille. Si omnia eius rei caeterorum testimonia in medium adducere, atque adhaerere merare vellem, dies me deficeret. Quare his praesens supra adductis contentus ero. Et licet haec ita se habeant, non possum tamen dissimulare, me reperisse aliquibus temporibus antiquos etiam puteos colunt, ut ex 8. Strabonis planum faciam, ubi sic legitur: In puteis autem quatuor insignes habentur & sanctos quos eximia veneratione colunt, qui in aquarum puritate aquarum abundantiam inducunt. Sed hoc tamen momenti non est, ut locum Arnobij mendo putem. Iudicent alij. Iam ad secundam promissam partem accedamus. Verba Arnobij haec sunt: Ramum Proconnesium Thespios. in Romana codice legitur, Ramum Proconnesium Athespios. Lilius Giraldus quodam in loco haec verba adducens, sic citat: Ramum Proconnesium Athespios. apud Clementem, unde hic locus sumptus videtur, sic legitur: ἡ δὲ ὑδατοποιία ἵπας ἐστὶν ἀπὸ τοῦ ποταμοῦ ἐκκεννομηδίων. Sic ad hunc locum nihil aliud quod afferam habeo, nisi variam & diuersam

Ant. Muret
Varia Lectio
LIII
28

lectionem: quod eò libētius feci, ut postea lector magis doctus & ingeniosus, veram ex his lectionem aliquando elicere possit; licet difficile hoc futurum existimem, sine ope alicuius veteris codicis.

Orphei versus duobus locis in Georgij Cedreni Annalibus notori suo restituti.

CAP. XXVI.

GEORGII Cedreni Annales studiosè perlegens ac percurrens, nō ita longè à principio incidi in hunc de Orptheo locum, qui sic se habet: Ἐν τοῦτοις χρόνοις τῶ Γεδεῶν, ἡ Ὀρφεύς ὁ Θεῶν ὁ λυρικὸς ὁ βρυώσιος, ὁ σοφώτατος καὶ φιλοσόφος ποιητής, ὁ δὲ ἐδιδάξατο θεογονίαν καὶ κόσμου κτίσιν, καὶ ἀνθρώπων πλάσσειαν· εἰρηκῶς ἐν τῇ ἀρχῇ τῆ σωτῆρα ματος αὐτοῦ, ὅτι δὲ ἰδίας ἐνθυμήσεως οὐκ ἐδέξατο πᾶσι θεῶν, ἢ τῆς κοσμοκτισεως. ἀλλ' αἰτησαμένη αὐτῷ μαθεῖν πᾶσι τῶ φοῖβε πτάνος ἡλίας τῶ θεογονίαν, καὶ τῶ τῶ κόσμου κτίσιν, καὶ τίς ἐποίησεν αὐτῶ, ἐκφέρει) γὰρ ἐν τῇ αὐτῷ ἐκθέσει δὲ ποιητικῶν εἰχων, οὕτως:

Ὡς ἀειξ Ἀπόλλωνος ἡ ἐκατηέολε φοῖβε κραταί.

Ὡς δὲ ἀποτα ἡμέρας ἡ, ὅ τα πάντα πόρρωθεν ἐν ταῖς ἀκτῖσι σου τοξόων, ἀμίαντε καὶ δυνάτε.

Πάνδερες, θνητοῖσι καὶ ἀθανάτοισιν ἀνάσων.

Ὡς τα πάντα ὅπι βλέπων θνητῶν καὶ ἀθανάτων βασιλεύων.

ἢ ἡλε χρυσέοισιν ἀειθέ μιν περὺ γαστρῶν.

I 3

ἡλίας

ἦλπε πρῖαις εἰς τὸν ἀέρα ὑψέμενε πέρυξι.

Δωδεκάστω δὴ τλώδε πρὸ σου ἔκλυον ὀμῶδες.

Σεῖο φαρμάξ. σὲ δ' αὐτὸν ἐκνήβλε μαρτυροῦσθαι.

Quibus in versibus videor mihi nescio quid im-
fluxa ac fuci naribus olfecisse: quod ipsum hic sic
tuo nullo modo praterire, sed cum ipsius poeta
diolis communicare volui. Quare penitus
Orphæi versus considerans ac perpendens, depre-
di trium priorum versuum glossas, seu Gramma-
corum interpretationes in cōtextum irrepisse, non
prioris versiculi.

Ω ἀνάξ ἀντὶς ἡεῖ ἐκνήβλε φοῖβε νεγταῖς,
glossa est hoc quod sequitur, Ω δέσποτα ἡμέτεροι
ὁ τὰ πάντα πῶρρωθεν ἐν ταῖς ἀντίσι σου πρὸς
ἀμίαντε καὶ δίωατὲ. Secundi versiculi

Πάνδερες, θνητοῖσι καὶ ἀθανάτοισιν ἀνάσσει,
hæc est interpretatio: ὁ τὰ πάντα ὀπιλέσσει
τῆς καὶ ἀθανάτων βασιλεύων. Tertij verò versiculi

ἦλπε χρυσέοισιν ἀφ' ἑμέμενε πέρυξασιν. glossa est
ἦλπε πρῖαις εἰς τὸν ἀέρα ὑψέμενε πέρυξι. Idem
genus glossemat is deprehendi in alio Orphæi loco, qui
paulo post ab eodem in medium profertur: locus
est: Περὶ δὲ τὰ ταλαιπώρου χροῖς τῆς ἀνθρώπων
ὁ αὐτὸς Ὀρφῶς εἰσεῖθε ποιητικῶς σίχους πῶλλους
ἀφ' ὧν εἰσὶν οὗτοι.

Θῆρες τ' οἰωρήτε βροτῆς τ' ἀλητώσια φύλα
• Θηρία, ὄρνεα, τῆς ἀνθρώπων τὰ κατὰ φύσιν
μυθὰ ἔθνη.

Αἴθε

Ant. Mureti
Varia Lectio
LIII
28

Ἄχθεα γῆς εἰδῶλα τετυγμένα,
 Εἰδότες ἔτε κακοῖο θεοσερχομένοιο νοῆσσι,
 Φράδμονες ἔτε ποῖον μάλ' ἄπορ ρέψαι κακότητος,
 Οὐδ' ἀγαθοῦ παρόντος ὅπως ρέψαι καὶ ἔρξαι,
 Ἀλλὰ μάττω ἀδαήμονες ἀθεοόητοι.
*ubi etiam prioris versiculi explicatio est illud quod
 sequitur: Ονειρία, ὄρνεια, ἡδ' ἀνθρώπων τὰ καταγα-
 λισκόμνα ἔειπν. Atque hac hæctenus.*

FINIS.

In his Variarum lectionum libris, cum
 fidē orthodoxa pugnat nihil. Bru-
 xellæ 1573. 27. Nouembris.

I. Schellinck,
 P. S. Nicolai.

Ant. Muret
Varia Lectio
LIII
z s

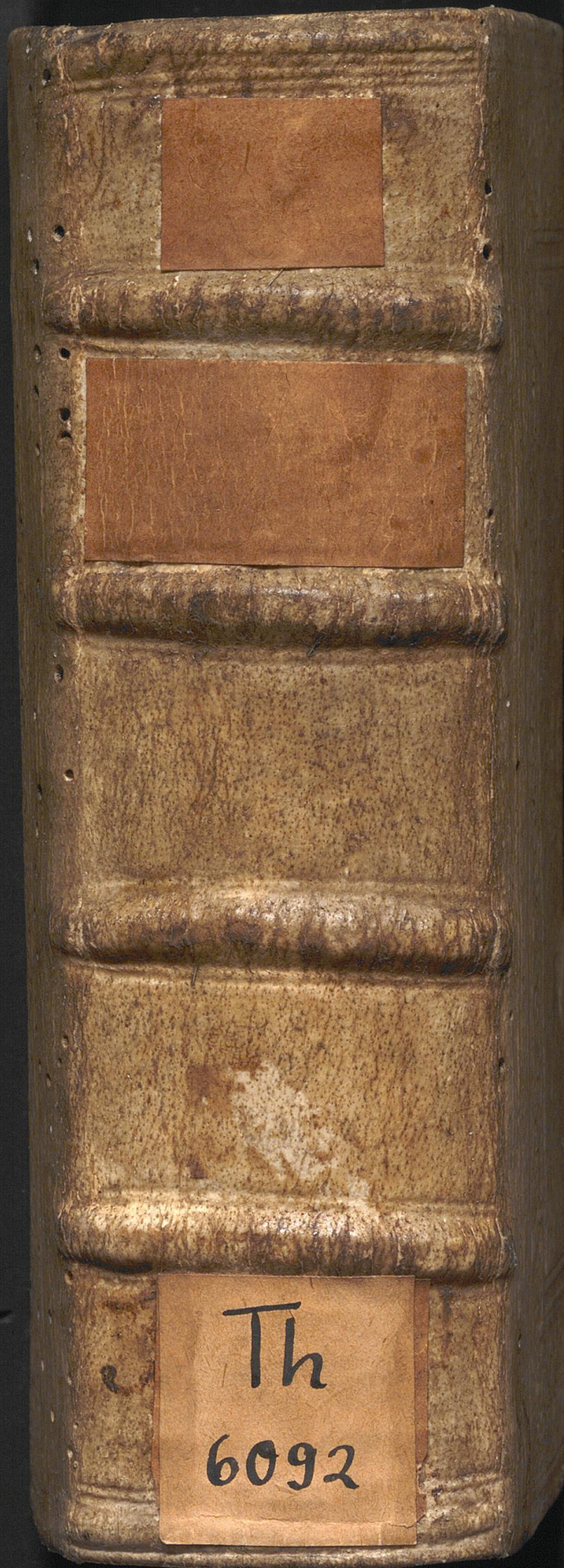

Ant. Mureti
Varia Lectiones
LIII
2 f

Th
6092

